การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2559

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

รองศาสตราจารย์.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร.จำลอง โพธิ์บุญ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ดร.จุฑารัตน์ ชมพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

รองศาสตราจารย์.....ประธานกรรมการ

(สยาม อรุณศรีมรกต)

รองศาสตราจารย์.....กรรมการ

(ดร.จำลอง โพธิ์บุญ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....กรรมการ

(ดร.จุฑารัตน์ ชมพันธุ์)

รองศาสตราจารย์.....คณบดี

(ดร.จำลอง โพธิ์บุญ)

สิงหาคม 2559

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี
ชื่อผู้เขียน	นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2559

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี รวมถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) เสนอแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับสูง เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีนิคมอุตสาหกรรม ตลาดค้าส่งขนาดใหญ่ และมีประชากรแฝงอยู่ในจังหวัดนี้ปริมาณมาก ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ประชาชนไม่ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เท่าที่ควร เช่นการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งประชาชนมีการคัดค้านอย่างรุนแรงแต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยืนยันที่จะดำเนินการต่อ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทฯนั้นพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาแต่ยังมีส่วนในการตัดสินใจน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือความรู้ความเข้าใจของประชาชน การตอบสนองของผู้นำชุมชน การให้ความร่วมมือของประชาชน ตลอดจนนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

Title of Thesis	Public Participation in Formulation of Waste and Hazardous Waste Management Master Plan, Pathumthani Province
Author	Mr. Pannapat Ritruengdej
Degree	Master of Science (Environmental Management)
Year	2016

This research was aimed to 1) study the problems in waste management of Pathum Thani Province including public participation problem, 2) study the public participation process in formulation of waste and hazardous waste master plan of Pathum Thani Province 3) study factors influencing the participation and the problems of the participation and propose to encourage and support the public participation in formulation of waste and hazardous waste master plan of Pathum Thani Province. The data were collected by interviewing key informants. The results revealed that the problems in waste management in Pathum Thani was high due to the fact that Pathum Thani had several industrial estates, large size wholesale markets and a lot of unregistered people. The problems in public participation were people did not have opportunities for participating in project development. This could be seen from the issue of the construction of a waste power plant that people strongly protested against this project but the related agencies persisted to continue. Regarding public participation in formulation of the plan, the people mostly participated in expressing opinions for the problems and the solutions but played a little role in decision making. Factors influencing the participation were the understanding in the participating process of the people, response of community leaders, cooperation of the people, and policy of the National Council for Peace and Order (NCPO), related laws and operation of local authorities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี กราบขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ และครอบครัวที่คอยสนับสนุนทั้งทุนทรัพย์ ความรัก และกำลังใจที่มีเสมอมา

อีกทั้งคำปรึกษา การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง โพธิ์บุญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันมีคุณค่ายิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนถือโอกาสนี้ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สยาม อรุณศรีมรกต ที่ให้เกียรติเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และช่วยตรวจสอบแนะนำแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ที่ถ่ายทอดความรู้วิทยาการอันมีค่ายิ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและดำเนินชีวิตของผู้เขียน และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ ในสาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนงานวิจัยชิ้นนี้จนแล้วเสร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลวิจัยทุก ๆ ท่าน ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนซาบซึ้งในกัลยาณมิตรทุกท่าน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะให้เป็นงานวิจัยที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างสูงสุด

ปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช

สิงหาคม 2559

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ **(3)**

ABSTRACT **(4)**

กิตติกรรมประกาศ **(5)**

สารบัญ **(6)**

สารบัญตาราง **(8)**

สารบัญภาพ **(10)**

บทที่ 1 บทนำ **1**

1.1 ที่มาและความสำคัญ 1

1.2 คำถามการวิจัย 3

1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย 3

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4

1.5 ขอบเขตงานวิจัย 4

1.6 นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง 4

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม **7**

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน 7

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง 14

2.3 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน 19

2.4 นโยบายด้านการจัดการขยะของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 23

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย 26

2.6 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี 35

2.7 ข้อมูลโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน จังหวัดปทุมธานี 55

2.8 แผนยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 58

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 92

บทที่ 3 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา **97**

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 97

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา 99

3.3 แหล่งข้อมูลในการศึกษา 99

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล 100

3.5 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 101

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 102

บทที่ 4 ผลการศึกษา **104**

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 105

4.2 ปัญหาการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน 106

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 115

4.4 ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 131

4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 134

4.6 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 150

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ **158**

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา 158

5.2 ข้อเสนอแนะ 171

บรรณานุกรม **173**

ภาคผนวก **179**

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ประวัติผู้เขียน **206**

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ของจังหวัดปทุมธานี 39
2.2 จำนวนการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน/บริษัทและจำนวนทุนจดทะเบียน 42
2.3 จำนวนประชากรและปริมาณขยะของจังหวัดปทุมธานีจำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2556 47
2.4 ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่ได้รับการกำจัดในพื้นที่ 6 จังหวัดเร่งด่วน 51
2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 66
2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวินัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 70
2.7 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมกระบวนการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 76
2.8 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างกระบวนการแก้ไขและลดปัญหาความขัดแย้งของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 78
2.9 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม 80
2.10 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 83
2.11 ยุทธศาสตร์ที่ 7 กำหนดและใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 86
2.12 ยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย 89
2.13 ยุทธศาสตร์ที่ 9 งบประมาณรวมของแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดปทุมธานี 91
3.1 รหัสผู้ให้สัมภาษณ์ 102

4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนและผู้นำชุมชน 105
4.2 ปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน 114
4.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 126
4.4 ปัจจัยภายนอกของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 146
4.5 ปัจจัยภายในของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 148
4.6 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 155

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดปทุมธานี 37

2.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัดปทุมธานี 38

2.3 ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีแนวโน้มตามกันระหว่างปริมาณขยะต่อวันและจำนวนประชากรจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2548-2556 46

2.4 ร้อยละของพื้นที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำแนกตามพื้นที่กำจัดขยะ ปี พ.ศ. 2556 49

2.5 แผนที่แสดงปริมาณของเสียอันตรายชุมชนและสถานที่รวบรวมของเสียอันตรายชุมชน 11 แห่ง ปี พ.ศ. 2557 53

2.6 ปริมาณขยะติดเชื้อของจังหวัดปทุมธานีจากโรงพยาบาลและคลินิกต่อวัน 55

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 98

4.1 พื้นที่ที่เป็นประเด็นปัญหาในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะของจังหวัดปทุมธานีซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เชียงรากใหญ่ 112

4.2 ประชาชนประท้วงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในที่ประชุมเวทีรับฟังความคิดเห็นการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 112

4.3 แกนนำต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะได้เรียกร้องในที่ประชุมเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่เชียงรากใหญ่ 113

4.4 กิจกรรมรับฟังความเห็นการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีที่โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ต 118

4.5 การแบ่งกลุ่มในกิจกรรมระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ที่โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ต 121

5.1 สรุปผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บท การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 171

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของหลาย ๆ ท้องถิ่นทั่วโลก ซึ่งขยะมูลฝอยหรือของเสียเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย มูลฝอยหรือของเสียกำลังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในทุกปี เพราะสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่ชุมชนต้องแก้ไข โดยสถานที่บางแห่งมีคนทิ้งขยะกันตามสะดวก โดยนำไปเทกองรวมไว้ริมทางเดิน หรือโคนต้นไม้จนนำไปสู่การเน่าเปื่อยทำให้เกิดมลพิษทางอากาศส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งกองขยะเหล่านั้นเป็นสาเหตุทำให้เกิดสัตว์นำโรคต่างๆ เช่น ยุง หนู แมลงสาบ แมลงวัน เป็นต้น ในเวลาที่มีฝนชะล้างสิ่งเหล่านี้ทำให้ขยะไหลไปตามแหล่งต่างๆ อาจจะทำให้ท่ออุดตัน รวมไปถึงแม่น้ำลำคลองเน่าเสียอีกด้วย โดยเฉพาะในเวลาฤดูฝน เมื่อขยะอุดตันตามต่อระบายน้ำทำให้น้ำไม่สามารถระบายสิ่งต่างๆลงแม่น้ำได้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังตามมา ก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจราจรที่ติดขัด ถนนได้รับความเสียหาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะเกิดในแหล่งที่มีคนอาศัยเป็นจำนวนมากอย่างเช่นกรุงเทพมหานคร

ในจังหวัดปทุมธานี มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นจำนวนมากโดยในปี 2548 มีปริมาณขยะประมาณ 850 ตันต่อวัน ปี 2552 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,300 ตันต่อวัน ในปี 2556 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,500 ตันต่อวัน และในปี 2557 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,829 ตันต่อวัน โดยในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะในครัวเรือนของตนเองอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่เนื่องจากการขยายตัวของเมืองในระยะเวลาอันรวดเร็วและเนื่องด้วยปริมาณขยะที่มีจำนวนมากขึ้นในแต่ละวัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการกำจัดขยะในขนาดที่ใหญ่ขึ้น

ในจังหวัดปทุมธานีได้มีแนวทางในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะขึ้นในเขตตำบลเชียงรากใหญ่ ซึ่งเป็นการก่อสร้างเพื่อนำขยะในจังหวัดปทุมธานีมาผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า ประเด็นปัญหาได้เกิดขึ้นเนื่องด้วยชาวบ้านตำบลเชียงรากใหญ่ จังหวัดปทุมธานีทั้งหมด 7 หมู่บ้านได้ทำการคัดค้านการสร้างโรงงานเผาขยะเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยมีทั้งหมด 3 โรงงาน กำลังการผลิตรวม 25 เมกกะวัต โดยสถานที่นั้นอยู่ติดชุมชนและสร้างบนพื้นที่น้ำท่วม รวมไปถึงได้รับผลกระทบจาก

ควันไฟที่มีบุคคลเข้าไปเผาหญ้าในพื้นที่โครงการในเวลากลางคืนติดต่อกัน โดยโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะได้อยู่ในนโยบายการจัดการขยะซึ่งเป็นวาระแห่งชาติ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก ได้ทำข้อตกลงสร้างโรงงานเผาขยะเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าแล้ว โดยทำการสร้างบนเนื้อที่ 193 ไร่ หมู่ 3 ตำบลเชียงรากใหญ่ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2557 ซึ่งชาวบ้านทั้ง 7 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้นกว่า 10,000 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกผักสวนครัว เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง รับราชการ โดยในพื้นที่แห่งนี้ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ เพราะเป็นพื้นที่สีเขียวตามรูปแบบผังเมืองแต่เนื่องจากผังเมืองหมดอายุ ทางชาวบ้านจึงเห็นว่าเป็นช่องทางที่ทำให้โรงงานขยะสามารถก่อตั้งได้ โดยในปัจจุบันโครงการนี้ยังไม่ได้เริ่มขึ้น แต่ปัญหาที่ชาวบ้านได้รับนั้นเกิดมาจากการเผาหญ้าในพื้นที่โครงการในช่วงกลางคืน ส่วนใหญ่เกิดผลกระทบทางสุขภาพ โดยชาวบ้านได้แจ้งไปยังอบต.เชียงรากใหญ่ ผู้ว่าราชการจังหวัด และแจ้งตำรวจ แต่ปัญหาก็ยังไม่หมดไป นอกจากนั้นแล้วทางชาวบ้าน จนปัจจุบันชาวบ้านได้ข้อสรุปว่า “คัดค้านการก่อสร้างโรงงานขยะในพื้นที่แห่งนี้” รวมถึงชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างเพจเฟซบุคชื่อ “คัดค้านโรงงานขยะ พื้นที่เชียงรากใหญ่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา”

กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 – 16 และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ได้บูรณาการร่วมกันในการผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 โดยในจังหวัดปทุมธานี ถูกกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายระยะเร่งด่วน (6 เดือน) ให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต (ขยะมูลฝอยเก่า) โดยสำรวจประเมินขยะมูลฝอยเพื่อจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิม เพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ โดยมีทางเลือกในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก อันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน และเพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานีเป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพตามโรดแมพ (Roadmap) การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี จึงได้จัดทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานีขึ้น

จากประเด็นในปัญหาด้านขยะที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่แผนการพัฒนาในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในเขตจังหวัดปทุมธานี การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนแม่บทในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี โดยให้กิจกรรมเหล่านี้อยู่ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 คำถามการวิจัย

1) ปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างไร

2) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร

3) ปัจจัยความสำเร็จและปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร

4) แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

3) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4) เพื่อนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้ทราบปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) ได้ทราบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

3) ได้ทราบปัจจัยความสำเร็จและปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4) ได้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

1.5 ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: ทำการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งปัจจัยความสำเร็จและปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

ขอบเขตด้านพื้นที่: เขตจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตด้านประชากร: ประชาชนและผู้นำชุมชน, เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี, นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม, นักการเมืองท้องถิ่น

ขอบเขตด้านเวลา: ใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2558 จนถึงเดือนเมษายน 2559 รวมทั้งหมดเป็นระยะเวลา 5 เดือน

1.6 นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนมีการออกมาทำงานร่วมกันโดยแสดงให้เห็นถึงจุดยืนในการดำเนินงาน ซึ่งมีความสนใจไปในทิศทางเดียวกัน หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535)

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชน หรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะย่อยสลาย (Compostable Waste) หมายถึง ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยขยะที่ย่อยสลายนี้ เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึงร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) หมายถึง ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้ เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะอันตราย (Hazardous Waste) หมายถึง ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียงร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะทั่วไป (General Waste) หมายถึง ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟอล์ยเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะ

ทั่วไปนี้ เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

มูลฝอยติดเชื้อ หมายถึง มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้ว สามารถทำให้เกิดโรคได้ กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชันสูตรศพหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ (กรมควบคุมมลพิษ 2553)

1) ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ หรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง

2) วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้ว สไลด์ และกระจกปิดสไลด์

3) วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อส ผ้าต่าง ๆ และท่อยาง

4) มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

การจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน หมายถึง เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เหลือไปกำจัดให้น้อยที่สุดหรือไม่มีเหลือเลย

ธรรมาภิบาล หมายถึงเป็นหลักการที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การกระจายอำนาจที่ยึดหลักการพื้นที่ – หน้าที่ – การมีส่วนร่วม (Area - Function - Participation: AFP) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ และการกำหนดภาระรับผิดชอบ (Accountability) ของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการศึกษาในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดการขยะที่เหมาะสมโดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนแม่บท โดยได้ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

2.3 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

2.4 นโยบายด้านการจัดการขยะของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย

2.6 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี

2.7 ข้อมูลโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน จังหวัดปทุมธานี

2.8 แผนยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1 ความหมายและหลักการ

การมีส่วนร่วมเป็นหลักสากลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งมักให้ความหมายในเชิงความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นการร่วมกันของประชาชนในการคิด การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติเพื่อดำเนินกิจการในชุมชน การร่วมรับผิดชอบในอันที่จะมุ่งสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของตนเองหรือ

สังคม โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรด้วยความสมัครใจตลอดจนการร่วมติดตามและประเมินผล (พูลศักดิ์ ชูพาณิชสกุล, 2551)

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2549) ได้ให้ความหมายและหลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ โดยได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานซึ่งถือว่าเป็นระดับต่ำสุด เพราะเป็นก้าวแรกที่ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลข่าวสารจะอยู่ในรูปของสื่อต่างๆ เอกสารตีพิมพ์ จดหมายข่าว ป้ายประกาศ รวมถึงข้อมูลผ่านเวปไซต์

ระดับที่ 2 การรับฟังความคิดเห็น เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อแสดงออกให้ภาครัฐมีความเข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นประกอบไปด้วย การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเวปไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 3 การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมข้อเสนอแนะทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจโดยสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนและทางรัฐจะนำความเห็นนั้นๆมาพิจารณาสู่ทางเลือกที่เหมาะสม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น

ระดับที่ 4 การให้ความร่วมมือ คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เป็นตัวแทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยทำหน้าที่เหมือนหุ้นส่วนกับทางรัฐบาลในทุกขั้นตอนในการตัดสินใจ และมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจให้กับประชาชน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นสูงสุด ซึ่งประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในเรื่องต่างๆ เป็นต้น ซึ่งอำนาจอยู่ในประชาชนทั้งหมด

การดำเนินงานในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นอยู่ที่หน่วยงานราชการว่าจะมีการให้ความสำคัญอย่างจริงจังมากน้อยแค่ไหน นอกจากนั้นแล้วยังต้องอาศัยกระบวนการร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดและลดผลกระทบให้น้อยที่สุด เพื่อการบริหารบ้านเมืองที่ดี มีการใช้ทรัพยากรอย่างยุติธรรม เป็นการพัฒนาระบบราชการอย่างยั่งยืน

ยุพาพร รูปงาม (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการในทิศทางการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อ

การปฏิบัติ เหตุผลเบื้องแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ โดยองค์การจะต้องเป็นตัวนำให้บรรลุความเปลี่ยนแปลงนั้นได้

สำนักงานหลักประกันสุขภาพได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบบริการ และมีระบบในการให้ความช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดปัญหาจากการรับบริการ ประชาชนสามารถร้องเรียนโดยมีช่องทางการร้องเรียนที่สะดวก หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนมีความเป็นอิสระจากการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อความยุติธรรมแก่ประชาชน และมีประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือ โดยมีเป้าหมายที่มุ่งเน้นเพื่อประชาชนเป็นหลัก มีกลไกในการพัฒนาศักยภาพแกประชาชน

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ได้รับข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินการของเจ้าของโครงการ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นทางใดทางหนึ่งซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาในแต่ละท้องถิ่นของตัวเอง นอกจากนั้นแล้วคำว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านการจัดทำเวทีประชาพิจารณ์เท่านั้น โดยการทำประชาพิจารณ์เป็นเครื่องมือในการเปิดโอกาสให้ประชาชนและรับฟังความคิดเห็นในโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนา และผู้ดำเนินการทำประชาพิจารณ์มักจะมีการนำเสนอข้อมูลในด้านดีๆ เพียงด้านเดียว

ถวิลวดี บุรีกุล (2547) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นการสื่อสารกันระหว่างบุคคลโดยเป็นการสื่อสารกันสองทางโดยมีเป้าหมายเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจในทางที่ดีและเหมาะสม โดยเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเน้นไปที่การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน มีการให้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่นำเสนอ มีการหาทางออกที่เหมาะสมที่สุดกับทุกฝ่ายต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

อคิน รพีพัฒน์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ประชาชนเป็นผู้คิดประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ว่าเราจะไประบุให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพียงแค่ประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือให้ประชาชนเป็นกลไกบางอย่าง แต่ประชาชนจะต้องเป็นคนที่คิดขึ้นมา

จำลอง โพธิ์บุญ (2550) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นการที่ประชาชนอยู่ร่วมกันและมีความตั้งใจในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งประโยชน์ไปในทางด้าน

เศรษฐกิจและสังคม โดยมีการศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อหาสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้น มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคต ตัดสินใจ รวมทั้งมีการดำเนินการแก้ไขอย่างเหมาะสม

Creighton (2005) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นการให้ความสนใจในคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีรัฐบาลมีหน้าที่ในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ หรือแม้กระทั่งหน่วยงานเอกชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication)

Gunes and Coskun (2005) ได้พูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพ และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ สามารถแสดงความคิดเห็น รวมทั้งมีบทบาทในประเด็นที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเสรีภาพ

ผู้วิจัยให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการที่เจ้าของโครงการได้วางแผนจะดำเนินการ โดยจะมีกระบวนการให้ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความเป็นกลางและเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่ายทั้งในตัวเจ้าของโครงการและประชาชน โดยมีเป้าหมายในการบรรลุเป้าหมายของโครงการและลดผลกระทบแก่ประชาชนหรือเกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย

2.1.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งได้เป็นแนวทางอยู่ 2 อย่างคือ

2.1.2.1 การมีส่วนร่วมในระดับโครงการ (Project – Oriented) ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยเป็นปัญหาที่อยู่ในขอบเขตที่จำกัด โดยแบ่งประเด็นในการพิจารณาอย่างเฉพาะเจาะจง และผู้ได้รับผลกระทบยังอยู่ในเฉพาะกลุ่ม ซึ่งการประเมินในรูปแบบนี้มีความชัดเจนในขอบเขตของการดำเนินงาน เนื่องจากมีการกำหนดพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานเจ้าของโครงการ ฯลฯ ไว้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนับเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับโครงการ โดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นกรอบของการมีส่วนร่วม และมีรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นแกนและสาระของการแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านความคิดเห็น

2.1.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม (Issue – Oriented) เป็นรูปแบบที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจจะเป็นปัญหาทั่วไป ไม่มีการกำหนดพื้นที่ที่ชัดเจนโดยแนวทางที่ได้จากการประเมินผลกระทบบางประเด็นอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาในระดับโครงการต่อไปในอนาคตได้ ในบางกรณีอาจเป็นการนำประเด็นปัญหามาพิจารณาเพื่อแก้ไขในลักษณะการพัฒนาพื้นที่ก็เป็นได้

2.1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีอยู่หลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่หน่วยงานมีการแจ้งข้อมูลโครงการที่ได้รับการอนุมัติให้ประชาชนได้รับทราบ ไปจนถึงการให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจซึ่งถือว่าเป็นระดับที่สูงสุด

Arnstein (1969) มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น ประกอบไปด้วย

1) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
2) ขั้นการรักษา (Therapy)
3) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
4) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
5) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
6) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
7) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power)
8) ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control)

ซึ่งในบันไดแต่ละขั้นนี้ ในขันที่ 1 และ 2 สำหรับมุมมองของ Arnstein ยังถือว่าไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเลย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Nonparticipation ส่วนในขั้นที่ 3 ถึงขั้นที่ 5 เรียกว่า Tokenism คือประชาชนมีโอกาสในการให้ความคิดเห็นแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งเมื่อเทียบกับขั้นที่ 6 ถึงขั้นที่ 8 นั้นถือว่าประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจหรือเรียกว่า Citizen Power ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความเป็นหุ้นส่วนกับโครงการ (Partnership) โดยถือว่าเป็นอำนาจของประชาชนโดยแท้จริง นอกจากนั้นแล้วตัวแบบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำเสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) มีการแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน โดยเป็นขั้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทสูงสุด ซึ่งประชาชนมีหน้าที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง และทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งรูปแบบนี้จะมีตัวอย่างเช่น การลงประชามติ ซึ่งเป็นการสะท้อนความยอมรับในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล ไม่เกิดความลำเอียงในการตัดสินใจ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอแก่ประชาชนและประชาชนจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีคุณภาพ

2) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ ซึ่งให้บทบาทประชาชนในการทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง โดยรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้มีตัวอย่างเช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน โดยผลในการตัดสินใจนั้นเป็นการตัดสินใจร่วมกันโดยสามารถนำไปสู่ความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย

3) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้ามาทำงานตลอดกระบวนการในการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายร่วมกันอย่างชัดเจน ซึ่งในระดับการมีส่วนร่วมระดับนี้มีความใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมระดับการให้ความร่วมมือ ซึ่งตัวอย่างในการมีส่วนร่วมระดับนี้คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมถึงด้านความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ประชาชนจึงมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูล ส่วนการตัดสินใจจึงเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ตัวอย่างของการมีส่วนร่วมในระดับนี้ประกอบไปด้วย การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ เป็นต้น

5) การมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด ซึ่งถือเป็นบทบาทพื้นฐานที่ส่วนใหญ่จะต้องดำเนินการด้านนี้ ส่วนในเรื่องการตัดสินใจจะเป็นของหน่วยงานรัฐ แต่ในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะเปิดให้มีการมีส่วนร่วมมากแค่ไหนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบความเป็นไป และทางหน่วยงานรัฐก็จะต้องมีความโปร่งใส่ในการให้ข้อมูล และครอบคลุมทุกประเด็นจะทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่เป็นจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

2.1.4 สาเหตุที่ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในอดีตเมื่อประมาณ 50 ปีก่อน จะเห็นว่าการดำเนินการก่อสร้างของโครงการขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นเขื่อน โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีมากนัก แต่เมื่อเวลาผ่านไป ปัญหาผลกระทบได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนั้นกระบวนการของรัฐที่ผ่านมา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น กว่าที่ทางรัฐจะเข้าไปแก้ปัญหาในประเด็นต่างๆ ก็ถือว่าสายเกินที่จะแก้ไขแล้ว และหลายๆ โครงการรัฐก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม นอกเหนือจากนั้นในกระแสประชาธิปไตยที่นำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนใหญ่เกือบทุกมาตราจะมีการกล่าวถึงเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชน กระแสของประชาธิปไตย กระแสความต้องการมีส่วนร่วมมีมากขึ้น เพราะฉะนั้นทั้งกระแสการอยากมีส่วนร่วมและกระแสความไม่ไว้วางใจนั้นรวมกัน ทำให้เกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจและความขัดแย้งเพิ่มมากยิ่งขึ้น

คำนิยามที่นำมาใช้ในระบวนการมีส่วนร่วม (Public Participation) พบว่ามีการใช้หรือมีความเข้าใจที่มีความคลาดเคลื่อนในทั้งระดับประชาชน นักวิชาการ จนไปถึงในระดับภาครัฐ ซึ่งมักจะมีการใช้คำว่า ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) และ ประชามติ (Referendum) โดยความหมายของทั้ง 2 คำนี้มีความแตกต่างกันซึ่ง ประชาพิจารณ์เป็นกระบวนการปรึกษาหารือ ส่วนคำว่าประชามติคือการที่ทุกคน แต่ละคน มีสิทธิ์ที่จะร่วมลงความเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยจัดอยู่ในระดับสูงที่สุด ความเข้าใจคลาดเคลื่อนของสังคมไทยเกิดขึ้นจากคำที่ใช้โดยเฉพาะในเรื่องของประชาพิจารณ์ ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้กันมากที่สุดและทำให้ประชาชนหรือแม้แต่รัฐเข้าใจว่าเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทำเพื่อให้ทุกคนตัดสินใจ เพราะฉะนั้นเมื่อมีการทำประชาพิจารณ์เกิดขึ้นก็ทำให้ความคาดหวังของประชาชนโดยเฉพาะที่จะคัดค้านโครงการนำไปสู่การไม่ไว้วางใจในตัวของรัฐ เพราะคิดว่ารัฐทำไปเพื่อหวังว่าจะได้ทำ ในขณะเดียวกันทางรัฐเองก็มองกระบวนการประชาพิจารณ์เป็นการได้จัดการรับฟังความคิดเห็นเรียบร้อยแล้ว หากมีผู้เห็นต่างที่เข้มแข็งกว่าก็อาจจะมองว่าเป็นการยุแยง บางครั้งมีการจัดกลุ่มคนที่มีจำนวนมากกว่าเพื่อแสดงพลังจุดยืนของตัวเอง ซึ่งสุดท้ายจะนำไปสู่ความขัดแย้งในภายหลัง ดังนั้นทางรัฐหรือเอกชนที่เป็นเจ้าของโครงการจะต้องมีการศึกษาข้อมูล เมื่อมีการทำประชาพิจารณ์จะต้องมีการเปิดให้มีการแสดงความเห็น ไม่ใช่แก้ปัญหาโดยยึดจุดยืนแทนการแก้ปัญหาที่ยึดเอาผลประโยชน์หรือความสนใจ รัฐควรมีการปรับปรุงร่างกฎหมายประชาพิจารณ์แก้ให้ออกมาเป็นกฎหมายกระบวนการมีส่วนร่วมคือไม่ใช่กฎหมายรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเท่านั้น แต่จะต้องเป็นกฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมสร้างโครงการ ร่วมพิจารณาโครงการในด้านรายละเอียดของโครงการ ทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมก็ย่อมมีข้อจำกัดซึ่งไม่สามารถดำเนินการ

ได้ในบางกรณีไม่ว่าจะเป็นในกรณีเร่งด่วน เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาพอสมควร รวมทุ้งไม่สามารถกำหนดผลสุดท้ายของการตัดสินใจเพราะมีการร่วมตัดสินใจในหลายๆภาคส่วน และสุดท้ายคือไม่สามารถกำหนดการสนับสนุนของสาธารณะ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เกิดจากความสมัครมาร่วมในการตัดสินใจ จะสั่งให้สาธารณชนหรือองค์กรมาร่วมสนับสนุนทั้งกระบวนการก็ไม่อาจจะทำได้

2.1.5 วัฒนธรรมไทยในกระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมไทยนั้นมีมาตั้งแต่โบราณเช่น การลงแขกทำนา ทำไร่ เป็นต้น ซึ่งในสังคมไทยสมัยอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมหรือสังคมชนบท ซึ่งมีความสนิทสนมกัน มีความร่วมมือร่วมใจกัน แต่ในสังคมปัจจุบันสังคมในรูปแบบในอดีตเริ่มมีน้อยลง ทุกคนมีภาระหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีความสนใจหรือความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ความต้องการของแต่ละบุคคลมีความไม่เหมือนกัน โดยส่วนใหญ่แล้วพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นการพบปะกันในกลุ่มคนที่เจอปัญหาเดียวกัน จึงมีการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรอง เมื่อปัญหานั้นคลี่คลายลงต่างคนต่างก็แยกย้าย ประชาคมที่มีการรวมตัวกันในระยะสั้นจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โดยสรุปแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการทางประชาธิปไตยที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับโครงการ ซึ่งมีการทำขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่นั้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน ให้ความโปร่งใสในการให้ข้อมูล และนำข้อเรียกร้องจากประชาชนไปปฏิบัติและหาจุดที่ลงตัวทั้งสองฝ่าย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของโครงการและประชาชน รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

2.2.1 ความหมายของความขัดแย้ง

มีนักวิชาการได้ให้นิยามด้านความขัดแย้ง (Conflict) ไว้หลายความหมาย ซึ่งมีดังนี้

ธีรวัฒน์ ปถมพาณิชย์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการแสดงออกของแต่ละฝ่ายที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ ซึ่งบุคคลทั้ง 2 ฝ่ายดำเนินงานที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน โดยสืบเนื่องมาจากอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลแต่ละฝ่าย ความต้องการที่มีความขัดแย้งกัน รวมไปถึงประสบการณ์ ค่านิยม ทัศนคติ บทบาท และการรับรู้ที่ไม่มีความสอดคล้องกัน

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542) ได้ให้ความหมายความขัดแย้งไว้ว่า เป็นการต่อสู้เพื่อความต้องการ ความปรารถนา ความคิด ความสนใจของบุคคลที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ หรือเป็นการดำเนินงานที่ขัดแย้งเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต้องมีการเผชิญกับเป้าหมายที่ไม่สามารถสร้างความพอใจได้

อรุณ รักษ์ธรรม (2540) ได้กล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งเป็นการขัดขวาง กีดกัน หรือเป็นปฏิปักษ์ในเรื่องของข้อมูล ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้สึก เป้าหมาย บทบาท การรับรู้ ซึ่งทุกๆปัจจัยนั้นทำให้บุคคล หรือกลุ่มคนทั้ง 2 ฝ่ายมีความเห็นที่ไม่ลงรอยกันเพราะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

Bisno (1988) ได้กล่าวถึงว่า ความหมายและธรรมชาติของความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งเป็นการกระทำที่นำไปสู่ความตึงเครียด ทำให้ภายในองค์กรมีบรรยากาศที่ทำลายความสัมพันธ์กันในองค์กร ในทางกลับกันความขัดแย้งที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือสิ่งที่เสริมสร้างซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ทำให้นำไปสู่การเติมเต็มซึ่งกันและกันให้ในองค์กรเกิดความสมบูรณ์แบบ

Filly and Housa (1969) ระบุว่า ความขัดแย้งเป็นกระบวนการทางสังคม ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดยืนเป็นของตัวเอง และจุดมุ่งหมายไม่สามารถไปด้วยกันได้ และมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งมักเกิดจากการรับรู้มากกว่าที่จะเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งความขัดแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล กลุ่มคน องค์กร หรือความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งมีตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งอาจจะเป็นคำพูด หรือการกระทำที่แสดงออกมาในเชิงขัดขวางหรือต่อต้านการกระทำของบุคคลฝ่ายตรงข้าม

วรเชฎฐ์ หน่อคำ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ตั้งสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไปมาอยู่รวมกันในสังคม ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันขึ้นรวมทั้งมีการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยการแข่งขันมุ่งสู่เป้าหมายตามที่ต้องการ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้ที่มีอำนาจเป็นผู้ที่แสวงหาแนวทางในการแก้ไข คลี่คลายควบคุมกับความขัดแย้ง โดยการใช้อำนาจที่มีอยู่ในสังคมบังคับ เช่น การออกข้อกำหนด กฎระเบียบข้อบังคับ หรือไกล่เกลี่ยประนีประนอม ระงับข้อขัดแย้ง

จึงสรุปได้ว่าความขัดแย้งเกิดจากที่มีความเห็นไม่ตรงกันของ 2 ฝ่าย ซึ่งภายในความขัดแย้งดังกล่าวนั้นเป็นการแสดงจุดยืนของตัวเอง ไม่สามารถยอมรับความคิดเห็นและทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ ความขัดแย้งนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาหากไม่มีการแก้ไข พูดคุย หรือมีฝ่ายหนึ่งที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเพื่อหาจุดที่ลงตัวทั้ง 2 ฝ่ายได้ ก็จะส่งผลกระทบอันรุนแรงในอนาคต ในพื้นฐานของความเห็นที่แตกต่างนั้นอาจจะเกิดมาจากพื้นฐานความรู้หรือการได้รับข้อมูลที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่การมีอคติต่ออีกฝ่ายหนึ่งก็สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน ดังนั้นในการออกข้อกำหนดหรือกฎระเบียบต่างๆ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยในการลดความขัดแย้งได้ รวมทั้งทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปแนวทางเดียวกัน

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งถือเป็นเรื่องปกติของการอยู่ในสังคม ไม่ว่าสังคมจะเป็นสังคมครอบครัว สังคมเพื่อน สังคมการทำงาน ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่มากขึ้น ยิ่งมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งได้มากยิ่งขึ้น แต่ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่แย่เสมอไป หากมีการจัดการที่ดีจะสามารถใช้ความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ได้ โดยพิจารณาจากทฤษฎีการบริหารความขัดแย้งภายในองค์กรดังนี้

2.2.2.1 แนวคิดสมัยดั้งเดิม (Traditional View) ความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่ดี หากหลีกเลี่ยงได้ควรหลีกเลี่ยง ผู้บริหารจะต้องกำจัดความขัดแย้งขององค์การ โดยการออกกฎระเบียบกระบวนการที่เข้มงวด เพื่อที่จะทำให้ความขัดแย้งหมดไป

2.2.2.2 แนวคิดด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations View) จะสนับสนุนการยอมรับความขัดแย้ง และความขัดแย้งอาจจะมีประโยชน์ต่อภายในองค์การได้บ้างในบางเวลา

2.2.2.3 แนวคิดสมัยใหม่ (Contemporary View) จะสนับสนุนความขัดแย้งบนรากฐานที่ว่า องค์การที่มีความสามัคคี ความสงบสุข ความเงียบสงบ และมีความร่วมมือ หากไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น จากความขัดแย้ง การให้ความร่วมมือแก่องค์การจะกลายเป็นความเฉื่อยชาอยู่เฉย และไม่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการคิดค้นใหม่

Johnson & Johnson (1987) มีแนวคิดว่าบุคคลแตกต่างกัน จึงควรใช้กลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งโดยแต่ละคนมีรูปแบบการแก้ปัญหาเป็นของตน สามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และหาวิธีการใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งในภาวะขัดแย้ง ประเด็นหลักที่ต้องใส่ใจ คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตัว เมื่ออยู่ในภาวะขัดแย้ง คนแต่ละคนจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากผู้อื่น และการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ซึ่งแบบพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งมี 5 แบบ ประกอบไปด้วย

1) ลักษณะแบบ "เต่า" (ถอนตัว, หดหัว) มีลักษณะหลีกหนีความขัดแย้ง ยอมละวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ส่วนตัว โดยการหลีกเลี่ยงไม่เผชิญกับคู่กรณี จะไม่ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา

2) ลักษณะแบบ "ฉลาม" (บังคับ, ชอบใช้กำลัง) เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้อำนาจตามตำแหน่ง คำนึงถึงเป้าหมายงานหรือความต้องการของตนเองมากกว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

3) ลักษณะแบบ "ตุ๊กตาหมี" (สัมพันธภาพราบรื่น) เชื่อว่าความขัดแย้งหลีกเลี่ยงได้เพื่อเห็นแก่ความกลมเกลียว ยอมยกเลิกเป้าหมาย เพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีไว้

4) ลักษณะแบบ "สุนัขจิ้งจอก" (ประนีประนอม, แก้ปัญหาเฉพาะหน้า) จะคำนึงถึงเป้าหมายส่วนตนและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในระดับปานกลาง แสวงหาการประนีประนอมพร้อมและเต็มใจที่จะสละวัตถุประสงค์และสัมพันธภาพบางส่วนเพื่อหาข้อตกลงร่วมที่ดี

5) ลักษณะแบบ "นกฮูก" (เผชิญหน้ากัน, สุขุม) จะมองความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ให้คุณค่าแก่เป้าหมายและสัมพันธภาพ สิ่งที่ต้องการคือการบรรลุเป้าหมายของตนเองและผู้อื่น

2.2.3 รูปแบบความขัดแย้ง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2552) ได้แบ่งความขัดแย้งเป็น 2 ลักษณะไว้ดังนี้

2.2.3.1 ความขัดแย้งด้านเหตุผล (Substantive Conflict) เป็นความขัดแย้งโดยเกิดจากความไม่เห็นด้วยในวิธีของอีกฝ่ายที่มีความต้องการทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ความขัดแย้งซึ่งเกิดจากการประชุมเพื่อหากลยุทธ์พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของฝ่ายการตลาด ที่อีกฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่เห็นด้วยวิธีของอีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งนี้เป็นรูปแบบที่เป็นเรื่องปกติที่คนมาทำงานร่วมกันเป็นประจำและมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป เมื่อบุคคลไม่เห็นด้วยกับเป้าหมายของทีมงาน หรือไม่เห็นด้วยในแนวทางการทำงาน ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งตามมา ซึ่งการบริหารความขัดแย้งประเภทนี้เป็นความท้าทายที่ผู้บริหารส่วนใหญ่จะต้องเจออยู่เสมอ

2.2.3.2 ความขัดแย้งทางด้านอารมณ์ (Emotion Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความรู้สึกของบุคคล เช่น ความโกรธ ความไม่ไว้วางใจ ความไม่ชอบ ความกลัว ความไม่พึงพอใจ โดยจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความว้าวุ่นใจ ทำให้ศักยภาพในการทำงานที่ลดลง นอกจากนี้ความขัดแย้งทางด้านอารมณ์สามารถแสดงออกมาให้เห็นเป็นเรื่องปกติในรูปแบบของความขัดแย้งที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชา บางครั้งอาจจะเกิดจากการที่ต่างฝ่ายต่างคิดว่าตนเองมีความรู้ความชำนาญ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ที่

หน่วยงานหรือองค์กรได้รับแรงกดดันจากปัญหาที่รุนแรง การลดขนาดองค์กร และการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรใหม่ โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งด้านอารมณ์ได้

2.2.4 การแก้ไขความขัดแย้งทางด้านสิ่งแวดล้อม

Bacow & Wheeler (1984) ได้อธิบายถึงความขัดแย้งในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ที่มีต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีของรัฐก็ย่อมได้ เช่น ชาวประมงมีแนวโน้มทีจะคัดค้านการก่อสร้างเขื่อนเนื่องจากโครงการจะส่งผลกระทบต่อการทำประมงพื้นที่ แต่ขณะเดียวกันชาวนาต้องการจะสนับสนุนการสร้างเขื่อนเนื่องจากต้องการน้ำหล่อเลี้ยงการเกษตรให้อยู่ต่อไปได้ การประเมินความขัดแย้งด้านทรัพยากรในลำดับแรกอาจจะต้องทราบว่าใครได้ใครเสียในโครงการนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการมองประเด็นการเมืองในการขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม

Galtung (1996) เสนอโดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทางในการลดความขัดแย้งเพื่อสร้างสันติสุข โดยประกอบไปด้วย 1) การแก้ปัญหาที่รากเหง้าที่ระดับโครงสร้าง ข) การฟื้นฟูบูรณะผู้คนและสังคมภายหลังการเผชิญความรุนแรงทางตรง ค) การปรองดองระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกัน ความรุนแรงมีต้นทุนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม ถ้ายุติความรุนแรงได้ก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมในวงกว้าง การจัดการความขัดแย้งต้องทำควบคู่กันไปในหลายระดับด้วยการลดพฤติกรรมความขัดแย้งให้น้อยลง การสร้างความเข้าใจและแปรเปลี่ยนความสัมพันธ์ความรุนแรงทางตรงที่เกิดขึ้นจะสามารถยุติได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การลดความขัดแย้ง

วันชัย วัฒนศัพท์ (2550) ได้อธิบายเรื่องการลดความขัดแย้งไว้ว่าความขัดแย้งในปัจจุบันเกิดขึ้นส่วนหนึ่งเนื่องจากไม่มีเวทีที่จะให้ประชาชนมานั่งพูดคุยกัน การทำประชาพิจารณ์กลับส่งผลให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น เนื่องจากเป็นเวทีที่มีการโต้เถียงกัน โดยมุ่งที่จะเอาชนะในความเห็นของตนเอง ดังนั้นเวทีใด ๆ ก็ตามไม่ควรเป็นการโต้เถียงกัน แต่ควรใช้เป็นเวทีเสวนาโดยมุ่งเน้นไปที่การฟังซึ่งกันและกัน มีการเชิญชวนประชาชนในพื้นที่เข้ามาร่วมกันคิดถึงประเด็นปัญหาแล้วร่วมกันคิดแก้ปัญหา หากมีการพูดคุยกันตลอดนั้นจะไม่ต้องทำประชาพิจารณ์ เนื่องจากการทำประชาพิจารณ์อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งตามมาได้

2.3 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ 10-11 ซึ่งได้ทำการกำหนดให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและให้เกิดความยั่งยืน โดยในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการกำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งมีการมุ่งเน้นให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่การเริ่มการดำเนินงานจนไปถึงการกำจัดในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้มีการทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ในการจัดการขยะจะต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆเช่น ร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า บ้านเรือน สถานประกอบการ โรงเรียน สถานที่ราชการ เป็นต้น โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนปฏิบัติการดังกล่าวเพื่อบรรจุในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ซึ่งแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยนั้นจะประกอบด้วยกันดังนี้

2.3.1 สำรวจข้อมูลพื้นฐาน และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

2.3.2 หาองค์ประกอบขยะมูลฝอย

2.3.3 ประสานเพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.4 จัดทำแผนปฏิบัติการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

2.3.5 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

2.3.6 การวิเคราะห์และประเมินผล

2.3.7 การประชุมสัมมนาสรุปผลการดำเนินงาน

2.3.8 การสรุปผลการดำเนินงาน

2.3.1 สำรวจข้อมูลพื้นฐาน และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเป็นวิธีการแรกสุดที่ควรศึกษาเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจและพิจารณากิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และลักษณะของแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ซึ่งสิ่งที่ควรศึกษาจะประกอบไปด้วย ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถคัดแยกนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เครือข่าย/องค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวนซาเล้ง จำนวนรับซื้อของเก่า กิจกรรมการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิล รวมไปถึงสำรวจแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยในชุมชน

2.3.2 หาองค์ประกอบขยะมูลฝอย

เป็นการแยกแยะประเภทของขยะในรูปแบบต่างๆ ซึ่งดูจากหลายปัจจัยของขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็น แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย ประเภทของขยะมูลฝอย ซึ่ง 2 อย่างนี้จะสามารถช่วยให้เราสามารถนำไปสู่วิธีการจัดการขยะที่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยของขยะมูลฝอยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.2.1 แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย โดยแหล่งที่มานั้นเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิดไม่ว่าจะเป็น ขยะมูลฝอยที่มาจากอาคารบ้านเรือน ขยะมูลฝอยจากกิจกรรมภาคอุตสาหกรรม และขยะมูลฝอยจากภาคเกษตรกรรม

2.3.2.2 ประเภทของขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยนั้นสามารถแบ่งจามลักษณะทางกายภาพออกได้เป็น 4 ประเภทคือ

1) ขยะย่อยสลาย (Compostable Waste) เป็นขยะที่เน่าเสียและสามารถย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เศษใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมซากพืชซากสัตว์ โดยในขยะประเภทนี้จะพบอยู่ที่ 24 % ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

2) ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) เป็นของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ โดยสิ่งเหล่านี้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กล่องเครื่องดื่ม กระป๋องเครื่องดื่ม เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 2 ในกองขยะ ซึ่งจะพบในปริมาณ 30% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

3) ขยะอันตราย (Hazardous Waste) คือขยะมูลฝอยที่มีการปนเปื้อนวัตถุมีพิษหรือสามารถทำอันตรายได้ซึ่งจะประกอบไปด้วย วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุกัดกร่อน วัตถุระเบิด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถทำอันตรายให้กับพืชและสัตว์ได้ โดยขยะประเภทนี้มีปริมาณน้อยที่สุดซึ่งจะพบในประมาณ 3% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

4) ขยะทั่วไป (General Waste) คือขยะมูลฝอยประเภทหนึ่งซึ่งมีนอกเหนือมาจากขยะทั้ง 3 ชนิดที่กล่าวไปข้างต้น โดยมีลักษณะที่นำมาย่อยสลายแล้วไม่เกิดความคุ้มค่าในการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม พลาสติกห่อลูกอม โฟมเปื้อนอาหาร ถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร เป็นต้น โดยจะพบอยู่ที่ 3% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

2.3.3 ประสานเพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะและการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน เพื่อให้ทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และสร้างความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมให้

เกิดความสำเร็จโดยมีการทำหนังสือเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ พร้อมแนบรายละเอียดโครงการ แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ และใบสมัครการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งมีการนำเสนอต่อประชาชนถึงประโยชน์ที่จะได้รับที่เกิดขึ้นจากการลด คัดแยก และประโยชน์จากการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ที่เข้าร่วมมาเป็นเครือข่ายให้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอีกด้วย

2.3.4 จัดทำแผนปฏิบัติการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

การดำเนินการจัดทำแผนดังกล่าวเป็นวิธีการที่ทำให้การดำเนินงานด้านขยะมูลฝอยในชุมชน โรงเรียน และสถานประกอบการในพื้นที่ เดินไปสู่เป้าหมายเดียวกันโดยจะจัดทำออกมาในรูปแบบโครงการโดยให้ผู้ที่สมัครเข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ตลอดทั้งการของบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐต่อไป ซึ่งแผนงานจะต้องมีรายละเอียดประกอบไปด้วยกันคือ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ผู้ดำเนินโครงการ และรูปแบบการดำเนินกิจกรรม

2.3.5 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะจะส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงในภาพรวมได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นหน่วยงานประสานการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนทางด้านวิชาการแก่ชุมชน สถานประกอบการ โรงเรียน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าสมัครในโครงการ ซึ่งต้องดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

2.3.5.1 หาพื้นที่และอุปกรณ์ เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ เช่น สำหรับเตรียมพื้นที่ทำปุ๋ยหมัก ควรทำให้อยู่ในพื้นที่โล่ง อากาศถ่ายเทได้ดี สะดวกต่อการขนส่ง หรือจัดหาอุปกรณ์ถังหมักน้ำจุลินทรีย์ รวมถึงอุปกรณ์ทุ่นแรงอื่นๆ

2.3.5.2 ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากประชาชน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการจัดการขยะที่เหมาะสม

2.3.5.3 จัดหาอุปกรณ์เพื่อรองรับขยะมูลฝอยจากการคัดแยก เพื่อความสะดวกต่อผู้ที่ต้องดำเนินงานและเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2.3.5.4 จัดเก็บขยะมูลฝอย ควรดำเนินการเช่นนี้เป็นประจำทุกวันและอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง

2.3.5.5 บันทึกผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์รวมถึงบันทึกสถิติปริมาณขยะที่คัดแยกและนำไปใช้ประโยชน์ แล้วนำข้อมูลเหล่านี้มาประเมินผลในภายหลัง

2.3.6 การวิเคราะห์และประเมินผล

การวิเคราะห์และประเมินผลของการดำเนินงานทำให้เราได้ทราบประโยชน์และผลกระทบของการดำเนินการ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.3.6.1 ด้านเศรษฐศาสตร์

1) ความคุ้มทุนในการดำเนินการ จะดำเนินการประเมินโดยการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของโครงการเพื่อวิเคราะห์ว่ารูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินกิจการจะก่อให้เกิดรายได้ที่คุ้มกับรายจ่ายต่างๆ และมีผลที่ได้รับดีหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินความเป็นไปได้ของโครงการที่ดำเนินการไป

2) ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมาจากการคัดแยกขยะมูลฝอย บรรจุภัณฑ์ที่เหลือใช้ ซึ่งขยะเหล่านี้ล้วนสามารถสร้างรายได้โดยเป็นการเพิ่มมูลค่าในสินค้าและบริการอีกจำนวนมากจากการที่ได้นำมาแปรรูปใหม่หรือการใช้ซ้ำ

2.3.6.2 ด้านสังคม

โดยผลกระทบด้านนี้เกิดจากกิจกรรมหรือระบบในการดำเนินงานที่อาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของประชาชน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการจัดการขยะกันมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน เนื่องจากประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นดีขึ้น

2.3.6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัด โดยสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ ซึ่งสามารถประเมินได้จากปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณที่เพิ่มขึ้น

2) ลดปริมาณมลพิษสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยบางชนิดเป็นวัตถุที่สลายตัวได้ยากและเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โฟมบรรจุอาหาร ถุงพลาสติก กระป๋องยาฆ่าแมลง เป็นต้น โดยเป็นปัญหาต่อระบบการจัดการขยะมูลฝอย แต่หากมีการคัดแยกขยะและนำไปกำจัดแยกต่างหากจากระบบกำจัดทั่วไป ทำให้สามารถลดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้

3) ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน โดยการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาแปรรูปใหม่จะใช้พลังงานในกระบวนการผลิตที่น้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้วัตถุดิบใหม่

2.3.7 การประชุมสัมมนาสรุปผลการดำเนินการ

การจัดประชุมสัมมนาเป็นการดำเนินการเพื่อทำการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด โดยมีผู้ที่เข้าร่วมโครงการและผู้ที่สนใจ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการดำเนินงาน และการขยายผลโครงการไปสู่หน่วยงานอื่นๆ อาจมีมอบประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่ชุมชน หรือหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ

2.3.8 การสรุปผลการดำเนินการ

ในการสรุปผลการดำเนินการควรจัดทำเป็นรายงานสรุปตั้งแต่ขั้นตอนการประสานงานดำเนินงานจนไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งการสรุปผลการดำเนินการเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การประยุกต์ในโครงการหรือกิจกรรมอื่นๆ โดยนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับแก้ไขในแผนงานใหม่ๆ และสิ่งที่สำคัญ การจัดการขยะมูลฝอยจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 นโยบายด้านการจัดการขยะของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

นโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีการได้รับความเห็นขอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการลดปริมาณขยะทั้งในด้านการกำจัดขยะมูลฝอยเก่าและขยะมูลฝอยใหม่ซึ่งพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในเรื่องของการกำจัดขยะนำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจะนำขยะไปผลิตเป็นกระแสไฟฟ้าซึ่งทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นมีการผลิตขยะ 1,200 ตันต่อวัน แต่ในปัจจุบันสามารถกำจัดขยะได้เพียง 700 ตันต่อวัน ซึ่งเกินอยู่ 500 ตันต่อวัน โดยในเวลานี้มีขยะเก่าและขยะใหม่รวมกันถึง 300,000 ตัน ซึ่งถ้าหากสามารถตั้งโรงไฟฟ้าขยะได้นั้นจะสามารถรองรับขยะในการผลิตกระแสไฟฟ้าได้เพิ่มอีก 300 ตันต่อวัน ส่วนที่เหลือนั้นก็จะย้ายสถานที่ไปฝังกลบ ซึ่งกรอบ

ระยะเวลาการทำงานนั้นจะมีการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทขยะจองประเทศให้เสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2558 ทั้งนี้ทางคสช. เห็นด้วยกับการจัดทำโรดแมปการบริหารการจัดการขยะของประเทศไทยโดยกรมควบคุมมลพิษ มีการอนุมัติงบประมาณจำนวน 526.94 ล้านบาทเพื่อให้กรมควบคุมมลพิษนำไปจัดการขยะอย่างรวดเร็วที่สุด

การดำเนินงานตามโรดแมปนั้นจะมีการดำเนินงานเป็นระยะทั้งหมด 3 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง ระยะยาว ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาในโรดแมประยะเร่งด่วนเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในการทำการศึกษามากที่สุด ในระยะเร่งด่วนต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน โดยมีพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ การกำจัดขยะเก่าใน 6 จังหวัด ประกอบไปด้วย พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครปฐม สมุทรปราการ ลพบุรี ปทุมธานี และจังหวัดนำร่องที่จัดการขยะแบบใหม่ 5 จังหวัด คือ ภูเก็ต กรุงเทพฯ นนทบุรี สงขลา เชียงราย

ในด้านระเบียบมาตรการการบริหารการจัดการขยะและของเสียอันตรายนั้นยังไม่มีการยกเลิกกฎหมายเดิม ทางกรมควบคุมมลพิษจึงเพิ่มกฎกระทรวงในการปรับปรุงกฎหมายเก่าให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ออกเทศบัญญัติและเสนอร่างกฎหมายใหม่คือ ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และร่างพระราชบัญญัติขยะแห่งชาติ เพื่อใช้ในการจัดการขยะชุมชน โดยจะรวบรวมกฎหมายเดิมที่มีอยู่ 12 ฉบับ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ซึ่งคาดว่าจะเสนอเข้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ภายใน 4 เดือน นอกจากนั้นแล้วการสร้างวินัยของคนในชาติยังมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีการลดใช้ถุงพลาสติกและโฟม ซึ่งจะทำการขอความร่วมมือจากร้านค้าปลีกรายใหญ่ ถ้าหากไม่ประสบความสำเร็จก็จะออกกฎหมายในการบังคับใช้ต่อไป

ในการรายละเอียดและเนื้อหาของโรดแมพที่ทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศออกมา ทางผู้วิจัยนำรายละเอียดของโรดแมพในระยะเร่งด่วนโดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า) 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) 3) วางระเบียบ มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน นอกจากนั้นแล้วยังแบ่งแนวทางออกเป็น 3 ระยะซึ่งประกอบไปด้วย ระยะที่ 1 แนวทางในการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน) ระยะที่ 2 แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี) และระยะที่ 3 แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป) โดยในแต่ช่วงของระยะเวลาจะมีความแตกต่างในเรื่องของพื้นที่เป้าหมายที่จะมีการขยายพื้นที่ในการดำเนินการที่กว้างมากยิ่งขึ้นโดยในระยะยาวจะครอบคุลมทุกจังหวัดในประเทศไทย รวมทั้งเป้าหมายของปริมาณขยะที่ผลสุดท้ายแล้วในระยะยาวทาง คสช. ตั้งเป้าหมายว่าจะสามารถลดขยะ

มูลฝอยตกค้างสะสมได้ 2.50 ล้านตัน หรือเทียบเท่าร้อยละ 9 ของขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั้งประเทศ 28 ล้านตัน นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายดังนี้

2.4.1 การกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า)

ทางโรดแมพของ คสช. มีการกำหนดให้ทำการสำรวจ ประเมิน ขยะมูลฝอยเพื่อปิดหรือจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย รวมทั้งฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมเพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ ซึ่งมีดังนี้

2.4.1.1 ปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หรือ ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.4.1.2 กำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิม หรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริม การลงทุนของเอกชนเพิ่มเติม

นอกจากนั้นแล้วในกรณีที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้อง ให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง

2.4.2 สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่)

มีการนำร่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รูปแบบ Model L ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ที่รองรับปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ 300 ตัน/วัน ขึ้นไปโดยดำเนินการดังนี้

2.4.2.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง

2.4.2.2 คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน

2.4.2.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และแปรรูปขยะมูลฝอยไปเป็นพลังงาน เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า

2.4.2.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน มีการจัดให้มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตราย

นอกจากนั้นแล้วยังมีการจัดสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนหรือดำเนินงานระบบเก็บรวบรวม ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

2.4.3 วางระเบียบ มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

2.4.3.1 ออกระเบียบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.4.3.1 ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และ ห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อปท./มท.)

2.4.4 สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

2.4.4.1 ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง ลักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน กากอุตสาหกรรม กากกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อ ที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (อก./สธ./วท./สตช./มท./อปท.)

2.4.4.2 รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดคัดแยกที่ต้นทาง จนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน (ทส./สนร.)

2.4.4.3 สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง (ศธ.)

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของตัวกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอย และกฎหมายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีอยู่หลายรูปแบบ ซึ่งทำขึ้นเพื่อควบคุมการดำเนินงานด้านการจัดการขยะให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สร้างความเสมอภาคให้กับประชาชน โดยกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.5.1 กฎหมายด้านการจัดการขยะ

2.5.1.1 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 กำหนดไว้ดังนี้

1) มีการปรับปรุงแก้ไข ในข้อความบางช่วงบางตอนในแต่ละมาตรา เพื่อให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้ความหมายของคำที่ระบุไว้ในมาตราต่างๆ

2) ให้ผู้ดำเนินกิจการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินกิจการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

3) กำหนดค่าธรรมเนียมในการให้บริการของงานราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

4) ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดในกรณีเกี่ยวกับมูลฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องได้รับโทษตามที่ได้กำหนด

2.5.1.2 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 กำหนดไว้ดังนี้

1) เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร เจ้าของตลาด หรือผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาดต้องทำหน้าที่รักษาความสะอาดในพื้นที่ของตนเอง

2) ห้ามวางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้บริเวณนอกอาคารที่ตนเองครอบครอง รวมทั้งไม่ปล่อยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพรกรุงรังหรือให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในกระถางต้นไม้หรือภายนอกของอาคาร

3) ห้ามไม่ให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆ บนถนน หรือในสถานที่สาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือบริเวณทางน้ำที่เจ้าหน้าที่ประกาศห้ามไว้

4) ในกรณีที่ต้องการมีการปิดป้ายประชาสัมพันธ์หรือแผ่นประกาศต่างๆ ในสถานที่สาธารณะ จะต้องทำการขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วย

5) ห้ามผู้ใดขูด กระเทาะ ขีด เขียน พ่นสี หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนน บนถนน ที่ต้นไม้ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่อยู่ติดกับถนนหรืออยู่ใน ที่สาธารณะ เว้นแต่เป็นการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้

6) เจ้าของรถที่มีการใช้รถเพื่อการบรรทุกสัตว์ กรวด ดิน หิน ทราย สิ่งปฏิกูลต่างๆ ต้องจัดให้รถมีการป้องกันไม่ให้สิ่งปฏิกูลเหล่านั้นตกหล่น รั่วไหล ปลิว ฟุ้ง กระจายลงบนถนนในระหว่างที่ใช้รถนั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำมันจากรถรั่วไหลลงบนถนน

7) ห้ามไม่ให้ผู้ใดถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะรวมทั้งห้ามทิ้งอุจจาระหรือปัสสาวะลงสู้แหล่งน้ำ

2.5.2 พระราชบัญญัติของท้องถิ่นต่างๆ

2.5.2.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ให้โดยมอบหมายให้ทางกรุงเทพมหานครทำหน้าที่ในการดำเนินกิจการในด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยมีการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสาธารณสุขและการสาธารณูปการ ซึ่งในเนื้อหาจะไปกำหนดอยู่ในข้อบัญญัติระเบียบบริหารงานราชการกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2544 ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

1) ห้ามผู้ใดถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นซึ่งมูลฝอยในที่ หรือทางสาธารณะนอกจากที่ที่กรุงเทพมหานครจัดไว้ให้

2) เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใดๆ ต้องจัดให้มีที่รองรับมูลฝอยภายในอาคาร หรือสถานที่นั้นอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ ห้ามผู้ใดถ่าย เท คุ้ยเขี่ย ทิ้งหรือทำให้มีขึ้นซึ่งมูลฝอยนอกที่รองรับมูลฝอย ที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือสถานที่ใดๆ จัดให้มีขึ้น เว้นแต่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร ในอำนาจหน้าที่ หรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังห้ามมิให้ผู้ใดขุดมูลฝอย หรือนำมูลฝอยไปฝังถม หรือถมในที่ดินใดเว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

3) ห้ามมิให้ผู้ใด ถ่าย เท ทิ้ง สิ่งปฏิกูลในที่รองรับมูลฝอย

4) ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่า อาคารหรือสถานที่ใดควรให้หน่วยงานภาคเอกชนดำเนินการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการแทนกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่นั้นให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 30 วัน หรือปิดประกาศในพื้นที่บริเวณนั้นไม่ต่ำกว่า 30 วันและเมื่อครบกำหนด 30 วันแล้ว เจ้าของหรือผู้

ครอบครองอาคารหรือสถานที่ ต้องให้เอกชนรายใดรายหนึ่งหรือหลายรายได้ดำเนินการเก็บ ขน และหรือกำจัดมูลฝอยออกจากอาคารสถานที่นั้นๆ โดยเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจ หรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ

5) ห้ามมิให้ผู้ใดคุ้นเขี่ย ขุด ขน มูลฝอยในที่รองรับมูลฝอย รถ หรือเรือ เก็บขนมูลฝอย หรือสถานที่เทมูลฝอยใดๆ เว้นแต่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครที่มีหน้าที่หรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

6) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนมูลฝอย ตามที่กรุงเทพมหานครกำหนดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยค่าธรรมเนียมการเก็บและขนมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

2.5.2.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 กำหนดว่า เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร มีหน้าที่บำรุงทางบกและทางน้ำ รวมไปถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2.5.2.3 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในเนื้อหาไม่ได้กล่าวถึงเรื่องขยะมูลฝอยโดยตรง

2.5.2.4 พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งได้ระบุไว้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมไปถึงกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.5.2.5 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ.2542 กำหนดให้เมืองพัทยามีหน้าที่ในการดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นระเบียบ รวมทั้งสิ่งปฏิกูลและบำบัดน้ำเสีย

2.5.3 พระราชบัญญัติอื่นๆ

2.5.3.1 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 โดยกฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติโดยห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช เถ้าถ่านหรือสิ่งปฏิกูลลงในทางชลประทาน หรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูก หรือการบริโภค ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดจะต้องโทษจำคุก 10 วัน หรือปรับไม่เกิน 50 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5.3.2 พระราชบัญญัติคลองประปา พ.ศ.2526 ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ซากพืช เถ้าถ่านหรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำหรือคลองขังน้ำ หากผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5.3.3 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535 มิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย น้ำโสโครก เศษหิน ดิน ทราย ตกหล่นบนทางจราจรหรือไหล่ทาง ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5.3.4 พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พ.ศ. 2494 กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา82 ซึ่งพูดถึงว่าผู้ใดปล่อยขยะมูลฝอย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถไฟ มีความผิดลหุโทษ ต้องระวางโทษชั้น 3

2.5.4 กฎหมายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.5.4.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้มีการกำหนดกฎหมายที่แสดงถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยมีมาตราต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

1) มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) การได้รับข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

(2) การได้รับชดใช้ค่าเสียหาย หรือค่าทดแทนจากรัฐ ในกรณีที่ได้รับความเสีย หายจากภยันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการใดที่ริเริ่ม สนับสนุนหรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(3) การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการ กระทำใดๆ อันเป็นการละเมิด หือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(4) การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ ตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการนั้นบัญญัติไว้

2) มาตรา 7 ระบุว่า เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือ กฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

3) มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4) มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผล กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวการวางแผนพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

5) มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้ เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือ

ทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

2.5.4.2 รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ และชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

2.5.4.3 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้

เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.5.4.4 ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559

1) มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) อนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

2) มาตรา 57 รัฐต้อง

(1) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟูบริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิด

ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

3) มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

4) มาตรา 59 รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

2.6 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี

2.6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน และอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

- ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

2.6.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสามโคกโดยปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะ น้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้างและก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้นเนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมากสามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

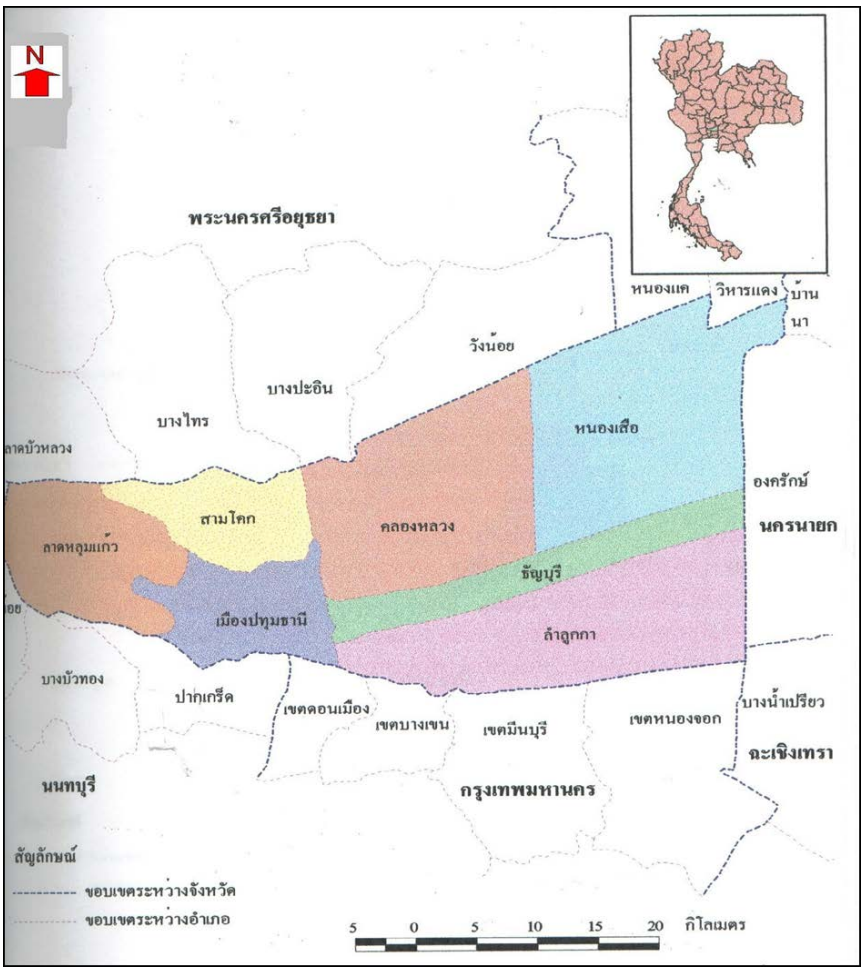

ภาพที่ 2.1 ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดปทุมธานี
แหล่งที่มา: สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, 2559.

2.6.3 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีการก่อตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี โดยเริ่มตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเมื่อปีพุทธศักราช 2202 มังนันทมิตรได้ทำการต้อนครอบครัวมอญ เมืองเมาะตะมา อพยพมาจากสงครามพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก จากนั้นมาชุมชนสามโคกจึงได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้มีชาวมอญอพยพเข้ามาอีกครั้ง ทำให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านสามโคกเป็นครั้งสุดท้าย ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการอพยพชาวมอญเป็นครั้ง

ใหญ่จากเมืองเมาะตะมา เข้าสู่ประเทศไทยเรียกว่า"มอญใหญ่" พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญบางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ที่สามโคก หลังจากนั้นจึงกลายเป็น "เมืองสามโคก" ในเวลาต่อมา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้เสด็จประพาสที่เมืองสามโคก ชาวมอญได้นำดอกบัวมาถวายเป็นราชสักการะ พระองค์จึงทรงพระราชทานนามเมืองสามโคกใหม่ว่า "เมืองประทุมธานี" ซึ่งตรงกับวันที่ 23 สิงหาคม 2358 หลังจากนั้นในปีพุทธศักราช 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำว่า "จังหวัด" แทน "เมือง" ทำให้เปลี่ยนชื่อจังหวัดใหม่จาก "ประทุมธานี" เป็น "ปทุมธานี" และให้ยุบจังหวัดธัญบุรีมาขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี ในปี2475 จังหวัดปทุมธานีจึงได้แบ่งการปกครอง 7 อำเภอในปัจจุบัน

ภาพที่ 2.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัดปทุมธานี
แหล่งที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปทุมธานี, 2559.

2.6.4 คำขวัญประจำจังหวัดปทุมธานี

ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ พระตำหนักรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม

2.6.5 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ที่ละติจูด 14 องศา 6 ลิปดาเหนือ ลองติจูด 100 องศา 37 ลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 6 เมตร มีลักษณะอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน มีฟ้าหลัวชื้นสลับกับฟ้าหลัวแห้ง มีฝนตกปานกลางและสลับฤดูแล้งบริเวณภาคกลางตอนล่าง อากาศจะชุ่มชื้นเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเลอ่าวไทยเป็นปัจจัยที่ควบคุมอุณหภูมิได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่นำความชุ่มชื้นมาสู่จังหวัด แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู

- ฤดูหนาว ช่วงระหว่างเดือน พ.ย.-ก.พ. อากาศไม่หนาวมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 22 องศาเซลเซียส

- ฤดูร้อน ช่วงระหว่างเดือน มี.ค.-เม.ย. อุณหภูมิเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส

- ฤดูฝน ช่วงระหว่างเดือน พ.ค.-ต.ค. ปริมาณเฉลี่ย 1200 มม./ต่อปี

2.6.6 การแบ่งเขตการปกครองและข้อมูลประชากร

ในปัจจุบัน จังหวัดปทุมธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 7 อำเภอ 53 ตำบล460 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด1แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 9 แห่งเทศบาลตำบล 17 แห่งและองค์การบริการส่วนตำบล 37 แห่งอำเภอประกอบไปด้วย อำเภอเมืองปทุมธานีอำเภอธัญบุรีอำเภอคลองหลวงอำเภอลำลูกกาอำเภอลาดหลุมแก้วอำเภอสามโคกและอำเภอหนองเสือ โดยจังหวัดปทุมธานีมีประชากร ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2556 ทั้งสิ้น 1,048,665 คนเพิ่มขึ้นจาก ปี 2555 (ข้อมูล ณ 30 ธันวาคม 2555) จำนวน 14,828 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43 จำแนกเป็นชาย 498,262 คนหญิง 550,403 คนจำนวนประชากรชาย คิดเป็นร้อยละ 47.5 ประชากรหญิงคิดเป็นร้อยละ 52.5 ของประชากรทั้งหมดมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 502,637 ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากปี 2555 จำนวน 12,8584 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.62

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ของจังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	จำนวนครัวเรือน
เมืองปทุมธานี	88,666	79,229	185,895	89,484
ธัญบุรี	91,867	103,234	195,101	92,901
คลองหลวง	116,458	133,721	250,179	130,808
ลำลูกกา	120,049	131,472	251,521	1,254,006
ลาดหลุมแก้ว	29,938	31,481	61,419	29,001
สามโคก	25,893	27,431	53,325	20,224
หนองเสือ	25,391	25,835	51,226	15,213
รวม	498,262	550,403	1,048,665	502,637

แหล่งที่มา: สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, 2557.

2.6.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.7.1 ด้านการศึกษา

จังหวัดปทุมธานีแบ่งพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็น 2 เขตประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอคืออำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวงสามโคกและอำเภอลาดหลุมแก้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอได้แก่อำเภอธัญบุรีลำลูกกาและอำเภอหนองเสือและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอได้แก่อำเภอเมืองปทุมธานีคลองหลวงสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้วอำเภอธัญบุรีลำลูกกาและอำเภอหนองเสือในปีการศึกษา 2556 มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและอื่นๆรวม 191 แห่งและสำนักงานบริหารงานการศึกษาเอกชน 83 แห่งรวม 274 แห่งจำนวนห้องเรียน 4,835 ห้องเรียนครู 6,780 คน นักเรียนจำนวน 150,908 คน

2.6.7.2 สาธารณสุข

จังหวัดปทุมธานีมีสถานพยาบาลประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่งโรงพยาบาลชุมชน 7 แห่งโรงพยาบาลเฉพาะทาง 2 แห่งโรงพยาบาลเอกชน 6 แห่งสถานพยาบาลเอกชนที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน 1 แห่งโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น 1 แห่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 78 แห่งศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 21 แห่งคลินิก (ทุกประเภท) 439 แห่งจำนวนเตียง 2,916 เตียง สำหรับบุคลากรด้านสาธารณสุขประกอบด้วยแพทย์ 214 คนทันตแพทย์ 60 คน เภสัชกร 106 คนอัตราส่วนแพทย์ต่อจำนวนประชากรจังหวัดปทุมธานีเมื่อปี 2556 เท่ากับ 1: 4,831 คนสูงกว่ามาตรฐาน (แพทย์มาตรฐาน 1: 6,000 คน)

2.6.7.3 ศาสนาและวัฒนธรรม

ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธรองลงมาคือศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ตามลำดับสำหรับจำนวนศาสนสถานในจังหวัดโดยจำแนกได้ดังนี้วัดในพุทธศาสนา 186 แห่งมัสยิด 30 แห่งโบสถ์ (คริสต์) 39 แห่ง

2.6.7.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดปทุมธานีมีคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สูงขึ้นเป็นระยะมีสาเหตุจากการที่มีจำนวนประชากรในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากประชาชนต่างท้องถิ่นต่างเข้ามาทำงานตามสถานประกอบการต่างๆเช่นโรงงานอุตสาหกรรมหมู่บ้านจัดสรรและห้างสรรพสินค้ารวมทั้งเด็กและเยาวชนที่เข้ามาศึกษาในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในเขตจังหวัดโดยที่ปัญหาอาชญากรรมที่ประกอบโดยเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์มั่วสุมยาเสพติดทะเลาะวิวาทลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์หรืออาชญากรรมรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ความรุนแรงและ

ปริมาณซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่นำไปสู่อาชญากรรมเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีการเผยแพร่ทางสื่อที่ไร้พรมแดนและจากการที่ค่าครองชีพสูงขึ้นการใช้จ่ายจนเกินตัวนั้นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลบางกลุ่มจึงทำให้มีการก่ออาชญากรรมในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สำหรับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองจะเกิดปัญหาในชุมชนแออัดเพราะสถานที่ดังกล่าวมีบุคคลหลายประเภทซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าออกชุมชนได้ตลอดเวลาเป็นแหล่งรวมบุคคลประเภทติดยาเสพติดคนจรจัดที่ยากต่อการควบคุม

2.6.7.5 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปทุมธานี

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปทุมธานีแบบ Bottom Up ประจำปี พ.ศ. 2555 การผลิตของจังหวัดปทุมธานีในปี 2555 ขยายตัว ร้อยละ 1.3 จากที่หดตัวร้อยละ 1.6 ในปีที่ผ่านมาโดยภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 5.8 จากการหดตัวร้อยละ 13.9 ในปีที่แล้วเนื่องจากการผลิตในภาคเกษตรขยายตัวทั้งในหมวดพืชผลประมงปศุสัตว์และหมวดบริการทางการเกษตรภาคนอกเกษตรขยายตัวร้อยละ 1.2 จากที่หดตัว ร้อยละ 1.3 ในปีที่แล้วเนื่องมาจากการขยายตัวของสาขาโรงแรมและภัตตาคารการขนส่งสถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคมสาขาการศึกษาสาขาการให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆและสาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคลที่ขยายตัวร้อยละ 51.0, 18.8, 7.6,40.5 และ 78.2 ตามลำดับส่วนสาขาการผลิตที่หดตัวจากปีที่แล้วได้แก่สาขาการขายส่งการขายปลีกการซ่อมแซมยานยนต์ฯสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศฯ และสาขาการบริการด้านสุขภาพและสังคมที่หดตัวร้อยละ 2.1, 5.6 และ 5.9 ตามลำดับผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี มีมูลค่ารวมเท่ากับ 270,998 ล้านบาทลดลงจากปีที่ผ่านมา 4,770 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 1.7 โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per Capita) ในปี 2555 เท่ากับ 262,128 บาท ลดลงจาก 272,795 บาท ในปี 2554 หรือลดลงร้อยละ 3.9

2.6.7.6 การประกอบอาชีพ

1) ด้านการค้า

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดปทุมธานีร่วมกับสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ขอรายงานความเคลื่อนไหวดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดปทุมธานีเดือนธันวาคม 2556 โดยสรุปปี 2556 กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการปรับปรุงน้ำหนักและปีฐานดัชนีราคาผู้บริโภคจากปีฐาน 2550 เป็นปีฐาน 2554 มีรายการสินค้าและบริการที่ใช้คำนวณ 450 รายการสำหรับจังหวัดปทุมธานีมีจำนวน 259 รายการครอบคลุมสินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์เครื่องนุ่งห่มและรองเท้าเคหสถานการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคลยานพาหนะการขนส่งและการสื่อสารการบันเทิงการอ่านการศึกษาและการศาสนายาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์เพื่อนำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดปทุมธานี การลงทุนในจังหวัดปทุมธานี

ในปี 2556 นั้นหากเปรียบเทียบความหนาแน่นของธุรกิจเฉพาะในกลุ่มภาคกลางนั้นพบว่าจังหวัดปทุมธานีได้เป็นอันดับที่สามของภาคซึ่งเป็นรองเพียงแค่จังหวัดนนทบุรีและสมุทรปราการเท่านั้น โดยในปี 2556 นั้นจังหวัดปทุมธานีได้มีมูลค่าการลงทุนของนิติบุคคล (บริษัทและห้างหุ้นส่วน) ถึง 7,621 ล้านบาทและมีผู้ประกอบกิจการใหม่ของจังหวัดถึง 3,329 ราย

ตารางที่ 2.2 จำนวนการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน/บริษัทและจำนวนทุนจดทะเบียน

นิติบุคคล	ปี 2555		ปี 2556	
	ห้างหุ้นส่วน	บริษัท	ห้างหุ้นส่วน	บริษัท
จำนวน (ราย)	1,988	1,231	2,297	1,032
รวม	3,219		3,329	
ทุนจดทะเบียน	709,420,500	7,356,955,000	697,127,667	6,924,160,000
รวม (ล้าน)	8,066,375,500		7,621,287,667	

แหล่งที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดปทุมธานี, 2557.

ซึ่งธุรกิจโดดเด่นของจังหวัดหรือที่ผู้ประกอบธุรกิจให้ความสนใจลงทุนในปีนี้จำนวนมากเช่น การผลิตเพื่อจำหน่ายกระแสไฟฟ้าการขนส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์การผลิตภัณฑ์คอนกรีต/วัสดุก่อสร้าง/การตกแต่งภายในการรับซื้อขยะ/ของเสีย (การรีไซเคิล) การร้านจำหน่ายเวชภัณฑ์การผลิตจำหน่ายเครื่องสำอางหรือเครื่องหอมต่างๆการรับช่วงการผลิตหรือขายส่งสินค้าและอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าหรือชิ้นส่วนอิเล็กโทรนิกส์ให้กับภาคอุตสาหกรรม(OEM) การจำหน่ายอุปกรณ์การสื่อสาร/โทรศัพท์และธุรกิจการจำหน่ายสลากกินแบ่ง หากจำแนกการกระจุกตัวธุรกิจในพื้นที่ของแต่ละอำเภอที่ผู้ประกอบกิจการให้ความสนใจลงทุนในปี 2556 นั้นพบว่าอันดับที่หนึ่งของจังหวัดคืออำเภอลำลูกกามี 1,020 รายและอำเภอคลองหลวงมี 977 รายเป็นอันดับที่สองส่วนอันดับสามคือเมืองปทุมธานี 517 รายและธัญบุรี 512 รายซึ่งมีธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ในปี 2556 ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้หากพิจารณาการลงทุนจากต่างประเทศภายในจังหวัดก็จะพบได้ว่าผู้ประกอบการจากต่างประเทศสัญชาติญี่ปุ่นจะเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดโดยจะมีถึง 614 รายและมีมูลค่าการลงทุน 44,517 ล้านบาทและรองลงมาจะเป็นผู้ประกอบการจากต่างประเทศสัญชาติสิงคโปร์ที่ 8,192 ล้านบาทและอันดับที่สามจะเป็นสัญชาติดัชช์ มีมูลค่าการลงทุนที่ 2,161 ล้านบาทอันดับที่สี่คือ มาเลเซียที่ 1,474 ล้านบาทและสัญชาติจีน ฮ่องกงปานามาอเมริกันอังกฤษอยู่ในระดับ

ใกล้เคียงกันที่ระดับพันล้านต้น ๆ ขึ้นไปซึ่งจะเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและผลติภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัด (GDP) ของจังหวัดต่อไป

2) ด้านการเกษตร

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ทำการเกษตร 496,652.00 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 49.78 ของพื้นที่ทั้งหมดด้วยลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มที่เอื้อแก่การเพาะปลูกจึงทำให้จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในทุกอำเภอโดยอำเภอหนองเสือเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดรองลงมาคืออำเภอลาดหลุมแก้วอำเภอลำลูกกาและอำเภอคลองหลวงตามลำดับส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าวรองลงมาได้แก่ไม้ผล-ไม้ยืนต้นพืชผักไม้ดอกไม้ประดับและพืชพลังงานโดยการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากการขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จากกรุงเทพมหานครจนเกิดการขยายตัวของเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรมแนวโน้มการเกษตรในจังหวัดปทุมธานีจะเป็นการผลิตเพื่อสุขภาพและรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเน้น Green Agricultural และ Zero Waste เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองเพิ่มรายได้สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตของตนและสร้างความเข้มแข็งตลอดจนความมั่นคงและความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรโดยแบ่งกลุ่มการเกษตรออกเป็น 6 กลุ่มตามลักษณะของกิจกรรมได้แก่ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ 29 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 515 รายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 36 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 710 รายกลุ่มยุวเกษตรกร 42 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 1328 รายกลุ่มสายใยรักฯ 37 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 524 รายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและศูนย์ข้าวชุมชน 405 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 4,713 รายรวมทั้งสิ้น 591 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 8,610 ราย

3) ด้านปศุสัตว์

การผลิตด้านปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานีปีพ.ศ. 2556 มียอดการผลิตลดลงจากปีที่ผ่านมาเนื่องจากเกษตรกรหันมาปลูกข้าวมากขึ้นเพราะขายได้ราคาดีประกอบกับจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานครทำให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมบ้านพักอาศัยมากขึ้นพื้นที่ทำปศุสัตว์ลดลงแต่มีการเลี้ยงปศุสัตว์เพิ่มขึ้นอยู่ 2 ชนิดสัตว์คือเป็ดไข่และไก่พื้นบ้านเนื่องจากการเลี้ยงใช้พื้นที่ไม่มากการเลี้ยงเป็ดไข่มีการเลี้ยงแบบไล่ทุ่งซึ่งอาหารของเป็ดไล่ทุ่งมาจากของเหลือจากการเกษตรส่วนไก่พื้นเมืองการเลี้ยงจะเลี้ยงในบริเวณรอบบ้านเท่านั้นและประชาชนนิยมบริโภคไก่พื้นเมืองมากขึ้น โดยสรุปการผลิตด้านปศุสัตว์เศรษฐกิจปี 2556 มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาอยู่ 3 ชนิดสัตว์คือกระบือเป็ดไข่และไก่พื้นบ้านเนื่องจากผลผลิตได้ราคาดีส่วนที่มีการเลี้ยงลดลงได้แก่โคและสุกรเนื่องจากพื้นที่ในการเลี้ยงลดลงการประสบภัยพิบัติจากน้ำท่วมและจากปัจจัยทางการตลาดมีความผันผวนของราคาขึ้นลงอย่างรวดเร็ว

4) ด้านการประมง

สัตว์น้ำที่มีปริมาณผลิตจากการเพาะเลี้ยงมากในจังหวัดปทุมธานีได้แก่ ปลาดุกปลานิลปลาสวายและปลาตะเพียนตามลำดับมีการเพาะเลี้ยงกระจายทุกอำเภออำเภอที่มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมากที่สุดได้แก่อำเภอลำลูกกาอำเภอหนองเสืออำเภอคลองหลวงอำเภอเมืองปทุมธานีอำเภอสามโคกอำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอธัญบุรีตามลำดับในปี 2555 มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวน 22,020,669 กิโลกรัมเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 15.12เนื่องมาจากสถานการณ์ที่เข้าสู่สภาวะปกติอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติปี 2554 ที่ทำให้ผลผลิตในปีนั้นมีปริมาณลดลงและมูลค่าเพิ่มจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปี 2555 มีมูลค่า 261,021,512 บาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 20.65 เนื่องมาจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและราคาที่สูงขึ้น

5) ด้านแรงงาน

จังหวัดปทุมธานีมีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปรวม 669,064 คนซึ่งผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 461,720 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 69.00 และเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 207,344 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 31.00 สำหรับกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 461,720 คนนั้นแยกได้เป็นผู้มีงานทำจำนวน 458,782 คนคิดเป็นร้อยละ 99.4 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานผู้ว่างงานจำนวน 2,643 คนหรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.6 ผู้ที่รองานตามฤดูการจำนวน 295 คน ภาวการณ์ทำงานของประชากรในจังหวัดปทุมธานีแยกออกได้เป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม 40,207 คนหรือร้อยละ 8.8 และผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรกรรมจำนวน 418,575 คนหรือร้อยละ 91.2 โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมจะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุดมีจำนวน 154,072 คนคิดเป็นร้อยละ 33.6 ของผู้มีงานทำทั้งหมดรองลงมาคือการขายส่ง-ขายปลีก 73,521 คนคิดเป็นร้อยละ 16.0การก่อสร้าง 34,260 คนคิดเป็นร้อยละ 7.5 การขนส่งที่เก็บสินค้า 33,921 คนคิดเป็นร้อยละ 7.4 กิจกรรมโรงแรมและอาหาร24,640 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 ส่วนในภาค/กิจกรรมต่างๆนอกเหนือจาก 6 ภาค/กิจกรรมข้างต้นอีก 16 ภาค/กิจกรรมมีกำลังแรงงานเฉลี่ยในแต่ละภาค/กิจกรรมต่ำกว่าร้อยละ 5

6) ด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครซึ่งมีจุดเด่นในเรื่องอาหารการกินรวมถึงธรรมชาติและชุมชนริมน้ำวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญที่น่าสนใจรวมทั้งยังรักษาเอกลักษณ์การเป็นเมืองการเกษตรควบคู่กับความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและการบริการไว้ได้จังหวัดปทุมธานีมีความหลากหลายทั้งทางด้านประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนโดยเฉพาะถึงการท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานีมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและ 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นวัดต่าง ๆมากมายเช่นวัดหงส์ปทุมมาวาสวัดศาลเจ้าวัดไผ่

ล้อม ฯลฯซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีอีกทั้งความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมทำให้การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเพราะในจังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งทำให้มีการเข้ามาทำงานในจังหวัดปทุมธานีเป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของจังหวัดปทุมธานีได้แก่วัดเจดีย์ทองวัด ศาลเจ้าวัดไผ่ล้อมรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้เช่นพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติและหออัครศิลปินสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมรวมถึงศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิตสังกัดกระทรวงศึกษาธิการสำหรับภาพลักษณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักของจังหวัดปทุมธานีนอกจากดอกบัวแล้วคือ “ตุ่มสามโคก” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญของสามโคก

2.6.8 สถานการณ์และปัญหาการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่เกิดปัญหาขยะจากการลักลอบทิ้ง ขยะตกค้าง และปริมาณขยะที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง 77 จังหวัด (ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558) ของกรมควบคุมมลพิษ (2558ข) พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีปริมาณขยะตกค้างถึง 1.24 แสนตัน เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานครและจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของภาคธุรกิจต่าง ๆ รวมถึงชุมชนเมืองปทุมธานียังมีบทบาทในการเป็นแหล่งงานที่สำคัญของประชากรจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งปัญหาขยะดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน และก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่สวยงามของจังหวัด เป็นต้น และพบว่าปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี คือความไม่เข้าใจของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดการต่อต้านและร้องเรียนการสร้างศูนย์กำจัดขยะขึ้นบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนและทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างยิ่ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.6.8.1 ขยะมูลฝอยชุมชน

1) อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี พบว่าในปี 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 866 ตันต่อวัน ในปี 2552 ปริมาณ

ขยะมูลฝอย มีจำนวน 1,285 ตันต่อวัน และในปี 2556 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,501 ตันต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในปี 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,829 ตันต่อวัน เมื่อพิจารณาถึงความชันของเส้นแนวโน้มจะเห็นว่าแนวโน้มการเพิ่มของปริมาณขยะต่อวันมีความชันกว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรนั่นคือการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะต่อวันในจังหวัดปทุมธานีมีอัตราเพิ่มที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรของจังหวัด ซึ่งหากปล่อยให้สถานการณ์เช่นนี้ดำเนินต่อไปโดยไม่มีมาตรการใด ๆ เข้ามาบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นช่องว่างระหว่างเส้นแนวโน้มทั้งสองก็จะห่างออกจากกันเรื่อยๆนั่นหมายถึงต้นทุนต่อหน่วยของการบริหารจัดการเรื่องขยะต่อประชากรหนึ่งคนก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆอาจนำไปสู่การมีปริมาณขยะตกค้างจำนวนมากและหากไม่มีการวางแผนในการกำจัดที่ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของอากาศและแหล่งน้ำธรรมชาติตามมาในที่สุด (สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี, 2556)

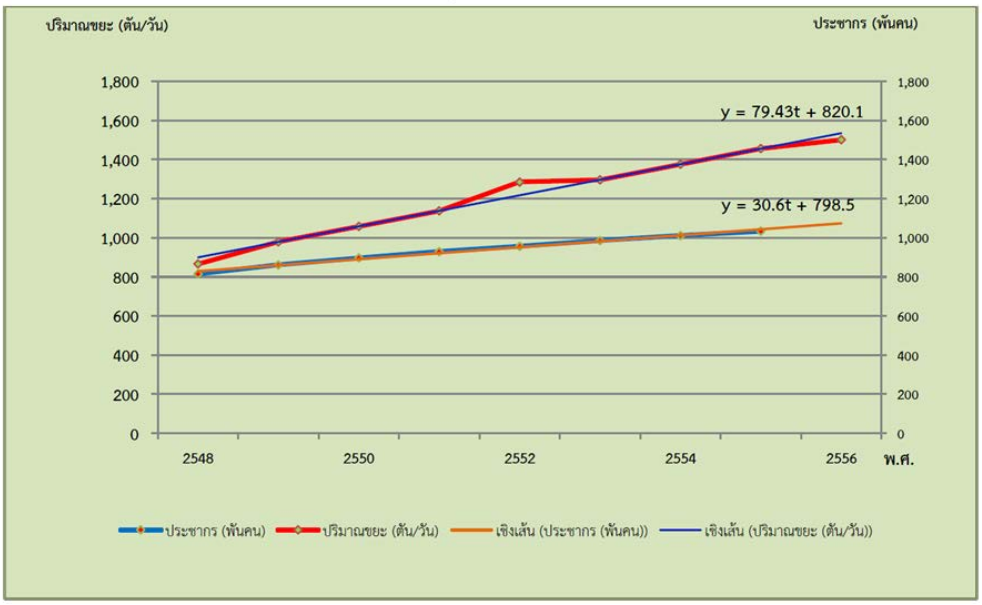

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีแนวโน้มตามกันระหว่างปริมาณขยะต่อวันและจำนวนประชากรจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2548-2556

แหล่งที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี. 2556.

ปัจจุบันการเติบโตของชุมชนและที่อยู่อาศัยทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเติบโตของภาคธุรกิจการค้าพาณิชย์ การคมนาคม การศึกษา แหล่งงานต่างๆ จึงคาดว่าจังหวัดปทุมธานีจะมีจำนวนประชากร รวมถึงประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปริมาณ

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า เขตเทศบาลนครมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลเมืองมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากประชากรแต่ละอำเภอในแต่ละวันของจังหวัดปทุมธานีในปี 2556 มีรายละเอียดดังภาพที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรและปริมาณขยะของจังหวัดปทุมธานีจำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2556

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)
เมืองปทุมธานี	186,717	334
คลองหลวง	251,190	391
ธัญบุรี	195,663	248
หนองเสือ	51,318	30
ลาดหลุมแก้ว	61,693	83
ลำลูกกา	253,075	355
สามโคก	53,502	60
รวม	1,053,158	1,501

แหล่งที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี, 2556.

2) การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

จากข้อมูลการสำรวจขยะมูลฝอย 77 จังหวัด ปี 2557 พบว่าปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ของจังหวัดปทุมธานีมีปริมาณเฉลี่ย 36,626.49 ตันต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2558ข) โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดปทุมธานี ดำเนินโครงการส่งเสริมวาระจังหวัดในการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลแบบครบวงจรในชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 และโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชนปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนมีการลด คัดแยก และนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ตะแกรงคัดแยกขยะ ถังหมัก ตาชั่ง เป็นต้น ให้แก่ชุมชน 130 แห่ง และโรงเรียน 130 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ รวมทั้ง ส่งเสริมให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจกรรม 3Rs ในพื้นที่ ภายใต้โครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน และโครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ พร้อมทั้งการจัดทำคู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล จังหวัดปทุมธานีขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

3) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่งพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 62 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96.88 ไม่ให้บริหารเก็บขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12

4) การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่งพบว่า การกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของเอกชนในการกำจัด จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.94 ซึ่งพื้นที่ของเอกชนที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ของตนเองในการกำจัด จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการกำจัด จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.69 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่จัดเก็บขยะมูลฝอยโดยให้ประชาชนกำจัดเองตามบ้านเรือน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12 ดังภาพที่ 2.4

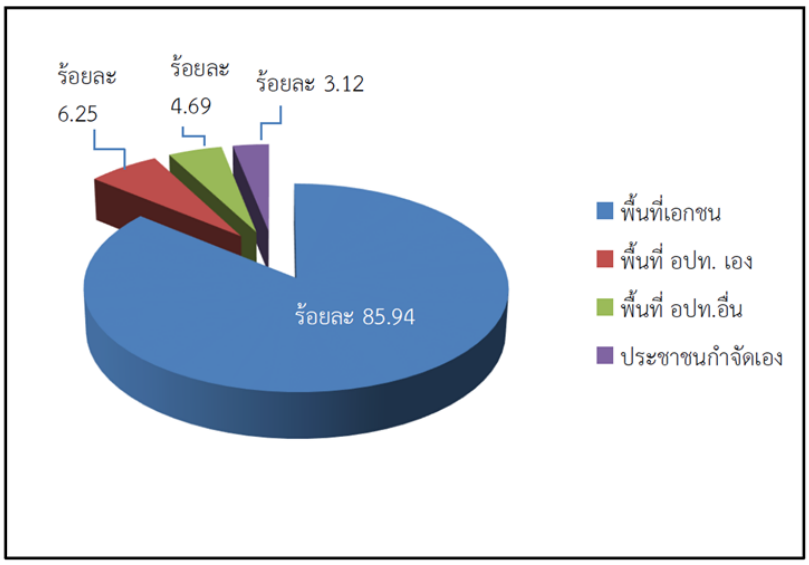

ภาพที่ 2.4 ร้อยละของพื้นที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำแนกตามพื้นที่กำจัดขยะ ปี พ.ศ. 2556

แหล่งที่มา: สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี, ม.ป.ป. อ้างถึงใน สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, 2557.

5) การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการก่อสร้างระบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีอยู่ 2 แห่ง คือ แห่งที่ 1 เป็นบ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ ดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแห่งที่ 1 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2541 โดยงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (เดิม) โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยคาดว่าจะสามารถรองรับขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลเมืองคลองหลวงเทศบาลตำบลธัญบุรี เทศบาลตำบลลำลูกกา เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ เทศบาลตำบลลำไทร เทศบาลตำบลบางกระดี เทศบาลตำบลบางพูน เทศบาลตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม เทศบาลตำบลบึงยี่โถ เทศบาลเมืองคูคต องค์การบริหารส่วนตำบลนพรัตน์ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห

องค์การบริหารส่วนตำบลลำลูกกา และองค์การบริหารส่วนตำบลพืชอุดม แต่ไม่สามารถเปิดใช้พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต่อต้าน แห่งที่ 2 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ในขณะนั้นประมาณ 118 ไร่ (เทศบาลเมืองปทุมธานี ได้จัดซื้อขึ้นอีกประมาณ 120 ไร่ ปัจจุบันจึงมีเนื้อที่ประมาณ 238 ไร่) ได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นบ่อขยะแบบฝังกลบที่มีการดำเนินการอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพียงแห่งเดียวในขณะนั้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากนำขยะมากำจัดร่วม จนเกินขีดความสามารถที่จะให้บริการฝังกลบต่อวันได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วม ประกอบด้วย เทศบาลเมืองปทุม เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเตย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแชง องค์การบริหารส่วนตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเดื่อ เทศบาลตำบลบางคูวัด องค์การบริหารส่วนตำบลบางขะแยง องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลคูขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลลาดหลุมแก้ว องค์การบริหารส่วนคลองพระอุดม องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ เทศบาลตำบลสามโคก องค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์เหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง และเทศบาลตำบลบ้านกลาง และถูกร้องเรียนคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้ต้องปิดดำเนินการในที่สุดจากปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหาตกค้างสะสมจำนวนมากภายในจังหวัดปทุมธานี จากการจัดทำโรดแมพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ฉบับความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ทำให้ปัญหาดังกล่าวต้องมีการดำเนินการจัดการอย่างเร่งด่วน โดยจังหวัดปทุมธานีเป็นหนึ่งใน 6 จังหวัดวิกฤติที่ได้รับความเห็นชอบจาก คสช. ในการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่ได้รับการกำจัดในพื้นที่ 6 จังหวัดเร่งด่วน

จังหวัด	ปริมาณขยะตามแผนปฏิบัติการฯ (ตัน)	ปริมาณขยะที่ได้รับการกำจัด (ตัน)	วิธีการจัดการ
สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
พระนครศรีอยุธยา	324,000	223,865	ขนย้ายไปฝังกลบที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล พื้นที่ตำบลมหาพราหมณ์
สระบุรี	140,000	127,400	จะนำไปฝังกลบในพื้นที่บ่อฝังกลบขยะของเทศบาลเมืองพระพุธบาท
ลพบุรี	153,000	31,576	คัดแยกเป็น RDF ส่งโรงงานปูนซีเมนต์ จังหวัดสระบุรี
นครปฐม	290,000	-	จะปรับแผนการขนย้ายไปกำจัดในพื้นที่ของเอกชน เป็นปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมของเทศบาลนครปฐม
สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน			
สมุทรปราการ	10,090,000	8,791,000	รื้อร่อนและคัดแยกขยะมูลฝอย บดอัดและใช้ดินกลบทับและมีบางส่วนถูกเผาจากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะ
ปทุมธานี	50,000	50,000	รื้อร่อนและส่งโรงงานปูนซีเมนต์และปิดทับด้วยดิน
รวม	11,047,000	9,223,841	

แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2558ก.

2.6.8.2 ของเสียอันตราย

1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของเสียอันตรายชุมชน จากการประเมินปริมาณของเสียอันตรายชุมชนพิจารณาจากอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชน พบว่ามีปริมาณของเสียอันตรายในระดับเทศบาลนคร 3.885 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ระดับเทศบาลเมือง 3.374 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ระดับเทศบาลตำบล 3.217 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล 2.306 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2555) และปริมาณของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัดปทุมธานีมีปริมาณประมาณ 3,257 ตันต่อปี โดยกรมควบคุมมลพิษได้คาดการณ์ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนในปีพ.ศ. 2557 ดังภาพที่ 2.5

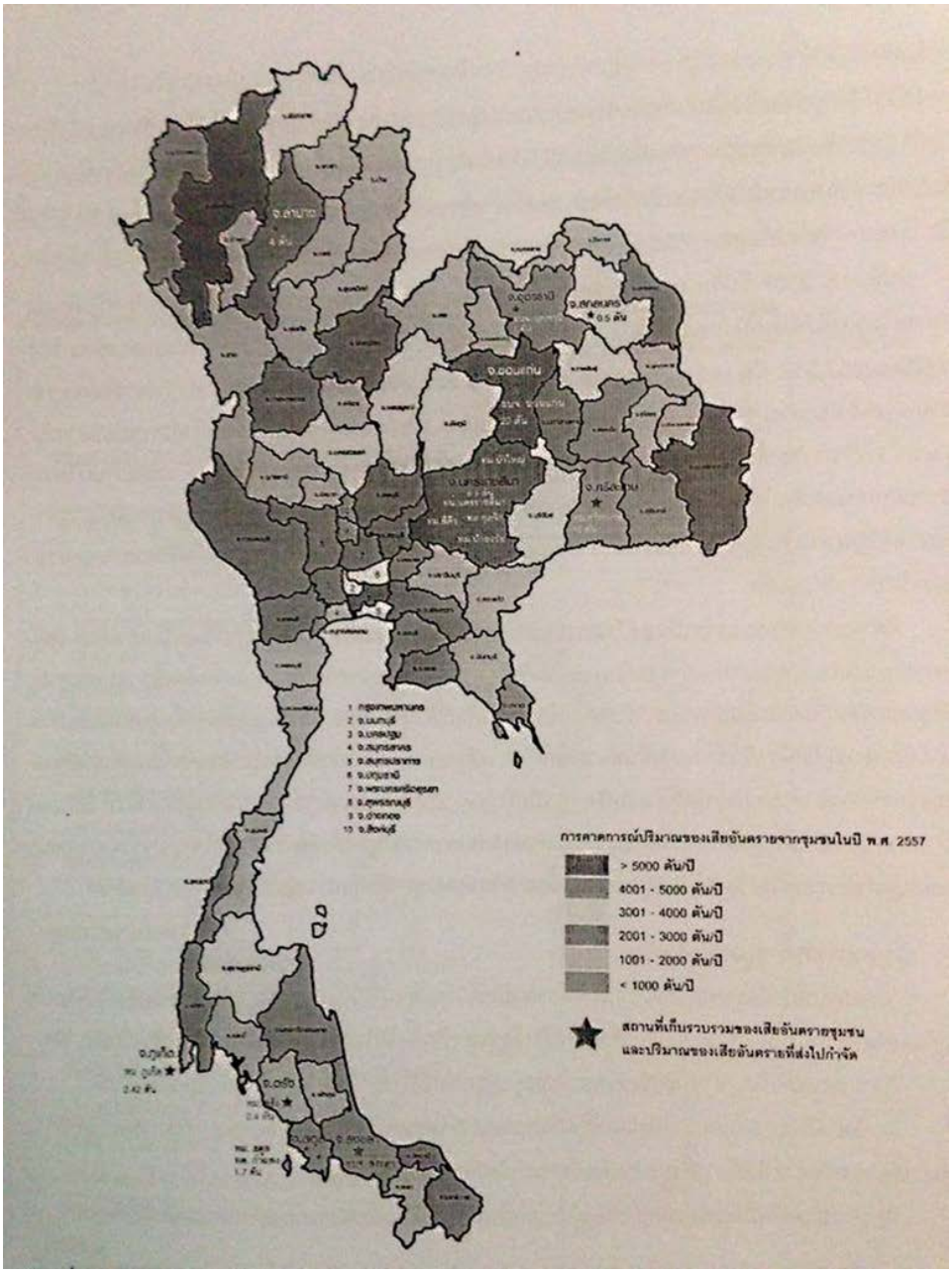

ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงปริมาณของเสียอันตรายชุมชนและสถานที่รวบรวมของเสียอันตรายชุมชน 11 แห่ง ปี พ.ศ. 2557

แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2558ก.

2) การรวบรวม การกำจัด และการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวมของเสียอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะทิ้งปนไปกับขยะมูลฝอยของชุมชน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีหลาย

แห่งมีการรณรงค์ให้ชุมชนคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยชุมชน การดำเนินการรวบรวมของเสียอันตรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่รวบรวมของเสียอันตราย อีกทั้งการดำเนินการนำไปกำจัดยังไม่มีความชัดเจน เนื่องจากจังหวัดปทุมธานียังไม่มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตราย และไม่มีการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

2.6.8.3 มูลฝอยติดเชื้อ

1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของมูลฝอยติดเชื้อ

ข้อมูลรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2557 ของกรมควบคุมมลพิษ (2558) พบว่าปริมาณการเกิดมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากโรงพยาบาลรัฐ 29,614 ตัน (ร้อยละ 57) โรงพยาบาลเอกชน 8,890 ตัน (ร้อยละ 17) คลินิก 10,018 ตัน (ร้อยละ 19) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือสถานีอนามัย (รพ.สต.) 3,321 ตัน (ร้อยละ 6) สถานพยาบาลสัตว์ 301 ตัน (ร้อยละ 0.6) และห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย 3 ตันต่อปี (ร้อยละ 0.006) ทั้งนี้แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อส่วนใหญ่มาจากโรงพยาบาลรัฐและเอกชนซึ่งรวมห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ตั้งรวมอยู่กับสถานบริการสาธารณสุขขนาดใหญ่จากรายงานการตรวจราชการของจังหวัดปทุมธานี เรื่องระบบคุ้มครองผู้บริโภคด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ปี 2558 พบว่าปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีมีขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน 8 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 78 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 7 แห่ง รวมทั้งคลินิกเอกชนอีก 427 แห่ง ปัญหาที่พบคือ สถานพยาบาลเอกชน โดยเฉพาะคลินิกขนาดเล็กที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ยังคงมีการทิ้งขยะมูลฝอยติดเชื้อดังกล่าวปนเปื้อนกับขยะมูลฝอยทั่วไป (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี, 2558) ปริมาณขยะติดเชื้อแสดงดังภาพที่ 2.6

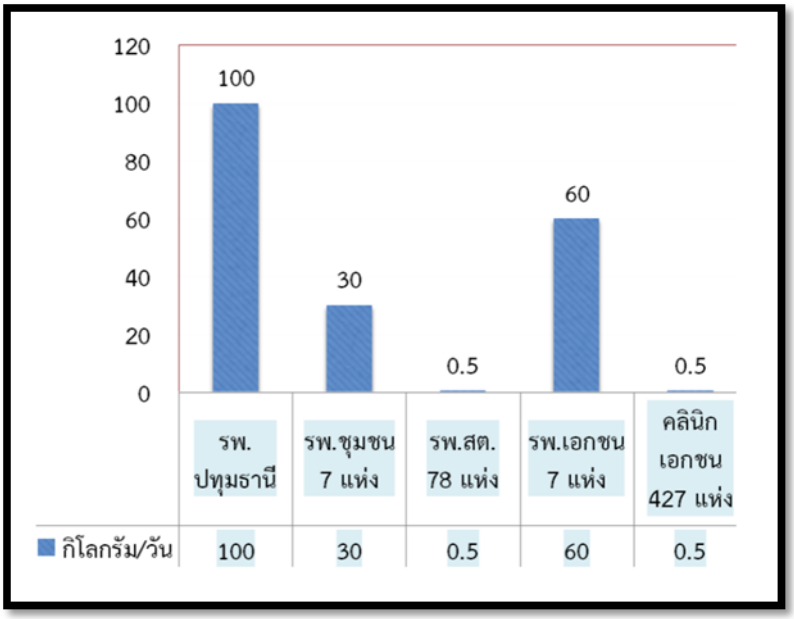

ภาพที่ 2.6 ปริมาณขยะติดเชื้อของจังหวัดปทุมธานีจากโรงพยาบาลและคลินิกต่อวัน
แหล่งที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี, 2558.

2.7 ข้อมูลโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน จังหวัดปทุมธานี

โครงการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานีเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณขยะที่มีอยู่ในจังหวัดปทุมธานีให้มีปริมาณที่ลดน้อยลงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งมีการทำเพื่อศึกษาหารูปแบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงไม่มีหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้อย่างมีประโยชน์สูงสุด โดยชุมชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ และยังเป็นการศึกษาหาพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งมีตัวชี้วัดจะประกอบไปด้วย

1) มีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี
2) มีรูปแบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยชุมชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้

3) สามารถจัดลำดับพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงได้

4) ชุมชน โรงเรียน ระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา อย่างน้อยตำบลละ 1 ชุมชน และ 1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

นอกจากนี้แล้วโครงการมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 240 วัน โดยนับจากวันลงนามตามสัญญาว่าจ้าง โดยมีขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1) จัดทำแนวคิด กรอบ แผนและขั้นตอน การดำเนินงานโครงการ

2) สำรวจข้อมูลและศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการขยะในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดปทุมธานี

3) ศึกษาหารูปแบบและเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือมีผลประโยชน์หรือผลพลอยได้ต่อประชาชนสูง และมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สามารถนำมาใช้ได้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยประชาชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างน้อย 2 เทคโนโลยี

4) ศึกษาหาพื้นที่และจัดลำดับพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ที่จะใช้เพื่อรองรับการก่อสร้างและดำเนินการกำจัดขยะด้วยระบบหรือเทคโนโลยีทีมีประสิทธิภาพสูง และดำเนินกระบวนการสร้างการยอมรับในพื้นที่ดังกล่าวรวมทั้งจัดให้มีการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะด้วย

5) จัดทำแผนแม่บทและประสานติดต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือบริษัทเอกชนที่สนใจ ให้มายื่นข้อเสนอ เพื่อลงทุนสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ตามผลการศึกษา หรือร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6) ดำเนินการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง คือตั้งแต่ระดับครัวเรือนและโรงเรียนดังนี้

(1) สำรวจศึกษาจัดลำดับและคัดเลือกชุมชนที่จะเข้าร่วมดำเนินโครงการ

ก. สำรวจศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนหรือหมู่บ้าน เกี่ยวกับรูปแบบหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่ชุมชนให้การยอมรับ

ข. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการจัดการขยะของแต่ละพื้นที่ จนถึงระดับชุมชน/หมู่บ้าน ตามระดับความรุนแรงของปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องฯลฯ โดยแสดงรายชื่อชุมชน/หมู่บ้านให้ชัดเจน

ค. คัดเลือกและเชิญชวนชุมชนหรือหมู่บ้านที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการ อย่างน้อย 65 ชุมชนหรือหมู่บ้าน ให้ครอบคลุมพื้นที่เขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง กรณีเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่มีปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยหรือชุมชนไม่พร้อมหรือไม่มีความต้องการ ให้เพิ่มพื้นดำเนินโครงการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแทนมากกว่า 1 ชุมชนหรือหมู่บ้านได้

ง. จัดประชุมชี้แจงแก่ผู้แทนของชุมชน อย่างน้อยชุมชนละ 2 คน

จ. พิจารณาส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบของการจัดการขยะในชุมชน/หมู่บ้าน ที่มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละชุมชน/หมู่บ้านและตรงกับความต้องการของชุมชน พร้อมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การจัดการขยะให้กับชุมชน/หมู่บ้าน ที่เข้าร่วมโครงการให้ตรงกับความต้องการ ดังนี้

ฉ. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของชุมชนที่ดำเนินการในปีงบประมาณ 2554-2555

ช. จัดกิจกรรมประกวดผลการดำเนินงานของชุมชนปีงบประมาณ 2554-2555

(2) สำรวจศึกษาจัดลำดับและคัดเลือกโรงเรียนที่จะเข้าร่วมดำเนินโครงการ

ก. ศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากโรงเรียน เกี่ยวกับรูปแบบหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่โรงเรียนให้การยอมรับ

ข. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาการจัดการขยะของแต่ละโรงเรียน ตามระดับความรุนแรงของปัญหาหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยแสดงรายชื่อโรงเรียนให้ชัดเจน

ค. คัดเลือกและเชิญชวนโรงเรียนที่จะเข้าร่วมดำเนินโครงการ อย่างน้อย 65 โรงเรียน ให้ครอบคลุมในทุกเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง กรณีเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ไม่มีโรงเรียนที่มีความต้องการ หรือไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินโครงการ ให้เพิ่มจำนวนโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมากกว่า 1 โรงเรียนได้

ง. จัดประชุมชี้แจงสำหรับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนละ 2 คน

จ. พิจารณาส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบของการจัดการขยะในโรงเรียน ที่มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียนและตรงกับความต้องการของโรงเรียน พร้อมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การจัดการขยะให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนหรือตามความเหมาะสมและจำเป็น

ฉ. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนในปีงบประมาณ 2554-2555

ช. จัดกิจกรรมประกวดผลการดำเนินงานของปีงบประมาณ 2554-2555 โดยออกพื้นที่ให้คะแนนตัดสินคัดเลือกชุมชนและโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมอบรางวัล

2.8 แผนยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

เมื่อกล่าวถึงเรื่องของยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายนั้น เราถือว่าเป็นทิศทางในการดำเนินการเพื่อให้การจัดการขยะนั้นเป็นไปอย่างยั่งยืน สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ซึ่งยุทธศาสตร์นั้นจะรวมไปถึงเป้าหมายในการดำเนินงาน โดยจะกำหนดในรูปแบบของระยะเวลาทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว จะมีการกำหนดของเขตของงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อจะนำไปสู่การใช้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพในการดำเนินการของการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างเป็นรูปธรรม

2.8.1 เป้าประสงค์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดปทุมธานี

2.8.1.1 มิติด้านประสิทธิผล

1) จัดการขยะมูลฝอยตกค้างให้หมดไปและจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นแบบวันต่อวัน

2) ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทางให้เหลือน้อยที่สุด

3) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยทุกประเภทโดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานอย่างเหมาะสมที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4) จัดเก็บค่าธรรมเนียมตามประเภทและปริมาณขยะ

2.8.1.2 มิติด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะและรับผิดชอบขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น

2) ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย.

3) ความขัดแย้งในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยลดลง

2.8.1.3 มิติด้านกระบวนการ

1) มีกระบวนการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้นโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

2) มีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

3) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาใช้ในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีช่องทางในการสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดได้อย่างทั่วถึง

2.8.1.4 มิติการเรียนรู้และพัฒนา

1) ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย

2) บุคลากรมีสมรรถนะในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

3) มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย

4) มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ประชาชน

2.8.2 เป้าหมายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย 4 ปี (2559-2562)

ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีได้มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการขยะ โดยมีระยะเวลา 4 ปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2562 โดยมีการแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ของขยะเช่น ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายจากชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ โดยแต่ละประเภทมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

2.8.2.1 ขยะมูลฝอยชุมชน

1) ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกหลักวิชาการ (แบบเทกอง) จำนวน 12 แห่ง

2) ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมลฝอย (No More pen Dump) ครอบคลุม 7 อำเภอ

3) ปริมาณขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณขยะสะสมที่เกิดขึ้นในปี 2557

4) ปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับปี 2557

5) มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครบทุกแห่ง (64 อปท.)

6) มีศูนย์บริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอย่างน้อย 1 แห่ง

2.8.2.2 ของเสียอันตรายจากชุมชน

1) มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและมีการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อย 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) จังหวัดปทุมธานี มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและถูกหลักวิชาการ 1 แห่ง

2.8.2.3 มูลฝอยติดเชื้อ

จังหวัดปทุมธานี มีระบบการติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้อเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ

2.8.3 แผนการดำเนินงานด้านขยะมูลฝอย

แผนในการดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายได้ถูกทำการกำหนดโดยแบ่งออกเป็นแผนงานในระยะสั้น ซึ่งมีเวลาในการดำเนินการ 1 ปีโดยเริ่มในปีพ.ศ. 2558 และแผนระยะยาวที่มีการดำเนินงานภายใน 4 ปีโดยอยู่ในระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2562 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.8.3.1 แผนการดำเนินงานระยะสั้น 1 ปี

1) ปริมาณขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของปริมาณขยะสะสมที่เกิดขึ้นในปี 2557

2) ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับปี 2557

3) ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ปรับปรุงสถานที่กัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ (พื้นที่เทกอง) ให้ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 1 แห่ง

5) มีเทศบาลเป็นพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย 27 เทศบาล

6) มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและมีการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างน้อย 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.8.3.2 แผนระยะยาว 4 ปี (พ.ศ.2559-2562)

1) ปริมาณขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณขยะสะสมที่เกิดขึ้นในปี 2557

2) ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับปี 2557

3) ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) เป็นรายอำเภอ 7 อำเภอ

4) ปรับปรุงสถานที่กัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ (พื้นที่เทกอง) ให้ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 12 แห่ง

5) มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย 64 อปท. (รวม อบต.และเทศบาล)

6) มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและมีการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อย 4 องค์กรปกกครองส่วนท้องถิ่น

7) มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและถูกหลักวิชา-การ 1 แห่ง

8) มีระบบการติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการ

9) มีองค์กรกลางในการพิจารณาประเด็นปัญหาด้านการบริหารจัดการขยะ

10) มีกองทุนช่วยเหลือเยียวยา/ชดเชยผลประโยชน์ตอบแทนแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการ/กำจัดขยะ

2.8.4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ในด้านการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายได้ทำการกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายโดยมีทั้งหมด 8 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีการดำเนินในออกไปในหลายรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ประเภทนี้จะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.8.4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

มุ่งเน้นในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างให้หมดไป และเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยก เก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยทุกประเภทให้ทันกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น โดยการส่งเสริมให้ลดและคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอยจากต้นทางด้วยการนำหลักการ 3Rs มาใช้เพื่อให้มีขยะมูลฝอยเหลือน้อยที่สุดในการนำไปกำจัดนอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเหมาะสมกับประเภท องค์ประกอบของขยะมูลฝอย และบริบทของพื้นที่ มาใช้ในการคัดแยก เก็บขนกำจัด และเพิ่มมูลค่าให้กับขยะมูลฝอย รวมถึงการนำพลังงานต่างๆ ที่ได้จากการกำจัดขยะมูลฝอยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยส่งผลให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน

2.8.4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวินัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการแก้ไข เพื่อขจัดปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย อันจะส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมายดังนั้นภาครัฐจึงมีหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยทุกประเภทได้อย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและยั่งยืนต่อไปด้วยการดำเนินการให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย เริ่มจากการสร้างวินัยและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตั้งแต่เด็กเยาวชนไปจนถึงวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน รวมถึงการกำหนดมาตรการและโครงการต่างๆ ที่ให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่นการกำหนดให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมในการลงทุน ในลักษณะของการจ้างเหมา สัมปทาน หรือลงทุนร่วมกับภาครัฐการให้ทุกภาคส่วนจากหลากหลายสาขาอาชีพได้เข้ามาร่วมเป็นกรรมการในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องการสร้างวินัยในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง การรณรงค์สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยการส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอุปโภคและบริโภค การสร้างเครือข่ายในชุมชนในการเฝ้าระวังแจ้งข่าวสารแก่ภาครัฐหากพบเห็นหรือสงสัยว่ามีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทุกประเภท เป็นต้น

2.8.4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมกระบวนการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เน้นการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมหันมาปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและบริการด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดปริมาณและหมุนเวียนของเสียกลับมาใช้ใหม่ การใช้เทคโนโลยีสะอาดในการลดและป้องกันปัญหามลพิษ รวมถึงการผลิตสินค้าที่ใช้วัสดุรีไซเคิล บรรจุภัณฑ์ที่กำจัดได้ง่ายและไม่เกิดมลพิษสนับสนุนธุรกิจที่ใช้วัตถุดิบจากวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ในการผลิตสินค้า

2.8.4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างกระบวนการแก้ไขและลดปัญหาความขัดแย้งของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของทุกภาคส่วนในการดำเนินการตามมาตรการหรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยการจัดตั้งองค์กรกลาง ที่มาจากตัวแทนของภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ซึ่งสามารถเข้าร่วมในการรับทราบข้อมูลและพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐจะดำเนินการ รวมถึงสามารถตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐเมื่อมีข้อสงสัย หรือเป็นตัวแทนในการแจ้งข้อมูลให้แก่ภาครัฐรับทราบและดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดผลกระทบกับประชาชนบริเวณโดยรอบ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีกองทุนสำรองเพื่อสำหรับชดเชยและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยตลอดจนการเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่พื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย

2.8.4.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม

มุ่งเน้นในการบูรณาการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ครบวงจร ตั้งแต่การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติโดยการกำหนดผู้รับผิดชอบ ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ เมื่อปฏิบัติแล้วต้องมีการติดตามกำกับดูแลตรวจสอบให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ ไม่เพียงเท่านั้น เมื่อดำเนินการตามแผนแล้วหากมีข้อบกพร่องหรือพบปัญหาใด ๆ จะต้องมีการนำข้อบกพร่องหรือปัญหานั้น ๆ มาทำการวิเคราะห์ปรับปรุง แก้ไข ไปเรื่อย ๆ จนกว่างานที่ปฏิบัติจะบรรลุวัตถุประสงค์ และเพื่อให้งานที่ปฏิบัติสัมฤทธิ์ผล ซึ่งการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยนั้น มิได้มีเพียงหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น แต่ยังมีหน่วยงานที่สังกัดกรมต่าง ๆ ที่ต้องมีภารกิจในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนของต้นสังกัดด้วย ดังนั้น จึงต้องบรูณาการในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติดำเนินการได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดการซ้ำซ้อน

2.8.4.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย การเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากรให้มีความรู้ ทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจ ตลอดจนพฤติกรรมและทัศนคติให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดให้มีการอบรม หรือจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการสนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี เพื่อนำความรู้ใหม่ๆ และแนวทางการดำเนินงานที่ได้รับ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

2.8.4.7 ยุทธศาสตร์ที่ 7 กำหนดและใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ให้ความสำคัญกับการนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังแก่ผู้กระทำความผิดหรือการเพิ่มมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ต่างๆให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะของการบังคับใช้แทนการขอความร่วมมือ เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนเช่น มาตรการในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการนำหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (Polluters Pay Principle: PPP) มาใช้ โดยทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดให้ผู้ผลิตสินค้าต้องมีส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยจากปริมาณสินค้าที่ขาย มาตรการในการเพิ่ม/ลดภาษีแก่ผู้ผลิตในกรณีต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย การจ่ายค่าธรรมเนียมตามปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขน รวมถึง การเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อมิให้ทำผิดซ้ำอีก ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีส่วนช่วยให้งานที่ปฏิบัติสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

2.8.4.8 ยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย

ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลและมุมมองในทุกมิติอย่างกว้างขวาง และทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย โดยพิจารณาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยตามลักษณะของชุมชนใน

พื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปประกอบการนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์และเลือกใช้ในการกำหนดรูปแบบวิธีดำเนินการ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในพื้นที่ได้อย่างตรงประเด็นและเหมาะสม

ตารางที่ 2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยและใช้ประโยชน์จากขยะที่แหล่งกำเนิดตามหลัก 3Rs	1. ปริมาณขยะมูลฝอยจากที่พักอาศัย ชุมชน และสถานประกอบการ ที่จัดเก็บได้ลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 เมื่อเทียบกับปี 2557 2. ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง (ใหม่) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปี 2557 3. ค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของกาจัดการขยะมูลฝอยลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ7 4. ปริมาณของเสียอันตราย (ขยะอันตรายชุมชน และขยะติดเชื้อ)จัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปี 2557	1. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการลดและคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย ในสถานที่พักอาศัย ชุมชนสถานประกอบการ และสถานบริการพยาบาลทุกประเภท	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ สถาน พยาบาล ทุกประเภท	ทสจ./ สถจ./ ปชส./ สสจ./ อกจ/ ปทุมธานี	1	1	1	1
		2.โครงการหมู่บ้านจัดสรรปลอดถังขยะ	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ สถจ ปทุมธานี	0.3	0.3	0.3	0.3
		3. โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ สถจ ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
		4. โครงการส่งเสริมลดการใช้โฟมและถุงพลาสติก	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ พณ.จ. ปทุมธานี	0.4	0.4	0.4	0.4

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 (ต่อ)		5. โครงการส่งเสริมการคัดแยกและแปรรูปเศษอาหารไปใช้ประโยชน์	อปท.ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./สถจ/อบจ./ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
		6. โครงการส่งเสริมการใช้ซ้ำ	อปท.ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./สถจปทุมธานี	0.2	0.2	-	-
		7.โครงการส่งเสริมการคัดแยกของเสียอันตราย(ขยะอันตรายชุมชนและขยะติดเชื้อ)ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป	อปท.ในแต่ละพื้นที่/สถานพยาบาลทุกแห่ง	ทสจ./สถจ./สสจ./ปทุมธานี	1	1	1	1
		8. โครงการกำหนดจุดทิ้งของเสียอันตรายชุมชน	อปท.ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./สถจปทุมธานี	0.2	0.2	-	-

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 (ต่อ)		9. โครงการนัดวัน นัดเวลาทิ้ง นัดเวลาเก็บขนขยะมูลฝอยทุกประเภทเก็บขนขยะมูลฝอยแยกแต่ละประเภทในทุกเส้นทาง	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ สถจ ปทุมธานี	0.2	0.2	0.2	-
กลยุทธ์ที่ 2 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการและเส้นทางเก็บขนขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเทคโนโลยีกำจัดขยะมูลฝอย	1. ร้อยละของความพึงพอใจของประชาชนต่อการเก็บขนขยะมูลฝอยและวัสดุรองรับขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 2. ค่าใช้จ่ายในการเก็บขนขยะมูลฝอยลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 3. ร้อยละ 100 ของสถานบริการพยาบาลที่แสดงข้อมูลแหล่งบริการเก็บขนและกำจัดขยะติดเชื้อของตนเองภายในปี 2562	1. โครงการทำความสะอาดถังรองรับขยะมูลฝอยในชุมชน	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ สถจ. ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
		2. โครงการนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการศึกษาเส้นทาง และช่วงเวลาที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอยที่เหมาะสมและประหยัด	ทสจ. ปทุมธานี/ สถาน พยาบาล	สสจ./ อบจ. ปทุมธานี	3	3	3	3
		3. โครงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการควบคุมข้อมูลในการเก็บขนและกำจัดขยะติดเชื้อของสถานบริการพยาบาลทุกประเภท	ทสจ. ปทุมธานี/ สถานพยาบาลทุกประเภท	สสจ. ปทุมธานี	0.3	0.3	0.3	0.3

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
		4. โครงการจัดหาสถานที่รวบรวมของเสียอันตรายชุมชน	ทสจ. ปทุมธานี	อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	2	2	2	2
กลยุทธ์ที่ 3 ใช้เทคโนโลยีกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับประเภทและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย และสามารถนำมาแปรรูปเป็นพลังงานเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด	1. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน/พลังงานสะอาด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งจังหวัด	1. โครงการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพลังงานทดแทนบนศักยภาพของชุมชนเพื่อประโยชน์ภายในชุมชนสูงสุดและครบวงจรจังหวัดปทุมธานี	พนจ. ปทุมธานี	ทสจ./ อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	5.5	5.5	5.5	5.5
		2. โครงการส่งเสริมการผลิตพลังงานสะอาดจากขยะหรือของเสียในชุมชนจังหวัดปทุมธานี	พนจ. ปทุมธานี	ทสจ./ อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	3.3	3.3	3.3	3.3
		3. โครงการผลิตน้ำร้อนล้างตลาดด้วยก๊าซชีวภาพจากขยะอินทรีย์ในตลาดชุมชน ในจังหวัดปทุมธานี	พนจ. ปทุมธานี	ทสจ./ อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	1	1	1	1

ตารางที่ 2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวินัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 เสริมสร้างความรู้และวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางให้แก่ เยาวชน ประชาชน และสถานประกอบการ	1. จำนวนโครงการที่เสริมสร้างความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ไม่น้อยกว่า 2 โครงการ/ปี/หน่วยงาน 2. จำนวน โรงเรียน/ชุมชนสถาน/ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่น้อยกว่า 20 องค์กร/ปี	1. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ด้วยสื่อต่าง ๆ ในระดับชุมชน	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ สถจ./ ปชส./ อบจ. ปทุมธานี/ สถานศึกษาในพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3
		2. โครงการส่งเสริมการจัดการขยะในครัวเรือน	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ อบจ. ปทุมธานี	1	1	1	1
		3. โครงการจัดอบรมให้ความรู้ให้ประชาชนจัดทำปุ๋ยชีวภาพโดยใช้ขยะเปียก	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ อบจ./ ปชส. ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 (ต่อ)		4. โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและครัวเรือน	ทสจ. ปทุมธานี	อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	3	3	3	3
		5. โครงการส่งเสริมการสร้างวินัยการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียน โดยจัดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ เสริมหลักสูตรให้นักเรียนปฏิบัติ	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ สถานศึกษาในพื้นที่	ทสจ./ อบจ. ปทุมธานี	-	-	-	-
		6. โครงการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าของสถานประกอบการ ชุมชน และประชาชนที่สนใจดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง	อปท. ในแต่ละพื้นที่	ทสจ./ อบจ./ อกจ./ พณจ. ปทุมธานี/ สถานศึกษาปทุมธานี	0.35	0.35	0.35	0.35

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 (ต่อ)		7. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน	ทสจ. ปทุมธานี	อบจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.5	0.5	0.5	0.5
		8. โครงการจังหวัดสัญจรพบปะชุมชน	ทสจ./ สถจ./ ปชส. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ.ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
กลยุทธ์ 2 สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและหน่วยงานอื่นในการจัดการขยะมูลฝอย	1. จำนวนองค์กรทั้งจากภาคเอกชนและชุมชนที่เข้าร่วมในโครงการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดปทุมธานีไม่น้อยกว่า 10 องค์กร/โครงการ/หน่วยงาน	1.โครงการจัดทำโรงคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อเป็นธุรกิจให้กับชุมชน	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ. ปทุมธานี	ทสจ./ พณจ./ สถจ. ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
	2. จำนวนศูนย์การเรียนรู้/พื้นที่ต้นแบบในด้านการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 แห่งต่อ 1 ตำบล	2.โครงการจัดการมูลฝอยในชุมชนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ. ปทุมธานี	ทสจ./ สถจ. ปทุมธานี	1	1	1	1

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 (ต่อ)		3. โครงการศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยและการผลิตขยะเชื้อเพลิง(RDF)	พนจ. ปทุมธานี	ทสจ./ สถจ./ อบจ./ ปชส. ปทุมธานี	1	1	1	1
		4. โครงการสร้างความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า ร้านค้าในการลดใช้โฟมและถุงพลาสติก	ทสจ./ สถจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ./ พณจ./ ปชส. ปทุมธานี	1	1	1	1
		5. โครงการพัฒนา ชุมชน/สถานประกอบการ/โรงงาน ให้เป็นต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ./ อกจ./ พณจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ./ สถจ.ปทุมธานี	1	1	1	1

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 (ต่อ)		6. โครงการประกวด ชุมชน/สถานประกอบการ/โรงงานปลอดขยะ	ทสจ./อกจ./พณจ.ปทุมธานี	สถจ./อบจ.ปทุมธานี/อปท.ในแต่ละพื้นที่	1	1	1	1
กลยุทธ์ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย	1. ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในแต่ละพื้นที่ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 2. ร้อยละ 80 ของขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกหลักวิชาการเมื่อเทียบกับปี 2557	1. โครงการจ้างเหมา/สัมปทานให้ภาคเอกชนดำเนินการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยแยกตามประเภทในแต่ละพื้นที่	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ.ปทุมธานี	ทสจ.ปทุมธานี	-	-	-	-
กลยุทธ์ 4 สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการจัดการขยะมูลฝอย	มีจำนวนภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกัน และแก้ไขปัญห าขยะมูลฝอย	1. โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาชนในการควบคุมเฝ้าระวังตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลกระทบจากการจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ.ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ./สถจ.ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 4 (ต่อ)		2. โครงการสร้างภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่และชุมชน	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ.ปทุมธานี	ทสจ./สถจ.ปทุมธานี	1.5	1.5	1.5	1.5

ตารางที่ 2.7 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมกระบวนการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต	1. ปริมาณขยะมูลฝอยในภาคอุตสาหกรรมลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปี 2557	1. โครงการส่งเสริมให้โรงงานนำวัสดุเหลือใช้จากผู้ผลิตไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตสินค้าของผู้ผลิตอื่น	อกจ./สถจ. ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ. ปทุมธานี	0.05	0.05	0.05	0.05
		2. โครงการพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่จากวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว โดยเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด 3R(Re-Innovation)	อกจ./สถจ. ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ. ปทุมธานี	0.5	0.5	0.5	0.5
กลยุทธ์ 2 สนับสนุนภาคธุรกิจที่ผลิตสินค้าประเภทที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดปริมาณขยะมูลฝอย	1. จำนวนองค์กรธุรกิจ/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 องค์กรธุรกิจต่อปี	1. ปรับเปลี่ยนแนวทางในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่มีอายุการใช้งานสั้น มาเป็นการผลิตสินค้าที่สามารถซ่อมแซมและเปลี่ยนอะไหล่/ชิ้นส่วนได้	อกจ./สถจ./พณจ. ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่/อบจ. ปทุมธานี	-	-	-	-

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 (ต่อ)	1. จำนวนองค์กรธุรกิจ/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 องค์กรธุรกิจต่อปี	2. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตสินค้าบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ง่าย	อกจ./ สถจ./ พณจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ. ปทุมธานี	0.3	0.3	0.3	0.3

ตารางที่ 2.8 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างกระบวนการแก้ไขและลดปัญหาความขัดแย้งของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *				
					2558	2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 จัดตั้งให้มีองค์กรกลางในการพิจารณาประเด็นขัดแย้งด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1. มีองค์กรกลางที่มาจากทุกภาคส่วนสำหรับพิจารณาประเด็นข้อขัดแย้งด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1. โครงการจัดตั้งองค์กรกลางที่ประกอบด้วยภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อพิจารณาประเด็นขัดแย้งและทางออกที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ./สถจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/อบจ./อกจ./พณจ. ปทุมธานี	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองในการชดเชยเยียวยา และผลประโยชน์ตอบแทน แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่โดยรอบ	1. มีกองทุนสำรองในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย 2. มีกองทุนสำรองสำหรับดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีแก่ประชาชนบริเวณโดยรอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย	1. โครงการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	ทสจ./สถจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/อบจ./อกจ./พณจ./ปชส. ปทุมธานี	1	1	1	1	1

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *				
					2558	2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 (ต่อ)		2. โครงการจัดตั้งกองทุนชดเชยและผลประโยชน์ต่างตอบแทนแก่พื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทุกประเภท (กรณีรับกำจัดขยะมูลฝอยของพื้นที่อื่นด้วย)	ทสจ./ สถจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่/ อบจ./ อกจ./ พณจ./ ปชส. ปทุมธานี	1	1	1	1	1

ตารางที่ 2.9 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนจัดการขยะมูลฝอยที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	1.บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	1. โครงการส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	อปท.ในแต่ละพื้นที่	ทสจ.ปทุมธานี	-	-	-	-
	2. บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานในจังหวัดปทุมธานี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	2. โครงการจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน	อปท.ในแต่ละพื้นที่	ทสจ.ปทุมธานี	-	-	-	-
กลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนจัดการขยะมูลฝอย	1. มีการบูรณาการแผนการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2559	1. โครงการบูรณาการแผนการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทุกประเภท และทุกรูปแบบ	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี/อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.2	0.2	0.2	0.2

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการทั้งจากภายในและภายนอก	1. จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อการดำเนินการตามแผนจัดการขยะมูลฝอยและการดำเนินการจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี	1. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการจัดการขยะมูลฝอยจากทุกภาคส่วน	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.1	0.1	0.1	0.1
		2. โครงการจัดตั้งคณะกรรมตรวจสอบการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานจากผู้มีส่วนได้เสีย	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.1	0.1	0.1	0.1
กลยุทธ์ที่ 4 นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1.ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เข้าถึงข้อมูลข่าวสารการดำเนินการบริหารจัดการขยะ 2. มีการนำระบบสารสนเทศมาใช้เพื่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพภายในปี 2560	1. โครงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดผ่านสื่อสาธารณะ และ Social media	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.15	0.15	0.15	0.15

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ที่ 4 (ต่อ)		2. โครงการ รับ/ตอบ คำถาม ปัญหา และข้อร้องเรียนในช่องทางสื่อสารทางสารสนเทศทุกสัปดาห์	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	-	-	-	-
		3. โครงการเพิ่มช่องทางในการชำระค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.05	0.05	-	-

ตารางที่ 2.10 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1. ผู้บริหารอปท.ผ่านการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อยคนละ 1 หลักสูตรต่อปี 2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องของจังหวัดและ อปท.ผ่านการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อยคนละ 1 หลักสูตรต่อปี	1. โครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี/อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3
		2. โครงการอบรมเทคนิค และทักษะในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี/อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3
		3. โครงการพัฒนาทักษะในการบริหารความขัดแย้ง	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี/อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 สร้างทัศนคติที่ดีและพัฒนาพฤติกรรมของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านขยะมูลฝอยและการเข้าถึงประชาชน	1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องผ่านการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาทัศนคติด้านการจัดการขยะมูลฝอยและการเข้าถึงประชาชนอย่างน้อยคนละ 1 หลักสูตรต่อปี	1. โครงการอบรมสัมมนาบุคลากรเพื่อพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.5	0.5	0.5	0.5
		2. โครงการพัฒนาศักยภาพลูกจ้างในการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.5	0.5	0.5	0.5
		3. โครงการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงาน	หน่วยงานต้นสังกัด	ทสจ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	-	-	-	-

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 3 พัฒนาบุคลากรให้พร้อมรับกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องของจังหวัดและ อปท. ผ่านการอบรมเรื่องเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อยคนละ 1 หลักสูตรต่อปี	1. โครงการอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.2	0.2	0.2	0.2
		2. โครงการอบรมการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร ในการปฏิบัติงาน	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.2	0.2	0.2	0.2
กลยุทธ์ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างชุมชน/จังหวัดแก่ผู้บริหารและบุคลากร	1. จำนวนชุมชนที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อย 2 ชุมชนต่อปี 2.จำนวนจังหวัดที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อย 1 จังหวัดต่อปี	1. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยระหว่างชุมชน/จังหวัด	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.2	0.2	0.2	0.2

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 4 (ต่อ)		2. โครงการความร่วมมือในการส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ๆ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่มีความชำนาญงาน	ทสจ. ปทุมธานี	อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.1	0.1	0.1	0.1

ตารางที่ 2.11 ยุทธศาสตร์ที่ *7* กำหนดและใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 การใช้มาตรการทางกฎหมาย	1.จำนวนผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 2557	1. โครงการจับ – ปรับ ผู้ทิ้งขยะมูลฝอยทุกประเภทในที่สาธารณะและที่รกร้าง	สนง.จ. ปทุมธานี	ทสจ. ปทุมธานี/ อปท. แต่ละพื้นที่	-	-	-	-

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์	1.จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี เมื่อเทียบกับปี 2557	1. โครงการลดภาษีให้กับธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายยาก	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี	-	-	-	-
		2. โครงการคิดค่าธรรมเนียมกำจัดขยะมูลฝอยจากผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยจากผู้ผลิต โดยสามารถขอคืนเมื่อสิ้นปีและยื่นหลักฐานแสดงการเรียกเก็บขยะมูลฝอยจากผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิต(ไม่ให้นำไปรวมเป็นต้นทุนการผลิต)	ทสจ.ปทุมธานี	สนง.จ.ปทุมธานี	-	-	-	-
กลยุทธ์ 3 ปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้มีความชัดเจนและเพิ่มบทลงโทษ	1. กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดภายในปี 2560	1. ปรับปรุงกฎหมายในการเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด	สนง.จ.ปทุมธานี	ทสจ.ปทุมธานี	0.05	0.05	-	-

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 3 (ต่อ)		3. กำหนดเป็นกฎระเบียบให้สถานพยาบาลทุกประเภทต้องนำเอกสารที่แสดงถึงแหล่งกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาลนั้นๆ ทุกครั้งที่ต่อใบอนุญาตประกอบการ หรือขออนุญาตจัดตั้งสถานพยาบาล	สนง.จ.ปทุมธานี	ทสจ.ปทุมธานี	-	-	-	-
กลยุทธ์ 4 จัดเก็บค่าธรรมเนียมแยกตามประเภทขยะมูลฝอยหรือตามปริมาณขยะมูลฝอย	1. กฎหมาย/กฎระเบียบในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมแยกตามประเภทหรือปริมาณของขยะมูลฝอยที่ได้รับการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมภายในปี 2560	1.ปรับปรุงกฎหมายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอย	สนง.จ.ปทุมธานี	ทสจ.ปทุมธานี	-	-	-	-
		2. แก้ไขระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเป็นอัตราค่าธรรมเนียมตามปริมาณขยะมูลฝอยที่ทิ้ง	สนง.จ.ปทุมธานี	ทสจ.ปทุมธานี	0.05	0.05	-	-

ตารางที่ 2.12 ยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1. มีผลงานวิจัยองค์ความรู้/ต้นแบบที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างน้อย 1 เรื่องต่อปี 2. มีผลการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายในปี 2560	1. โครงการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการมูลฝอยเป็นการจัดการทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.5	0.5	0.3	0.3
		2. โครงการวิจัยการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพตามหลัก PPP	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี/ อปท. ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.2	0.2
		3. โครงการศึกษาผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ทสจ. ปทุมธานี	สนง.จ. ปทุมธานี	-	0.5	-	-

ตารางที่ 2.12 (ต่อ)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัดกลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	งบประมาณ (ล้านบาท) *			
					2559	2560	2561	2562
กลยุทธ์ 2 สนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	1.ชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าปีละ 1 แห่ง	1) โครงการศึกษาและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ๆ	ทสจ.ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3
		2) โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้และถอดบทเรียนจากการวิจัยแก่ชุมชนที่มีศักยภาพ	ทสจ.ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.3	0.3	0.3	0.3
		3) โครงการนำร่องและขยายผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ประสบความสำเร็จ	ทสจ.ปทุมธานี	อปท.ในแต่ละพื้นที่	0.2	0.2	0.2	0.2

หมายเหตุ: * เป็นงบประมาณที่จังหวัดจัดสรร อปท.แต่ละแห่งพิจารณาจัดงบประมาณในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

ตารางที่ 2.13 งบประมาณรวมของแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดปทุมธานี

ยุทธศาสตร์	งบประมาณ (ล้านบาท)			
	2559	**2560**	**2561**	**2562**
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย	32.90	42.90	42.50	42.30
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวินัยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	13.65	13.65	13.65	13.65
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมกระบวนการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	0.85	0.85	0.85	0.85
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างกระบวนการแก้ไขและลดปัญหาความขัดแย้งของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.20	2.20	2.20	2.20
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม	0.60	0.60	0.55	0.55
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.40	2.40	2.40	2.40
ยุทธศาสตร์ที่ 7 การใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	0.15	0.15	-	-
ยุทธศาสตร์ที่ 8 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย	1.60	2.10	1.60	1.60
งบประมาณรวม	**54.35**	**64.85**	**63.75**	**63.55**

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญณรงค์ โพธิ์สุขเกษม (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อนชุมชน ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากระบวนการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดมาจากการที่ชุมชนปฐมอโศกได้มีการสร้างสื่อชุมชนในลักษณะหอกระจายข่าวไร้สาย ต่อมาได้มีการรวมตัวของแกนนำชุมชนที่ได้รับความรู้ในเรื่องสื่อชุมชนจากองค์กรภายนอก ทำให้เริ่มเข้าใจสิทธิตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงได้มีการรวมตัวกันกับแกนนำชุมชนในเขตตำบลพระประโทน และจากภายนอกชุมชนตั้งคณะกรรมการและดำเนินกิจการวิทยุชุมชน โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนที่สนใจเข้ามาร่วมเป็นนักจัดรายการและคณะกรรมการบริหาร โดยการดำเนินงานจะอยู่ในกรอบของธรรมนูญวิทยุชุมชนเพื่อชุมชน งบประมาณส่วนใหญ่มาจากทางชุมชนปฐมอโศก มีบางส่วนที่มาจากอบต. พระประโทนช่วยเหลือ และบางส่วนมาจากการบริจาคของคนในชุมชน นอกเหนือจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อนชุมชนในฐานะผู้ฟัง (Audience) อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อนชุมชนในฐานะผู้ผลิต (Producer) และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อนชุมชนในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (Policy Planner) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในด้านปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อนชุมชน ประกอบไปด้วยปัญหาและอุปสรรคในด้านนโยบายของรัฐ คือ รัฐยังไม่มีกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิทยุชุมชนมารองรับการดำเนินงานของวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้ผู้ปฏิบัติการวิทยุชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากสถานีคือ รูปแบบของรายการทางสถานีไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในทุกกลุ่มอายุ มีรายการธรรมะค่อนข้างมากขณะเดียวกันพบว่าประชาชนบางส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าทางสถานียังไม่ค่อยเปิดรับบุคคลภายนอก โดยให้โอกาสเฉพาะคนที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับชุมชนปฐมอโศก และอุปสรรคเกิดจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชนเนื่องจากว่าตนเองไม่ทราบว่าจะได้รับประโยชน์อะไรจากการมีส่วนร่วม

พิเชษฐ์ โสภณแพทย์ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าถ่านหินเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผลการศึกษาพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงเป็นเรื่องที่ใหม่โดยจะต้องให้เวลาในการเรียนรู้แก่ประชาชน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ควรได้รับการแก้ไขให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย ส่วนในด้านปัจจัยนำเข้าพบว่างบประมาณและบุคลากรที่ใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความเหมาะสมเพียงพอ แต่ในส่วนของประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในด้านกระบวนการพบว่าผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินการด้านมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม แต่ยังมีผู้มีส่วนได้เสียบางส่วนที่ไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการ ส่งผลให้ขาดความครอบคลุมของผู้มีส่วนได้เสีย ในด้านผลผลิตพบว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่สามารถเผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้ได้ ไม่สามารถขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ ในด้านผลกระทบพบว่า การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่กระบวนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการจะช่วยป้องกันและลดความขัดแย้งได้ รวมไปถึงผู้ดำเนินโครงการต้องจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

ปัจจัยในด้านความสำเร็จได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้แก่ทุกภาคส่วน ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพบว่า ผู้นำชุมชนขาดความตระหนักและความกระตือรือร้นในการประสานงานระหว่างประชาชนและผู้ดำเนินโครงการ

ในด้านข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนคือภาครัฐควรมีหน่วยงานฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งทำให้ผู้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอิสระจากเจ้าของโครงการ ปรับปรุงระเบียบต่างๆที่เปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบข้อมูลในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการเปิดโอกาสในการเพิ่มเติมด้านข้อมูลต่อผู้พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ และควรมีหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิศณุ พูนเพชรพันธุ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญไทยในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษาพบว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันจะมีวิวัฒนาการที่ไม่มีความแน่นอน โดยเกิดมาจากเจตนารมณ์ของผู้ที่เข้ามามีอำนาจการปกครองประเทศในขณะนั้นและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นส่วนใหญ่ ในด้านรัฐธรรมนูญในฉบับต่างๆที่ได้มาจากการยึดอำนาจรัฐประหารนั้นพบว่าไม่ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่าง

แท้จริง แต่เป็นเพียงการบัญญัติถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญที่ได้มาจากการยกร่างขึ้นมาของคณะกรรมการที่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการยกร่าง ไม่ว่าทั้งทางตรงหรือทางอ้อมพบว่า รัฐธรรมนูญฉบับนั้นๆ ได้มีบทบัญญัติในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ปรากฏอยู่ทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางตรงและทางอ้อม

นางสาวชุติมา ตุ๊นาราง (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาคือแบบสอบถาม การสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 400 คน โดยมีการใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เช่น ร้อยลำ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-Test F-Test, Welch-Test และ Pearson's Correlation ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานั้นมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 คือ สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนปีที่อยู่อาศัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมูลฝอย ทัศนคติ และความยินดีเข้าร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มความรู้และสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชนในการจัดการมูลฝอย โดยเริ่มต้นจากตัวผู้นำต้องมีความชัดเจนและตั้งใจในการมุ่งแก้ปัญหาขยะอย่างยั่งยืน มีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการกำจัดมูลฝอยเป็นแบบอัตราก้าวหน้า จะส่งผลให้ประชาชนมีความตระหนักในการลดปริมาณมูลฝอยที่ดียิ่งขึ้น

กิตติศักดิ์ ปลาทอง, วิภาวี กฤษณะภูติ, วิไลวัจส์ กฤษณะภูติ และสุรศักดิ์ แหล่งหล้า (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยพบว่าสาเหตุใหญ่ของความขัดแย้งในชุมชนประกอบไปด้วย องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบด้านการปฏิสัมพันธ์กัน และองค์ประกอบด้านสภาพองค์กร โดยมีวิธีการจัดการความขัดแย้งคือการแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่างๆที่ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบตลาดพาหุรัด โดยจะทำหน้าที่ในการออกแบบอาคารเท่านั้นและทำหน้าที่เจรจาในการต่อรองกับผู้เช่าซื้อแผงตลาด โดยอาศัยหลักการในการจัดการความขัดแย้งโดยมีวิธีที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การใช้กระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาจากความขัดแย้งนั้นเกิดจากความไม่พร้อมของบุคลากรในการทำงาน การออกแบบอาคารให้เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย การขาดข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาตลาด นอกจากนั้นแล้วปัจจัยความสำเร็จของการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารทั้งด้านความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนาและความเลื่อมใสต่อเจ้าอาวาส การมีผู้นำที่มีความโปร่งใสและ

มุ่งมั่นในการจัดการความขัดแย้ง รวมไปถึงการวางแผนงานอย่างมีระบบ มีการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการใช้แนวคิดในการไกล่เกลี่ยด้วยกระบวนการยุติธรรม

พระครูวินัยธรสุทธินันท์ กนฺตวิโร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียของชุมชนคลอง 5 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทำการวิจัยเชิงสำรวจค วามคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรจำนวน 317 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียอยู่ในระดับมากโดยประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และประชาชนที่มีอายุ วัยวุฒิ อาชีพ รวมทั้งระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

จำลอง โพธิ์บุญ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันทางภาครัฐที่ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมจะต้องทำหน้าที่ในการติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาของความเสื่อมโทรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีกาควบคุมให้มีการใช้ทรัพยากรในอัตราที่เหมาะสม ไม่ไปก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ แต่การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งหมดก็ไม่ใช่หน้าที่ของทางราชการเท่านั้น เพราะปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลงมีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องและสุดท้ายผลกระทบทุกอย่างก็ตกอยู่ที่ประชาชน ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้การเปลี่ยนแปลง สาเหตุของปัญหาตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

อนุศิษฎ์ รัตน์ชวิชัย (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทำการศึกษากับประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 369 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดังกล่าวอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นด้านต่างๆ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทั้งหมด 3 ด้าน คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดปัญหาความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ และการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีการนำแผนพัฒนาไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ลักษมี เกตุสกุล (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บ

รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งพบว่า ประชาชนที่อยู่ในบริเวณชุมชนบ้านทุ่งศรีส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและมีการเผาหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนมีการร่วมดำเนินการในการแก้ไขปัญหา มีการจัดกิจกรรมลดใช้สารเคมี ชุมชนปลอดการเผา การคัดแยกขยะในครัวเรือน ทำให้ชุมชนบ้านทุ่งศรีประสบความสำเร็จและเป็นชุมชนต้นแบบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แผนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาประยุกต์เป็นแนวคิดในการวิจัยและวิธีการวิจัยโดยทำการศึกษาในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งในรายละเอียดเชิงลึกและในด้านปริมาณที่ทั่วถึง โดยมีส่วนประกอบรายละเอียดดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

3.3 แหล่งข้อมูลในการศึกษา

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล

3.5 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการรวบรวมทางวิชาการ ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในภาพที่ 3.1

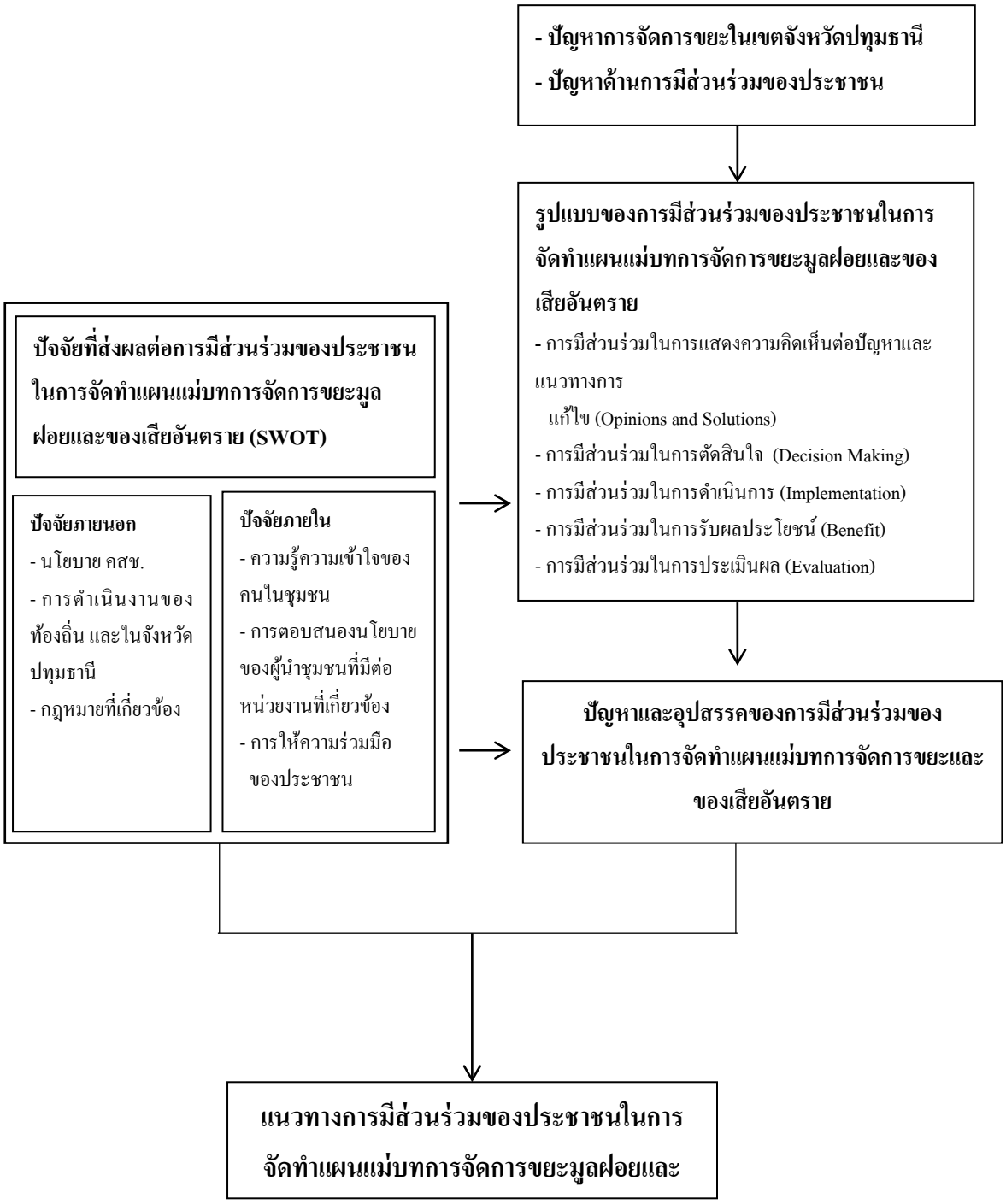

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้มีการศึกษาในเรื่องของสถานการณ์และปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี และศึกษาในด้านปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการส่งเสริมการจัดการขยะชุมชน อีกทั้งยังนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี นักการเมืองท้องถิ่น โดยร่วมกับการศึกษากับเอกสารโดยทำการเรียบเรียงข้อมูลแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป

3.3 แหล่งข้อมูลในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งประกอบไปด้วย

3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยได้จากการรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็น วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เอกสารจากแผนแม่บทในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งนโยบายที่ทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการขยะ รายละเอียดจากโครงการด้านการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี นอกจากนั้นแล้วยังรวมถึงงานสัมมนาในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานี

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

สัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้ประเด็นในการสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมข้อเสนอแนะ ปัญหาจากผู้ที่ให้สัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและ

ประชาชนที่ได้เข้าร่วมในเวทีรับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้นในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี นักการเมืองท้องถิ่น และนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัยชิ้นนี้จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี โดยทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี นักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-Ended Questions) ร่วมกับคำถามปลายปิด (Close-Ended) โดยออกแบบสัมภาษณ์จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสม สอดคล้อง ตรงประเด็น และครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษาเป็นผู้ประเมินตรวจสอบและให้ความเห็นในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์นั้นมาดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป ซึ่งในแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาขยะ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.4.1 เครื่องมือและอุปกรณ์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.4.1.1 แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มประกอบไปด้วย

1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชนและประชาชน

2) แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมืองท้องถิ่น

3) แบบสัมภาษณ์สำหรับนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

3.4.1.2 เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์ การสนทนาที่เป็นประเด็นสำคัญของผู้ให้ข้อมูล โดยก่อนการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนตรงตามประเด็นที่ต้องการศึกษาและสามารถตรวจสอบกับที่บันทึกได้

3.4.1.3 กล้องถ่ายภาพ เพื่อใช้บันทึกภาพสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

3.5 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

การศึกษาในครั้งนี้กลุ่มผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี จะประกอบไปด้วย ประชาชนและผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี นักการเมืองท้องถิ่น และนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนที่เข้าร่วมการประชุมรับฟังความเห็นในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีจะใช้เทคนิคในการเลือกตัวอย่างแบบบอกต่อ (Snowball Technique) ส่วนเจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี และนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มนี้จะใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ในการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 16 ท่าน ซึ่งจะแจกแจงรายละเอียดออกเป็นดังต่อไปนี้

1) ผู้นำชุมชนและประชาชน จำนวน 8 คน

2) เจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คน

3) นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน

4) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน

ตารางที่ 3.1 รหัสผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่	ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
1	ผู้นำชุมชน
2	ประชาชน
3	ประชาชน
4	ผู้นำชุมชน
5	ประชาชน
6	ผู้นำชุมชน
7	ประชาชน
8	ผู้นำชุมชน
9	เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี
10	นักการเมืองท้องถิ่น
11	นักการเมืองท้องถิ่น
12	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
13	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
14	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
15	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
16	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลในครั้งนี้ หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interviews) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งได้ทำการจดบันทึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด โดยนำวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความคิดเห็น และข้อมูลที่ได้มาเสนอตามคำถามวิจัยที่ได้ระบุไว้ โดยจะประกอบไปด้วย

1) ข้อมูลเกี่ยวกับแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

2) รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน (Pattern of Public Participation) ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี โดยทำการวิเคราะห์ประเด็นทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (SWOT) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทจนไปถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานี โดยสรุปประเด็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งมีการนำข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นการสังเกตการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรม การนำเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี นักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อมูลจากแบบสอบถามจากประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งนำมาเป็นข้อมูลในการสนับสนุนในงานวิจัย ในส่วนผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

4.2 ปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4.4 ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4.6 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วย 1) ประชาชนจำนวน 8 คน ที่เข้าร่วมรับฟังในเวทีรับฟังความคิดเห็น 2) ผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ที่เข้าร่วมรับฟังในเวทีรับฟังความคิดเห็น 3) เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานีจำนวน 1 คน 4) นักวิชาการสิ่งแวดล้อมจำนวน 5 คน 5) นักการเมืองท้องถิ่นจำนวน 2 คน

กลุ่มที่เป็นประชาชนและผู้นำชุมชนแบ่งเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 50 โดยมีระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนและผู้นำชุมชน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	4	50.0
หญิง	4	50.0
รวม	**8**	**100.0**
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
ประถมศึกษา	1	12.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	25.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	37.5
อนุปริญญา	-	-
ปริญญาตรี	1	12.5
ปริญญาโท	1	12.5
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
อื่น ๆ (ไม่ได้เข้าศึกษา)	-	-
รวม	**8**	**100.0**

ตารางที่ 4. 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2	25.0
รับจ้าง/แรงงาน	3	37.5
ทำไร่/ทำสวน/ทำนา	2	25.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	-	-
ข้าราชการ	1	12.5
พนักงานหน่วยงานเอกชน	-	-
อื่น ๆ	-	-
รวม	**8**	**100.0**

4.2 ปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็นคือ 1) ปัญหาการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี 2) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาจากเอกสารพบว่า ในปี 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 866 ตันต่อวัน ในปี 2552 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,285 ตันต่อวัน และในปี 2556 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,501 ตันต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ในปี 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,829 ตันต่อวัน และจากการเติบโตของชุมชนและที่อยู่อาศัยทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเติบโตของภาคธุรกิจการค้าพาณิชย์ การคมนาคม การศึกษา แหล่งงานต่างๆ จึงคาดว่าจังหวัดปทุมธานีจะมีจำนวนประชากร รวมถึงประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้น โดยจังหวัดปทุมธานีมีจำนวนประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวน 2.98 แสนคน และเป็นประชากรแฝงที่เข้ามา

ทำงานในจังหวัดปทุมธานีโดยไม่พักอาศัยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีอยู่ที่ 1.10 แสนคน ซึ่งจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า เขตเทศบาลนครมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลเมืองมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

ในส่วนปริมาณของเสียอันตรายชุมชน (พิจารณาจากอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชน: เทศบาลนคร 3.885 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลเมือง 3.374 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลตำบล 3.217 กิโลกรัมต่อคนต่อปี องค์การบริหารส่วนตำบล 2.306 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2555) พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีปริมาณของเสียอันตรายชุมชน ประมาณ 3,257 ตันต่อปี ของเสียอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะทิ้งปนไปกับขยะมูลฝอยของชุมชน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีหลายแห่งมีการรณรงค์ให้ชุมชนคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยชุมชน การดำเนินการรวบรวมของเสียอันตรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่รวบรวมของเสียอันตราย อีกทั้งการดำเนินการนำไปกำจัดยังไม่มีความชัดเจน เนื่องจากจังหวัดปทุมธานียังไม่มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตราย และไม่มีการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

อัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ โรงพยาบาลทั่วไป 0.54 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลชุมชน 0.77 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลอื่นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 0.47 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น ๆ 0.71 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลเอกชน 0.70 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน คลินิก/โพลีคลินิกเอกชน 1.32 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน สถานีอนามัย/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 0.90 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน

ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ (2558ข) พบว่าปริมาณการเกิดมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากโรงพยาบาลรัฐ 29,614 ตัน (ร้อยละ 57) โรงพยาบาลเอกชน 8,890 ตัน (ร้อยละ 17) คลินิก 10,018 ตัน (ร้อยละ 19) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือสถานีอนามัย (รพ.สต.) 3,321 ตัน (ร้อยละ 6) สถานพยาบาลสัตว์ 301 ตัน (ร้อยละ 0.6) และห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย 3 ตันต่อปี (ร้อยละ 0.006) ทั้งนี้แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อส่วนใหญ่มาจากโรงพยาบาลรัฐและเอกชนซึ่งรวมห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ตั้งรวมอยู่กับสถานบริการสาธารณสุขขนาดใหญ่ จากรายงานการตรวจราชการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี (2558) เรื่องระบบคุ้มครองผู้บริโภคด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ปี 2558 พบว่าปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีมีขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน 8 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 78 แห่ง โรงพยาบาล

เอกชนจำนวน 7 แห่ง รวมทั้งคลินิกเอกชนอีก 427 แห่ง ปัญหาที่พบคือ สถานพยาบาลเอกชน โดยเฉพาะคลินิกขนาดเล็กที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ยังคงมีการทิ้งขยะมูลฝอยติดเชื้อดังกล่าวปนเปื้อนกับขยะมูลฝอยทั่วไป

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในบางส่วนมีการกำจัดแบบไม่ถูกสุขลักษณะเป็นลักษณะเทกองและเผาเป็นครั้งคราว ส่งผลกระทบต่อประชนและสภาพแวดล้อมรวมทั้งการขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมากและต้องมีสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประกอบกับเกิดปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งไม่เห็นด้วยให้มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในพื้นที่ของตนเอง ส่งผลให้สถานที่กำจัดก่อสร้างแล้วไม่สามารถเปิดเดินระบบได้ หรือคัดค้านไม่ให้ก่อสร้างที่กำจัดขยะมูลฝอยใหม่

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์พบว่าปัญหาในด้านการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีการวางแผนที่เหมาะสมในด้านการจัดการขยะ รวมไปถึงระบบในการจัดการขยะไม่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ สถานการณ์ปัญหาในด้านการจัดการขยะนั้นมีสาเหตุหลักมาจากประชากรที่มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกๆ ปี เพราะจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่เป็นเมืองอุตสาหกรรม ทำให้มีประชากรแฝงอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วยังมีตลาดขนาดใหญ่อยู่ 2 แห่งคือตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไทย ซึ่งขยะเหล่านี้เป็นขยะจากการเกษตร ไม่ค่อยมีการจัดการขยะในด้านนี้ ส่งผลให้ปริมาณขยะในจังหวัดปทุมธานีมีมากถึง 1,800 ตันต่อวัน และยังมีหลุมฝังกลบที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บ โดยเจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 9 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

> ปริมาณขยะตอนนี้มี 1800 กว่าตัน สถานที่กำจัดขยะส่วนใหญ่จะเป็นขยะส่งออกไปต่างจังหวัด ยังไม่มีการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ซึ่งประชากรเติบโตขึ้นเนื่องจากเมืองมีการขยายทำให้ประชากรแผงมีเยอะขยะเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 14 โดยกล่าวไว้ว่า

> ปัญหาขยะถือว่าหนัก ประชากรเยอะ มีประชากรแฝง เนื่องจากเป็นเมืองอุตสาหกรรม เป็นเมืองพาณิชย์ เป็นเมืองที่อยู่อาศัย ทำให้เป็นปัญหาที่หนักมา ปริมาณขยะเยอะมากในแต่ละวัน รวมถึงมีตลาดใหญ่ๆ 2 ตลาดคือตลาดสี่มุมเมือง

ตลาดไท ทำให้มีขยะจากการเกษตรเยอะ รวมทั้งสถานบริการร้านอาหารอีกจำนวนมาก ทำให้มีขยะจากเศษอาหาร ถุงพลาสติก ขวดน้ำดื่ม

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 ท่านที่ผ่านมา ได้มีข้อมูลจากประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันดังนี้

ปัญหาขยะในปัจจุบันถือว่าแย่ มีการทำอยู่บ้านเดียว พยายามกำจัดให้เหลือน้อย ส่วนขยะเปียกมีการแยกต่างหาก แก้ไขด้วยการนำไปทิ้งไว้ตามโคนต้นไม้ คนส่วนใหญ่มักง่าย คนทิ้งไม่เห็นใจ คนไทยไม่ค่อยมีระเบียบ ส่วนนึงผู้นำของชุมชนไม่มีต้นทุนในการชี้แนะลูกบ้านให้มีการจัดการที่เหมาะสม ซึ่งถ้ามีงบประมาณก็ช่วยได้ส่วนนึง ส่วนใหญ่ขวดจะมีการเก็บ แต่พลาสติกไม่มีการทำ

จึงสรุปได้ว่าปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดปทุมธานีเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากว่ามีประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปีจากประชากรในพื้นที่รวมทั้งประชากรแฝงซึ่งจังหวัดปทุมธานีมีจำนวนประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวน 2.98 แสนคน และเป็นประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานในจังหวัดปทุมธานีโดยไม่พักอาศัยอยู่ที่ 1.10 แสนคน ถือว่าอยู่ในอันดับต้น ๆ ของจำนวนประชากรแฝงในประเทศไทย อีกทั้งปัญหาด้านขยะเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าที่ควร มีการทิ้งไม่เป็นที่ ขยะที่มาจากการเกษตรมีปริมาณสูง ไม่สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกสุขลักษณะ รวมทั้งยังขาดงบประมาณในการนำไปพัฒนาให้มีการรณรงค์กับชาวบ้านในหมู่บ้านเพื่อให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญในการจัดการที่เหมาะสม นอกจากนั้นแล้วยังขาดการสร้างความตระหนักให้ประชาชนเล็งเห็นคุณค่าของการจัดการขยะ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ

4.2.2 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนมักจะไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับในโครงการต่างๆ เท่าที่ควร โดยปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่ทางหน่วยงานของรัฐมีนโยบายในการจัดการขยะ โดยให้แต่ละจังหวัดดูแลและแก้ไขในแต่ละจังหวัดนั้นๆ ซึ่งในจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีปัญหาของปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยเป็นการสนองนโยบายของทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยในแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี นั้นมีเนื้อหาที่จะทำการสร้างโรงไฟฟ้าขยะ โดยโครงการที่

จะดำเนินการนั้นได้มีการดำเนินการไปล่วงหน้า แล้วจึงจัดกิจกรรมด้านการรับฟังความคิดเห็นในภายหลัง ทำให้ประชาชนกลายเป็นกลไกของทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนเกิดการต่อต้านจนนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรง จนนำไปสู่การไม่ยอมรับในตัวโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นโครงการหนึ่งที่นำไปสู่การสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเขียงรากใหญ่ โดยเป็นพื้นที่ที่ใกล้แหล่งที่พักอาศัย ชาวบ้านจึงเกิดความไม่มั่นใจในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและมีความต้องการให้โรงไฟฟ้าขยะ ออกไปจากพื้นที่บริเวณนั้น โดยทางประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 ได้กล่าวว่า

> กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการใช้กลวิธีแฝงมาเพื่อชี้ว่าจะใช้พื้นที่เขียงรากใหญ่ในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งในตัวเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทได้กล่าวไว้ว่าให้หาพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเต็มที่เราก็แค่รับฟัง เราไม่สามารถไปคัดค้านได้สำเร็จเนื่องจากโดนวางเป้ามาจากทางยุทธศาสตร์จังหวัด คือรู้แล้วว่าจะใช้พื้นที่ตรงไหน ซึ่งมีพื้นที่ทางตะวันตกคือบริเวณพื้นที่ตำบลลาดหลุมแก้วและตะวันออกคือตำบลลำลูกกา ซึ่ง 2 พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ของราชการที่สามารถซื้อมาได้แล้ว แต่ประชาชนร้องเรียนจึงแจ้งประชาชนว่าจะหาพื้นที่ใหม่ แต่ในความเป็นจริงพื้นที่ทั้ง 2 แห่งนี้คือพื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ นั่นคือสิ่งที่ทางหน่วยงานได้มัดมือชกประชาชน

นอกจากข้อมูลของผู้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 ได้กล่าวไว้แล้ว ยังมีข้อมูลจาก นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้มีความเห็นสอดคล้องว่า

> ถ้าดูจากแนวโน้มแล้วรัฐบาลในปัจจุบันที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง สามารถใช้มาตรการในมาตรา 44 ซึ่งสามารถจัดการทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด นอกจากนั้นอาจจะเป็นแนวคิดของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง เพราะถ้าเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง การดำเนินการจะมีความยากหน่อย เพราะอย่างน้อยอาจจะเสียคะแนนเสียงในพื้นที่นี้ แต่ถ้าเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งก็จะไม่มีส่วนได้เสียกับตรงนี้ทำไมจะทำไม่ได้

เมื่อกล่าวถึงในด้านปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีข้อมูลที่เพิ่มเติมโดยนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 11 ได้ให้ความเห็นว่า

> ทุกอย่างได้ถูกกำหนดโดยเจ้าของโครงการหมดแล้ว ประชาชนไม่มีสิทธิ์รับรู้อะไรเลย ยังไงรัฐบาลก็มัดมือชกไว้อยู่แล้ว ชาวบ้านจะไปรู้เรื่องอะไรกับนโยบายนั่นนี่ ทั้งสถานที่ตั้งโครงการ หน่วยงานของรัฐเค้าก็เตรียมการไว้หมดแล้ว

จึงสรุปได้ว่าปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความรุนแรงจนสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำโครงการต่างๆ นั้นไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนั้นประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการต่างๆ ที่รัฐจะดำเนินการ รวมทั้งในกรณีที่รัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งนั้นจะมีการใช้ตัวกฎหมายซึ่งประชาชนไม่สามารถมีสิทธิในการคัดค้านใดๆ เป็นการเอื้อต่อการดำเนินโครงการให้สำเร็จ โดยเฉพาะโครงการที่จะดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าขยะในจังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาข้างต้นกล่าวได้ว่า ปัญหาการในเรื่องของขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีเป็นรอยต่อระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเขตที่ถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางของจังหวัดดังกล่าว โดยประชากรส่วนใหญ่นั้นจะเป็นประชากรแฝงที่มาจากจังหวัดอื่นมาทำงานในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ประชาชนเหล่านี้มีการผลิตขยะต่อคนออกมาเป็นจำนวนมาก เมื่อรวมกับขยะที่เกิดจากครัวเรือนของคนในจังหวัดปทุมธานีแล้วยิ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรง ซึ่งปัญหาขยะทำให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ ซึ่งได้มีโครงการในการแก้ไขโดยมุ่งเน้นไปที่ปริมาณขยะที่จะต้องลดลง

ภาพที่ 4.1 พื้นที่ที่เป็นประเด็นปัญหาในการจะก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เชียงรากใหญ่

ภาพที่ 4.2 ประชาชนประท้วงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในที่ประชุมเวทีรับฟังความคิดเห็นการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 4.3 แกนนำต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะได้เรียกร้องในที่ประชุมเกี่ยวกับการก่อสร้างโรง-ไฟฟ้าขยะในพื้นที่เชียงรากใหญ่

ตารางที่ 4.2 ปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเด็น	ผลการศึกษา
ปัญหาการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี	- ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดปทุมธานีเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากว่ามีประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปี - ปัญหาด้านขยะเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าที่ควร มีการทิ้งไม่เป็นที่ ขยะที่มาจากการเกษตรมีปริมาณสูง ไม่สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกสุขลักษณะ - ขาดงบประมาณในการนำไปพัฒนาให้มีการรณรงค์กับชาวบ้านในหมู่บ้านเพื่อให้เห็นว่าสิ่ง เหล่านี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญในการจัดการที่เหมาะสม - ขาดการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเล็งเห็นคุณค่าของการจัดการขยะ
ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	- ปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความรุนแรงจนสามารถนำไปสู่ความขัดแย้ง เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำโครงการต่างๆนั้นไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนถูกจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในตัวของโครงการต่างๆ ส่งผล ให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจต่อผู้ดำเนินโครงการ

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเด็น ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Opinions and Solutions) 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

4.3.1 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Opinions and Solutions)

ในเรื่องของการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขของแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ได้มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นทั้งหมด 3 ครั้งที่โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งในครั้งที่ 1 เป็นการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเบื้องต้น พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียโดยในเนื้อหาจะประกอบไปด้วย 1) การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษา 2) ลดการใช้ มีการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งใช้หลัก 3R (Reuse, Reduce, Recycle) 3) ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้อง 4) มีการนำขยะมาแปรสภาพเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น การผลิตเป็นพลังงาน 5) มีมาตรการทางภาษีแก่ผู้ผลิตขยะ เช่น การจ่ายค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมีพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม 6) ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดการขยะ แก่องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ โดยในการประชุมในครั้งนี้ได้มีการคัดค้านการประชุมแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จากแกนนำและประชาชนตำบลเชียงรากใหญ่ เนื่องจากว่าทางแกนนำและประชาชนตำบลเชียงรากใหญ่มีความกังวลว่าการจัดการประชุมแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในครั้งนี้ คือ การสนับสนุนและผลักดันการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในพื้นที่ตำบลเชียงรากใหญ่ โดยเฉพาะในเนื้อหาของโครงการที่พูดถึงการหาพื้นที่และจัดลำดับพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการรองรับระบบการกำจัดมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงได้ ถ้าหากมีการก่อสร้างในบริเวณนั้นซึ่งเป็นแหล่งชุมชนและเกษตรกรรมอาจจะส่งผลกระทบที่ร้ายแรงตามมา สำหรับการประชุมรับฟังความคิดเห็นในครั้งที่ 2 มีผู้เข้าร่วมการประชุมจำนวน 225 คน มีการแบ่งออกเป็นกลุ่ม

ย่อยจำนวน 10 กลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นในการสร้างวิสัยทัศน์ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด และกลยุทธ์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะแบ่งออกเป็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ ประชาชนที่อยู่ในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นตามยุทธศาสตร์นั้นๆ ได้อย่างเต็มที่

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่าในกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นในโครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายนั้นเป็นโครงการที่ได้ดำเนินเรื่องไปก่อนหน้านั้นแล้ว ในกิจกรรมรับฟังความเห็นทั้ง 3 ครั้งเป็นเพียงการเพิ่มเติมเข้ามาทีหลัง ผู้นำชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 ได้กล่าวว่า

> ตอนนั้นเนี่ยแผนแม่บทฯที่ส่งไปนั่นเมคขึ้นไปนะ อันนี้มันทำทีหลังเหมือนเป็นโครงการแล้วสอดแทรกตรงนี้เข้ามา

นอกจากนั้นแล้วทางด้านประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 8 ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมไว้ว่า

> การที่เมคขึ้นไปเนี่ยก็คือกระบวนการที่อยู่ในแผนแม่บทแห่งชาติมันขึ้นไปแล้ว ดังนั้นประชาชนจึงไม่มีสิทธิ์เป็นผู้เลือกหรือออกความเห็นใดๆ คนที่เลือกก็คือนักการเมือง ผู้ว่า เอาง่ายๆคือมันไปแล้ว โครงการมันดำเนินไปก่อนหน้านั้นแล้วจึงได้มีการรับฟังความเห็นตามไปทีหลัง ซึ่งกระบวนการที่เราเห็นในเวทีประมาณเดือนมี.ค.กับเมื่อกลางๆปีเนี่ยเป็นช่วงที่ทางจังหวัดเพิ่งมาทำ ผมว่าการทำงานที่มีเอกสารเพียงแผ่นเดียวรายงานว่า อบต.เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่ในการดำเนินงานโครงการกำจัดขยะ โดยใช้พื้นที่เชียงรากใหญ่โดยที่ผู้ว่ารับรู้ อุตสาหกรรมสิ่งแวดล้อมรับรู้ โยธารับรู้ แต่ประชาชนไม่ทราบ การไล่โครงการนี่คือไล่ตามมาทีหลัง

ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นอย่างมาก อีกทั้งมีการแบ่งกลุ่มในการแสดงความคิดเห็นออกเป็นยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างครอบคลุม แต่เนื่องจากกิจกรรมรับฟังความเห็นนั้นมีเวลาที่ค่อนข้างจำกัดจึงทำให้การแสดงความคิดเห็นยังไม่ได้ข้อมูลที่เป็นข้อสรุปในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ที่มาร่วมงานทั้งหมด นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่วนใหญ่ที่เข้ามาร่วมในการแสดงความคิดเห็นจะมีเพียงกลุ่มที่อาศัยอยู่ใน

พื้นที่พิพาทที่จะทำการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ แต่ถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่ปกติ ประชาชนคงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นในการหาแนวทางการจัดการขยะ นอกจากว่าจะออกมาเพื่อต่อสู้เรียกร้องในสิ่งที่ประชาชนจะได้รับผลกระทบในพื้นที่ของตนเอง โดย นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้กล่าวไว้ดังนี้

> มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความเห็นในลักษณะกลุ่มย่อย แต่ประเด็นยังเป็นกรอบที่กว้างๆ และมีระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นที่ค่อนข้างจำกัด และไม่ได้มีการสรุปรวบยอดความเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อยของทุกกลุ่ม เป็นให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดทราบ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 16 ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

> เวทีนี้มีการเปิดโอกาสในการแสดงความเห็นมากถึงมากที่สุด มีประชาชนเข้าร่วมมาก แต่จะมีประเด็นตรงประชาชนที่เข้ามายังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประชาชนที่มาส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่พิพาท จะมาเป็นประเด็นส่วนตัว เขาจะมาต่อสู้ในสิ่งที่เขาเจอมา มันไม่ใช่สถานการณ์ที่ว่าคนเขาจะมาแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการจัดการขยะร่วมกัน แต่จะมาต่อสู้ในเฉพาะประเด็นนั้นๆ ในพื้นที่ตนเอง

จึงสรุปได้ว่าในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Opinions and Solutions) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับหนึ่ง โดยมีการแบ่งกลุ่มตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้งหมด 8 กลุ่มย่อย เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงออกได้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้นยังมีการระดมความคิดในการเสนอแนวทางการแก้ไขด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เพื่อที่จะนำแนวทางไปจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากความคิดเห็นของประชาชนที่เข้ามาร่วมกันจัดทำด้วยกัน แต่กระนั้นก็มีประชาชนบางกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่พิพาทในประเด็นเรื่องการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ได้ออกมาแสดงจุดยืนเพื่อต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะดังกล่าว ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ทางประชาชนกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องนั้นได้มองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นล้วนเป็นสิ่งที่ทำแบบไม่โปร่งใส เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้มองว่าโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะได้มีการอนุมัติโครงการไปก่อนหน้านั้นแล้ว จึงมีการจัดประชุมรับฟังความเห็นตามมาทีหลัง เพื่อให้เห็นว่าโครงการนี้มีการจัดเวที

รับฟังความคิดเห็นแล้ว โดยมีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นเครื่องมือหนึ่งในการอนุมัติโครงการให้ง่ายยิ่งขึ้น โดยทางกลุ่มที่ออกมาต่อต้านนั้นไม่มีเจตนาที่ปฏิเสธแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี แต่เพียงต้องการให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยกเลิกโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่เขียงรากใหญ่เพียงเท่านั้น

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมรับฟังความเห็นการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ที่โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ต

4.3.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายนั้นมีการดำเนินงานในลักษณะ Top Down Policy ซึ่งกระบวนการตัดสินใจจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียนั้นถือว่ามีผลค่อนข้างมาก เนื่องจากทางประชาชนได้มีการร้องเรียนในเรื่องการแก้ไขแผนแม่บทฯบางข้อในเรื่องของการนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งเมื่อประชาชนร้องขอให้ตัดข้อความเหล่านี้ ทางผู้มีอำนาจก็ได้ทำการตัดใจความเหล่านั้นออกเพื่อคลายความกังวลของประชาชน และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในบางกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ โดยในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีนั้นมีพื้นที่อ่อนไหวซึ่งจะอยู่ในบริเวณตำบลเชียงรากใหญ่ ที่มีประเด็นในเรื่องของการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ในเสียงสะท้อนของประชาชนจะมีผลต่อกระบวนการในการตัดสินใจให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะหรือการเลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ให้มีความเหมาะสมและลดผลกระทบให้น้อยที่สุด ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้กล่าวไว้ว่า

> คิดว่ามีในบางส่วน เนื่องจากในการตัดสินใจในเชิงนโยบายเป็นที่เข้าใจกันอยู่แล้วว่า เป็นลักษณะ Top Down Policy แม้ว่าจะมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นไปแล้วก็ตามก็อาจไม่เปลี่ยนแปลงในเชิงหลักใหญ่ๆ หรือสาระสำคัญหลักของแผนงาน แต่การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงรายละเอียดของการดำเนินแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เช่น กรณีที่มีแผนจะผลิตไฟฟ้าจากขยะ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะช่วยให้มีอำนาจตัดสินใจรายละเอียดบางประเด็นอย่างรอบด้านมากขึ้น เช่น ประเด็นสถานที่ตั้ง ประเด็นเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ประเด็นการชดเชยผู้ที่อาจได้รับผลกระทบจากการตั้งโรงผลิตไฟฟ้า เป็นต้น

ทางด้าน เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 9 ได้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า

> ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง เราไม่ได้ไปชี้เลยว่าต้องออกมาเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนเข้ามาเนี่ย ผลเป็นยังไงก็ออกมาเป็นอย่างนั้น ให้เค้าได้แสดงความเห็นอย่างเต็มที่ แต่ที่นี้แผนแม่บทฯ เนี่ยมันจะทำได้หรือไม่มันอีกเรื่องหนึ่ง แผนก็คือแผน แต่โรงไฟฟ้าจะเกิดขึ้นไม่ได้อยู่ที่แผนเสมอไป แผนไม่ได้เป็นตัวตัดสินว่าจะทำได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าเอกชนจะมาลงทุนรึเปล่า เพราะทางหน่วยงานของเราหรือรัฐก็ไม่มีกำลังที่จะสร้างแหล่งกำจัดขยะขนาดใหญ่ได้

นอกจากนั้นแล้วในมุมมองอีกด้านหนึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการในการตัดสินใจนั้นทางประชาชนไม่ได้มีปัญหาต่อการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี แต่อย่างใด เพียงแต่ประชาชนไม่ต้องการที่จะให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในบริเวณพื้นที่ตำบลเชียงรากใหญ่เท่านั้น ซึ่งทางประชาชนได้มีการร้องเรียนโดยทำหนังสือให้กับทางผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีให้รับทราบถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ แต่กลับไม่ได้มีการตอบสนองใดๆ ในขณะเดียวกันทางประชาชนได้มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานภายนอกหลายๆหน่วยงาน จนมีหน่วยงานด้านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้ง 3 หน่วยงานนี้ได้มีการศึกษาข้อมูลและสรุปว่าพื้นที่ในตำบลเชียงรากใหญ่ไม่มีความเหมาะสมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้คืออำนาจในการต่อรองและตัดสินใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจไม่ค่อยได้รับการตอบสนองจากผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยความเห็นจากประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 8 ได้กล่าวไว้ว่า

> เรามีการทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดไปตั้งแต่วันที่ 25 ธ.ค. 57 ตั้งแต่สมัยผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่า เราได้ทำการร้องเรียนไปกับสำนักสิ่งแวดล้อมโยธาในการให้ความรู้หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดเวลา 1 ปี จนถึง 25 ธ.ค. 58 ผู้ว่าฯ ไม่เคยท้วงติง หรือตอบคำถามใดๆ แต่มีการเคลื่อนไหวในการผลักดันให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้า คือผู้ว่ามีการรับรู้มาโดยตลอด นั่นคือเป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชน ซึ่งกระบวนการตัดสินใจจากประชาชนนั้นไม่มีผลเลย เราเลยต้องร้องเรียนต่อหน่วยงานอื่นโดยมองข้ามหน่วยงานจังหวัดเพื่อให้หน่วยงานภายนอกมารับรู้ แต่ก็ไม่มีหน่วยงานไหนลงมาช่วยเหลือ นอกจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดย 3 หน่วยงานได้ทำการเก็บข้อมูลแล้วสรุปว่าพื้นที่เชียงรากใหญ่ไม่เหมาะสมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ นั่นคือเครื่องมือที่จะต้องต่อสู้แล้วรัฐจะต้องกลับมาฟัง แต่กลับกลายเป็นนิ่งเฉย

จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) จะออกมาในรูปแบบของ Top Down Policy ซึ่งที่ผ่านมาเสียงของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจจะมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากอำนาจในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจหรือรัฐจะเป็นฝ่ายกำหนด โดยที่ประชาชนจะเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุน โดยที่ทางผู้มีอำนาจหรือรัฐจะดำเนินการตามที่ประชาชนต้องการหรือไม่ก็ได้ ถึงแม้ผลของกระบวนการตัดสินใจจะออกมาเป็นอย่างไร สุดท้ายผู้ที่จะตัดสินก็คือผู้มีอำนาจหรือรัฐเป็นผู้ควบคุม โดยจะส่งผลให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจน้อยลง อย่างไรก็ตามในกรณีของการจัดทำแผนแม่บทฯ ข้อเรียกร้องที่ประชาชนมีต่อแผนแม่บทฯ ในเรื่องของการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงมาใช้ในการจัดการขยะซึ่งมีระบุในร่างแผนนั้น ทางประชาชนได้ร้องขอให้ตัดคำเหล่านั้นออก เพื่อป้องกันการนำข้อมูลนั้นมาอ้างอิงในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งอำนาจการต่อรองของประชาชนมีผลทำให้ผู้จัดทำแผนแม่บทฯ ตัดสินใจแก้ไขเนื้อหาดังกล่าวและไม่มีการระบุใจความเหล่านั้นลงในแผน ซึ่งถือว่าเสียงของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินการทำแผนแม่บทฯ เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากเนื้อหาของแผนแม่บทฯ มีความไม่เหมาะสมแล้วประชาชนไม่เห็นด้วย แผนที่ทำนั้นก็จะไม่ผ่านในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

ภาพที่ 4.5 การแบ่งกลุ่มในกิจกรรมระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ที่โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ต

4.3.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้นำมาใช้จริง แต่จากการสังเกตการณ์ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทฯ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด และกลยุทธ์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายซึ่งการดำเนินการอยู่ในรูปแบบของการแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเพื่อที่ได้มาซึ่งแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีอย่างสมบูรณ์แบบ ในการดำเนินการดังกล่าวทางคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจะนำข้อมูลที่ผู้เข้าร่วมงานได้ร่วมกันระดมความคิดมาประมวลผลโดยรวบรวมจากการแบ่งกลุ่มย่อย 10 กลุ่ม โดยพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมงานและผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ถึงประเด็นต่างๆ อย่างเต็มที่ แต่อาจมีประชาชนเพียงบางกลุ่มที่มาในวัตถุประสงค์อื่นในเรื่องเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าขยะ อาจไม่ได้ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมนี้เท่าที่ควร เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นต่อวิถีชีวิต ซึ่งโดยภาพรวมกิจกรรมนี้ถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี

จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพียงกระบวนการเบื้องต้นในการจัดทำแผนแม่บทฯ เนื่องจากว่าแผนแม่บทฯ ที่ได้มานั้นยังไม่ได้มีการนำไปใช้จริงหลังจากที่ได้จัดทำขึ้นมา ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพียงในส่วนของการจัดทำ ซึ่งพบว่าประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

จังหวัดปทุมธานีมีการให้ความร่วมมือและตั้งใจที่จะดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนแม่บทในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับสิ่งที่ประชาชนต้องการ ในส่วนของประชาชนบางกลุ่มที่เข้ามาเพื่อแสดงจุดยืนในการต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะนั้นก็มีการแสดงความเห็นที่แตกต่าง โดยอาจจะไม่ได้มีการเสนอแนวทางในการจัดการขยะแต่ก็ได้มีการแสดงออกเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงสิ่งที่ประชาชนกลุ่มนั้นต้องการ โดยใช้หลักการและเหตุผลมาแสดงออกเพื่อหาแนวทางร่วมกันอย่างสันติวิธี

4.3.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

จากการกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับโดยตรงเกี่ยวกับความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงความคืบหน้าของโครงการต่างๆ ที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงาน นอกจากนั้นแล้วทางประชาชนยังได้มีการแสดงออกในด้านการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือข้อกังวลใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความกังวลในเรื่องของโรงไฟฟ้าขยะมากที่สุด ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 15 ได้กล่าวไว้ว่า

> ประชาชนได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ประชาชนรู้ถึงความคืบหน้าของโครงการและประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือกังวลในการไม่เห็นด้วยกับการทำโรงไฟฟ้า

จากข้อมูลดังกล่าวนอกจากจะได้รับประโยชน์จากความรู้ที่ได้รับแล้วยังสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนที่อาศัยอยู่และดำเนินการเพื่อสร้างความต่อเนื่องให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยประชาชน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมไว้ว่า

> อย่างน้อยก็ได้ประโยชน์นะ ชุมชนอื่นพี่ไม่รู้ แต่ว่าชุมชนของเราได้มีการมาบอกเล่าให้ฟังเกี่ยวกับการจัดการขยะว่าเป็นยังไง อันไหนที่มันดีเราก็มาเจาะให้มันต่อเนื่องกันไปอีก แล้วเราก็มาแยกย่อยกันอีกว่ามันสมควรกับชุมชนเรามากน้อยแค่ไหน โดยอาศัยความเข้มแข็งและความร่วมมือของคนในชุมชน

นอกจากนั้นแล้วยังมีข้อขัดแย้งบางอย่างเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอีกแง่มุมหนึ่งถือว่ายังไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากทางท้องถิ่นไม่ได้มีการแจ้งหรือให้ข้อมูลถึงกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวไม่ทั่วถึง บางทีประชาชนที่สนใจหรือมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกลับไม่ทราบถึงการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 11 ได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

> ยังไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ท้องถิ่นยังไม่ได้แจ้งแก่ประชาชนให้รับทราบ ทำให้ประชาชนบางคนที่มีความสนใจในเรื่องนี้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนแม่บทฯ บางคนที่เข้าไปก็อาจจะไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อเข้ามามีส่วนในการทำแผนแม่บทฯ ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าไปร่วมนั้นยังไม่ตรง

จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) เป็นสิ่งที่ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงซึ่งโดยหลักแล้วประชาชนจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยที่ประชาชนที่เข้ามารับฟังส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับผู้นำชุมชนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อคนในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนของตนเอง แต่ในบางครั้งในการได้รับประโยชน์อาจจะไม่ได้กับทุกคน เนื่องจากว่าหน่วยงานของท้องถิ่นไม่ได้แจ้งให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง บางครั้งประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นอาจมีความสนใจในด้านการจัดการขยะแต่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมก็เป็นได้ ซึ่งส่งผลให้การประชุมอาจไม่ได้เข้ากลุ่มเป้าหมายได้เสมอไป ทำให้ประชาชนที่สนใจขาดโอกาสในการเข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็น นอกจากนั้นงานด้านการจัดการขยะเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์เป็นตัวเงินหรือรายได้ ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานจิตอาสาจึงทำให้คนที่ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามในการประชุมครั้งนี้เสียงสะท้อนจากประชาชนต่อแผนแม่บทฯ ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำแผนและนำไปสู่การแก้ไขที่เหมาะสม

4.3.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ในด้านความพึงพอใจของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานี พบว่าประชาชนที่มาร่วมรับฟังความคิดเห็นมีความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังจากที่ได้สัมมนาในด้านการจัดทำแผนแม่บท แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งก็ยังมองว่ามีโอกาสที่จะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากว่าไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาติดตามการดำเนินงานของประชาชนด้านการจัดการขยะภายในชุมชน ส่งผลให้ไม่สามารถแก้ปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน นอกจากนั้นแล้วในส่วนของทางรัฐบาลในปัจจุบันซึ่งเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งและมีระบบการปกครอง

ภายใต้กฎหมายมาตรา 44 ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนอยู่ในอำนาจของรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว สิ่งนี้ทำให้ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมใดๆ ได้อย่างอิสระ ทำให้ผลที่ออกมาอาจจะสร้างความไม่เข้าใจให้กับประชาชนในข้อสงสัยบางอย่างโดยเป็นสิ่งที่ประชาชนตรวจสอบการดำเนินงานได้ยาก หากประชาชนเข้าไปวิจารณ์หรือแสดงความเห็นที่แตกต่างก็ถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ประชาชนขาดเสถียรภาพในการมีส่วนร่วม ทางผู้นำชุมชน ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1 ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

> ความรู้ที่ได้ไปในวันนั้นน่ะดี แต่จะมีหน่วยงานไหนที่จะเข้ามาดูแลคนที่เข้าไปฟังเนี่ย เค้าได้นำความรู้กลับมาใช้ไหม

นอกจากนั้นแล้วยังมีประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า

> เราไม่เข้าใจรัฐบาลชุดนี้ พื้นที่ในประเทศไทยกว้างใหญ่ไพศาล แล้วการที่จะทำโครงการนี้เนี่ยมันต้องมีจิตสำนึกต่อผลกระทบของประชาชนมากที่สุด ผมยังไม่เข้าใจว่าทำไมต้องห้ามขนขยะข้ามเขต ทำไมถึงสั่งห้าม ก็อย่างว่าเป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เขาก็สามารถทำอะไรก็ได้

จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมรับฟังความเห็นนั้นมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยและมีส่วนร่วมในการร่วมจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี อย่างเต็มที่ แต่ในอีกมุมหนึ่งทางประชาชนยังขาดความมั่นใจว่าจะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ซึ่งดูได้จากหลายๆ กิจกรรมที่มีการรณรงค์จากหน่วยงาน เพราะไม่มีการติดตามผลการดำเนินงานจนทำให้โครงการที่เคยทำก็ยุติลง นอกจากนั้นในทางรัฐบาลปัจจุบันเป็นรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติโดยมีกฎหมายมาตรา 44 ในการปกครองประเทศในช่วงเวลานี้ ในการตัดสินใจต่างๆ หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นจะต้องอยู่ในกรอบ ทำให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอยู่ในวงจำกัด ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้ไม่อิสระเท่าที่ควร

จากผลการศึกษาข้างต้นกล่าวได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเต็มที่ มีการเสนอเป็นยุทธศาสตร์ออกเป็น 8 ยุทธศาสตร์ โดยแบ่งกลุ่มให้ประชาชนนั้นร่วมแสดงความเห็น

มีการให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดการขยะที่เหมาะสมโดยนักวิชาการที่มีความรู้ในด้านการจัดการขยะ รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องที่ แต่เนื่องจากว่าในแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อหาใจความที่กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปรรูปขยะให้เปลี่ยนเป็นพลังงาน โดยประชาชนชาวเชียงรากใหญ่ไม่เห็นด้วยในข้อนี้ เนื่องจากในพื้นที่ของเชียงรากใหญ่เป็นพื้นที่ที่จะเป็นโรงไฟฟ้าขยะในอนาคต ทำให้ชาวบ้านออกมาต่อต้าน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในครั้งนี้ถือว่ามีบางอย่างที่ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน เนื่องจากทางชาวบ้านตำบลเชียงรากใหญ่ได้มองว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ขาดความชอบธรรมและประชาชนเป็นเพียงกลไกหนึ่งของรัฐบาล ต่อให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพียงใด ประชาชนจะไม่เห็นด้วยในประการใดก็ตาม ทางหน่วยงานของรัฐก็จะผลักดันให้มีโรงไฟฟ้าขยะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน รวมทั้งภายใต้รัฐบาลที่มีการปกครองระบอบเผด็จการ มีการใช้มาตรา 44 ในการบริหารประเทศ ถ้าหากรัฐบาลมองว่าโครงการใดๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อประเทศชาติก็จะดำเนินการได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตามหลักประชาธิปไตย ประชาชนมองว่ารัฐขาดความชอบธรรมในการดำเนินการ โดยที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งที่ไม่ได้มีผลในการแก้ปัญหาด้านขยะอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 4.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ประเด็น	ผลการศึกษา
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Opinions and Solutions)	- มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มตามยุทธศาสตร์ทั้งหมด 8 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีความครอบคลุมในทุกๆ ประเด็น - มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาซึ่งทางฝ่ายจัดเวทีรับฟังความเห็นมีเวลาที่ไม่เพียงพอต่อการเสนอแนวทางและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ อย่างละเอียด - มีการระดมความคิดในการเสนอแนวทางการแก้ไขด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เพื่อที่จะนำแนวทางไปจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี - ประชาชนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่วนใหญ่ที่เข้ามาร่วมในการแสดงความคิดเห็นจะมีเพียงกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พิพาทที่จะทำการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ แต่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่มีผลกระทบก็จะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมรับฟังความเห็น - ทางประชาชนกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องนั้นได้มองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นล้วนเป็นสิ่งที่ทำแบบไม่โปร่งใส่ เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้มองว่าโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะได้มีการอนุมัติโครงการไปก่อนหน้านั้นแล้ว จึงมีการจัดประชุมรับฟังความเห็นตามมาทีหลัง เพื่อให้เห็นว่าโครงการนี้มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นแล้ว โดยมีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
	จังหวัดปทุมธานี เป็นเครื่องมือหนึ่งในการอนุมัติโครงการให้ง่ายยิ่งขึ้น - ทางแกนนำและประชาชนตำบลเชียงรากใหญ่มีความกังวลว่าการจัดการประชุมแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในครั้งนี้ คือการสนับสนุนและผลักดันการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในพื้นที่ตำบลเชียงรากใหญ่ โดยเฉพาะในเนื้อหาของโครงการที่พูดถึงการหาพื้นที่และจัดลำดับพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการรองรับระบบการกำจัดมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงได้ - ทางกลุ่มที่ออกมาต่อต้านกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นนั้นไม่มีเจตนาที่ปฏิเสธแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี แต่เพียงต้องการให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยกเลิกโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่เชียงรากใหญ่เพียงเท่านั้น
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)	- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายนั้นมีการดำเนินงานในลักษณะ Top Down Policy ซึ่งกระบวนการตัดสินใจจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียนั้นถือว่ามีผลในการตัดสินใจเป็นอย่างมาก - อำนาจในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจหรือรัฐจะเป็นฝ่ายกำหนด โดยที่ประชาชนจะเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุน โดยที่ทางผู้มีอำนาจหรือรัฐจะดำเนินการตามที่ประชาชน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
	ต้องการหรือไม่ก็ได้ ถึงแม้ผลของกระบวนการตัดสินใจจะออกมาเป็นอย่างไร สุดท้ายผู้ที่จะตัดสินก็คือรัฐเป็นผู้ควบคุมในโครงการทั้งหมด โดยจะส่งผลให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจน้อยลง - ข้อเรียกร้องที่ประชาชนมีต่อแผนแม่บทฯในเรื่องของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการขยะซึ่งมีระบุในแผนนั้น ทางประชาชนได้ร้องขอให้ยกเลิกคำเหล่านั้นออก เพื่อป้องกันการนำข้อมูลนั้นมาอ้างอิงในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งอำนาจการต่อรองของประชาชนทำให้ผู้มีอำนาจจึงตัดสินใจแก้ไขคำดังกล่าวและไม่มีการระบุใจความเหล่านั้นลงในแผน ซึ่งถือว่าเสียงของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินการทำแผนแม่บทฯเป็นอย่างยิ่ง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)	- ประชาชนมีการให้ความร่วมมือและตั้งใจที่จะดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนแม่บทในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับสิ่งที่ประชาชนต้องการในทุกพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี - ในส่วนของประชาชนบางกลุ่มที่เข้ามาเพื่อแสดงจุดยืนในการต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะนั้นก็มีการแสดงความเห็นที่แตกต่าง โดยอาจจะไม่ได้มีการเสนอแนวทางในการจัดการขยะแต่ก็ได้มีการแสดงออกเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงสิ่งที่ประชาชนกลุ่มนั้นต้องการโดยใช้หลักการและ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)	เหตุผลมาแสดงออกเพื่อหาแนวทางร่วมกันอย่างสันติวิธี - ประชาชนจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ - ประชาชนที่เข้ามารับฟังส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับผู้นำชุมชนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อคนในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนของตนเอง - เนื่องจากว่าหน่วยงานของท้องถิ่นไม่ได้แจ้งให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง บางครั้งประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นอาจมีความสนใจในด้านการจัดการขยะแต่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมก็เป็นได้ ซึ่งส่งผลให้การประชุมอาจไม่ได้เข้ากลุ่มเป้าหมายได้เสมอไป ทำให้ประชาชนที่สนใจขาดโอกาสในการเข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็น - งานด้านการจัดการขยะเป็นงานที่ไม่มีผลประโยชน์เป็นตัวเงินหรือรายได้ ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานจิตอาสาจึงทำให้คนที่ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)	- ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมรับฟังความเห็นนั้นมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยและมีส่วนร่วมในการร่วมจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี อย่างเต็มที่ - ประชาชนยังขาดความมั่นใจว่าจะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ซึ่งดูได้จากหลายๆ กิจกรรมที่มีการรณรงค์จากหน่วยงาน เพราะไม่มีการติดตามผลการดำเนินงานจนทำให้โครงการที่เคยทำก็ยุติลง - รัฐบาลปัจจุบันเป็นรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติโดยมีกฎหมายมาตรา 44 ในการปกครองประเทศในช่วงเวลานี้ ในการตัดสินใจต่างๆ หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นจะต้องอยู่ในกรอบ ทำให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอยู่ในวงจำกัด ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่สามารถทำได้อิสระ

4.4 ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์พบว่า สามารถแยกประเด็นในการพิจารณาได้ดังนี้

1) ช่วงเวลาจัดงานที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวในด้านการรับฟังความคิดเห็นและการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีการจัดในวันธรรมดา ประชาชนบางคนที่สนใจไม่สามารถมาร่วมงานได้เนื่องจากมีภาระที่ต้องทำงาน อาจทำให้ผู้มีส่วนได้เสียไม่ครอบคลุมและอาจไม่ครบถ้วน นอกจากนั้นแล้วระยะเวลาในการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นค่อนข้างจำกัด โดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้ให้ความเห็นว่า

> รูปแบบการจัดรับฟังความคิดเห็นยังเป็นรูปแบบทางการซึ่งไม่สอดคล้องวิถีชีวิต ที่ประชาชนส่วนใหญ่ทำงานวันธรรมดา ทำให้มีผู้ได้ส่วนได้เสียบางส่วนเท่านั้นเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ได้ครอบคลุมประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ รวมทั้งระยะเวลาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบกับสัดส่วนของการนำเสนอเนื้อหาของที่ปรึกษา

2) กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นยังไม่เปิดกว้างซึ่งเวทีรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้มีการจำกัดคนเข้าร่วมรับฟัง ส่วนใหญ่แล้วมักจะระบุเฉพาะผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่มีหน้าที่ในชุมชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรม ในส่วนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แล้วก็จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการขยะเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยผู้นำชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

> มันยังไม่ได้เปิดกว้าง เวทีที่จัดยังจำกัดอยู่เฉพาะแค่กลุ่มคนที่จะไป อยากให้มีเวทีเป็นสาธารณะที่เปิดโอกาสให้คนที่สนใจ นี่บางทีเจาะจงเอาประธานแค่คนนึงซึ่งเราเป็นประธานเรารู้อยู่แล้ว คนอื่นมันไม่รู้ แล้วเวลาเรากลับมาบอกกับคนในชุมชนเนี่ย ความสามารถในการถ่ายทอดมันไม่เหมือนกัน คนเป็นวิทยากรเค้ามีความชำนาญในการพูด เรามีแต่ได้ในระดับหนึ่ง

ทางด้านประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 ให้ความเห็นสอดคล้องกับข้อมูลก่อนหน้าไว้ว่า

> เคยดูรายการทีวีสมัยก่อนมั้ยที่คน 1 คน เล่าต่อให้คนฟังอีก 10 คน จะรู้เรื่องเหมือนกันมั้ย เพราะฉะนั้นการให้ข้อมูลต่อๆ กันเป็นลูกโซ่ทำให้มีความบิดเบือนได้บางสิ่งได้

3) การดำเนินการของทางภาครัฐมีวัตถุประสงค์ที่จะผลักดันโครงการต่างๆ อย่างเร่งรัด โดยบางครั้งไม่ได้รับฟังหรือนำความคิดเห็นของประชาชนมาเป็นเครื่องมือในการประกอบการตัดสินใจทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม นอกจากนั้นแล้วทางภาครัฐยังมีจุดยืนที่แตกต่างกันกับประชาชน จนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเนื่องจากรัฐบาลทำหน้าที่ปกครองประเทศ ดังนั้นประชาชนจะต้องปฏิบัติตามไม่ว่าจะกรณีใดๆ ก็ตาม โดยนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 11 ได้ให้ความเห็นว่า

> รัฐไม่บอกความจริงแก่ประชาชน ไม่มีความชัดเจนในการจัดการขยะที่เหมาะสม มุ่งเน้นในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะ โดยเฉพาะมีการเร่งรัดการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าขยะ จนนำไปสู่การต่อต้านของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

มีความเห็นที่สอดคล้องโดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 13 ได้กล่าวไว้ว่า

> แนวคิดการดำเนินงานของภาครัฐ และหน่วยงานท้องถิ่น ยังคงยึดกรอบเดิมๆ หน่วยงานรัฐสั่ง ประชาชนต้องปฏิบัติตาม

4) ประชาชนมองว่าการจัดการขยะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ไม่มีค่าตอบแทน ทำให้ประชาชนให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ส่งผลให้จิตสำนึกในด้านการจัดการขยะลดน้อยลง นอกจากนั้นแล้วทางประชาชนไม่มีการสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนรุ่นหลังเท่าที่ควรและมองว่ามีคนอื่นที่ทำอยู่แล้ว เราไม่จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบอันรุนแรงจากขยะโดยผู้นำชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6 ได้กล่าวไว้ว่า

> ประชาชนให้ความร่วมมือน้อยมากส่วนหนึ่งมาจากความไม่เข้าใจในวิธีการจัดการขยะ รวมทั้งมองว่าการจัดการขยะเป็นเรื่องที่ไม่มีผลตอบแทน จึงไม่จำเป็นที่จะต้องใส่ใจตรงจุดนี้ ถ้าประชาชนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตัวเองจะดีกว่านี้

นอกจากนั้นแล้วทางด้านประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องว่า

> ในหมู่บ้านมีการคัดแยกขยะในตอนแรกนะ แต่สุดท้ายก็นำมารวมกันทั้งหมดอยู่ดี แย่มากๆ คนส่วนใหญ่มักง่าย

5) ความครอบคลุมของประชาชนทุกพื้นที่ในการเข้าร่วมประชุมยังมาร่วมไม่ครบ ปัญหาหรือแนวทางการแก้ไขยังอยู่ในพื้นที่เพียงส่วนหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ในความเป็นจริงแล้วจังหวัดปทุมธานีมี 64 อปท. แต่ผู้ที่เข้าร่วมมีจำนวนไม่ครอบคลุม ประชาชนที่เข้าร่วมจำนวนที่มากที่สุดก็มาจากพื้นที่ที่มีประเด็นเรื่องการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ซึ่งเราอาจจะได้ข้อมูลใหญ่ๆ จากประชาชนกลุ่มนี้เพียงกลุ่มเดียว ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 16 ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

> ยังขาดความหลายหลายของประชาชนในทุกพื้นที่อยู่ บางทียังมาไม่ครบ ความคิดเห็นยังเป็นแค่กระจุก สำคัญตรงที่การเข้าถึงของคนในชุมชนเนี่ย ดูแล้วชุมชนทั้งหมดเท่าที่ผมดูมามีทั้งหมด 64 อปท. แต่เรามาจริงกี่อำเภอ เพราะฉะนั้นยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เรายังไม่รู้ปัญหาอีกหลายพื้นที่

จึงสรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นมีช่วงเวลาในการจัดตรงกับวันธรรมดา ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำงานประจำ ทำให้ประชาชนที่มีความสนใจไม่สะดวกในการเข้ามาร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียไม่ครอบคลุมและอาจไม่ครบถ้วน นอกจากนั้นแล้วระยะเวลาในการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นค่อนข้างจำกัด พอเวลาใกล้จะหมดก็จะด่วนสรุปข้อมูลเพื่อให้ทันต่อเวลา อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นยังมีการจำกัดคนหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนซึ่งเวทีรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้มีการจำกัดคนเข้าร่วมรับฟัง

ส่วนใหญ่แล้วมักจะระบุเฉพาะผู้นำชุมชนให้เข้ามาร่วม ในส่วนของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แล้วก็จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการขยะเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หากผู้นำชุมชนนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนก็อาจมีความคลาดเคลื่อนหรือถ่ายทอดได้ไม่ดีเท่ากับวิทยากรที่บรรยาย ทำให้ความรู้ที่ได้รับไม่ส่งต่อไปยังชุมชนเต็มที่ เมื่อเทียบกับให้ประชาชนที่สนใจทุกคนเข้าร่วมรับฟัง ในส่วนของการดำเนินการของทางภาครัฐถือว่าเป็นประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากรัฐมีวัตถุประสงค์ที่จะผลักดันโครงการต่างๆ อย่างเร่งรัด โดยบางครั้งไม่ได้รับฟังหรือนำความคิดเห็นของประชาชนมาเป็นเครื่องมือในการประกอบการตัดสินใจทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม นอกจากนั้นแล้วทางภาครัฐยังมีจุดยืนที่แตกต่างกันกับประชาชน จนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเนื่องจากรัฐบาลทำหน้าที่ปกครองประเทศประชาชนจะต้องปฏิบัติตาม นอกจากนั้นแล้วการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายประชาชนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ไม่มีค่าตอบแทน ทำให้ประชาชนให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ส่งผลให้จิตสำนึกในด้านการจัดการขยะลดน้อยลง อีกทั้งกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมยังไม่มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดปทุมธานี ทำให้แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีประสิทธิภาพในการใช้ไม่ทั่วถึง

4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

4.5.1 ปัจจัยภายนอก

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีมีดังนี้ 1) นโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 2) การดำเนินงานของท้องถิ่นและในจังหวัดปทุมธานี 3) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) นโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

จากการศึกษาพบว่านโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นั้นมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาขยะให้มีปริมาณน้อยลงให้มากที่สุด โดยมุ่งเน้นในตัวชี้วัดด้านปริมาณขยะ บางครั้งอาจจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอย่างอื่นเพิ่มขึ้นทั้งด้านความคุ้มค่าในการลงทุน จนไปถึงศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งการจัดการขยะนั้นเป็นวาระแห่งชาติที่เป็นนโยบายเร่งด่วนในการดำเนินการ ในบางครั้งอาจจะมีการใช้อำนาจตามมาตรา 44 เนื่องจากทางคณะรักษาความสงบ

แห่งชาติ (คสช.) นั้นเป็นหน่วยงานรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงได้มีการผลักดันแนวทางต่างๆ ซึ่งในระยะยาวอาจจะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน หากมีการเปลี่ยนถ่ายอำนาจให้กับรัฐบาลชุดต่อไป ซึ่งทางนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 13 ได้กล่าวไว้ดังนี้

> การจัดการขยะ เป็นวาระแห่งชาติ เป็นเรื่องที่ดีที่จะมีการจัดการอย่างเป็นระบบถูกต้อง แต่จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในแนวทางการดำเนินงาน ต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิด ไม่ใช่คำนึงถึงแค่ความสำเร็จในการจัดการขยะที่มีในปัจจุบันหมดไปโดยเร็ว แต่ต้องมองถึงกระบวนการการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ และที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านอื่นๆ เช่น การจัดทำโรงไฟฟ้าจากขยะ ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการสร้างโรงไฟฟ้า ว่าขยะที่เป็นวัตถุดิบเหมาะสมกับการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือไม่ ความคุ้มค่า การก่อมลพิษ การบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายการดำเนินการ หน่วยงานได้รับผิดชอบ ศักยภาพการจัดการในพื้นที่ และอีกหลายๆๆประการ ที่ต้องพิจารณาเป็นสำคัญ เนื่องจากโครงการรัฐส่วนใหญ่ จัดทำเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะ ไม่มีการวางแผนระยะยาว ซึ่งผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นใจการบริหารจัดการของภาครัฐ

นอกจากนี้ได้มีข้อมูลเพิ่มเติมจากนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 16 ได้กล่าวว่า

> นโยบายของคสช.ถามว่าแก้ปัญหาได้มั้ย ถ้าหากทำจริงๆโดยที่ไม่มีเงื่อนไขสามารถแก้ปัญหาได้แน่นอน มันจะต้องเพิ่มในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย ถึงแม้จะประกาศนโยบายออกมาแต่ถ้าหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งประชาชน ไม่ได้มีการปฏิบัติตามมันก็ไม่เป็นประโยชน์ เพราะเค้าประกาศเป็นนโยบายแห่งชาติถ้าไม่ทำตามหรือทำไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์ หรืออาจจะมีความขัดแย้งบางอย่างในเรื่องของการตั้งโรงไฟฟ้า ต่อไปถ้าทางคสช.ได้สั่งให้นำขยะมาเป็นพลังงานเพิ่มมากขึ้น ถ้าต้องการมากขึ้นคงต้องเตรียมในเรื่องความขัดแย้งที่จะตามมาภายหลัง

ในส่วนของประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2 ให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติว่า

> เป็นสิ่งที่ดีแต่ไม่รู้ว่าจะมีการทำอย่างจริงจังรึป่าว เพราะปัญหาที่มองเห็นส่วนมากแล้วมักจะมาทำในช่วงแรกแล้วไม่ต่อเนื่อง แล้วเราซึ่งเป็นประชาชนก็ทำได้แค่ในชุมชนของเรา การที่จะไปขยายการดำเนินการไปยังชุมชนอื่น มันต้องมีหน่วยงานช่วยเรา มันต้องเดินควบคู่ไปด้วยกัน ถ้าไม่มีการกระตุ้นก็ปล่อยเลยตามเลย ทางคสช.ต้องมีส่วนนำร่องไปด้วย เหมือนเป็นไฟไหม้ฟาง ทำแป๊บเดียวก็หายเงียบ

จึงสรุปได้ว่า นโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่งในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ผ่านการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีการอิงข้อมูลจาก Roadmap ที่ทางคสช. ได้ระบุไว้ โดยมีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การลดปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีปริมาณขยะเป็นตัวชี้วัดเพียงซึ่งบางครั้งอาจจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอย่างอื่นเพิ่มขึ้นทั้งด้านความคุ้มค่าในการลงทุน จนไปถึงศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งการจัดการขยะนั้นเป็นวาระแห่งชาติที่เป็นนโยบายเร่งด่วนในการดำเนินการ ในแต่ละโครงการที่เกิดขึ้นนั้นถือว่าสามารถแก้ไขปัญหาในด้านการจัดการขยะได้จริง ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและตอบสนองนโยบายที่ทางรัฐบาลได้วางไว้ นอกจากนั้นแล้วความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจะเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

2) การดำเนินงานของท้องถิ่นและของจังหวัดปทุมธานี

ในเรื่องของการดำเนินงานในส่วนของท้องถิ่นและในจังหวัดปทุมธานีนั้นได้แบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

(1) การจัดการขยะมูลฝอยของอปท. ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งการดำเนินการนั้นบางแห่งมีพื้นที่ในการรองรับขยะเป็นของตัวเอง แต่ในบางพื้นที่ไม่มีแหล่งในการรองรับขยะ จึงทำให้ต้องมีการขนย้ายขยะจากพื้นที่ที่ไม่มีแหล่งรองรับขยะไปสู่แหล่งรองรับขยะ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการขนส่ง ทำให้มีขยะตกหล่นระหว่างทางทำให้เกิดกลิ่นเหม็น สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนบริเวณใกล้เคียง โดยทางนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้กล่าวไว้ว่า

> อปท.บางพื้นที่มีศักยภาพและมีพื้นที่รองรับขยะจะมีการจัดการในพื้นที่ของตัวเอง แต่บาง อปท. ไม่มีแหล่งในการรองรับขยะจะมีการขนไปรวมกับแหล่งกำจัดของ อปท.อื่น ซึ่งพบว่ามีบางกรณีการขนขยะระหว่างทางส่งผลกระทบต่อชุมชน เช่น การจราจรใกล้พื้นที่ทิ้งขยะ กลิ่นเหม็น

(2) ความรู้และความเข้าใจของหน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มากพอที่จะสามารถดำเนินการด้านการจัดการขยะ ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยนั้นต้องอาศัยความรู้ทางด้านหลักของวิชาการในการดำเนินการเพื่อให้ถูกสุขลักษณะ อีกทั้งในเรื่องของแนวคิดในการดำเนินงานก็เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการขยะให้ประสบผลสำเร็จ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความตั้งใจจริงในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุด โดยในส่วนของข้อมูลจากนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 13 มีความเห็นดังนี้

> ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ อปท. ยังขาดความรู้ และความเข้าใจ ในการจัดการมูลฝอยและของเสียอันตราย ขาดแนวคิดการดำเนินงาน และความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหา มองว่าการจัดการขยะเป็นภาระหนักไม่สามารถจัดการได้เองต้องมีคนช่วย

(3) สร้างเครือข่ายเพื่อการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง วิธีนี้เป็นวิธีที่สามารถแก้ปัญหาในการจัดการขยะได้เป็นอย่างดี ซึ่งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานีได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยแก้ปัญหาในด้านการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเริ่มจากการสร้างอาสาสมัครที่มีใจรักในงานด้านสิ่งแวดล้อมมาค้นหาผู้นำในแต่ละชุมชนเพื่อที่จะนำความรู้มาใช้ในการจัดการขยะ ซึ่งหลังจากที่มีงบประมาณมาสนับสนุนด้านการจัดการขยะ จึงได้มีการว่าจ้างที่ปรึกษาในการลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้แก่อาสาสมัครเพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้นำในแต่ละชุมชน ในการดำเนินการด้วยวิธีนี้จะเป็นการสร้างระบบในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง จะช่วยลดปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ยังมีการส่งผลงานประกวดในโครงการดังกล่าว ซึ่งทางจังหวัดปทุมธานีได้รับรางวัลการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางได้รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ของประเทศ โดยเจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 9 ได้กล่าวว่า

> เนื่องจากว่าในจังหวัดปทุมธานียังไม่มีโรงกำจัดขยะขนาดใหญ่ เราจึงรณรงค์ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง

ตั้งแต่ระดับครัวเรือน โรงเรียน เราทำมาตั้งนานแล้ว เราทำการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางเนื่องจากว่าครัวเรือนมีจำนวนเยอะ ก็ค่อยๆทำไป พยายามทำให้ครบกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด เพราะดูจากสัดส่วนแล้วขยะที่สามารถย่อยสลายได้อยู่ที่ 60 – 70 เปอร์เซ็นต์ ขยะรีไซเคิล 27% ขยะอันตราย 3% ถ้าเราลดจำนวนลงได้ 45% ปริมาณขยะ 2000 ตันต่อวันจะลดลงอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง เราจึงได้ทำเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นจิตอาสา โดยทำหน้าที่หาแกนนำในแต่ละพื้นที่โดยดูว่าใครพอจะมีแววที่จะเป็นแกนนำในชุมชนในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ต่อมาเมื่อเรามีงบประมาณที่เพียงพอเราก็ได้จ้างที่ปรึกษาลงพื้นที่ไปคัดเลือกหาแกนนำโดยผ่านทางอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อทำการคัดเลือกว่าใครมีความเหมาะสมในการเป็นแกนนำพร้อมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ในการคัดแยกขยะ พอเราได้แกนนำในการจัดการขยะในแต่ละครัวเรือนแล้วเราก็เคยส่งประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศเรื่องการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง

จึงสรุปได้ว่าการดำเนินงานของท้องถิ่นและจังหวัดปทุมธานีในแต่ละพื้นที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ซึ่งบางแห่งมีศักยภาพในการจัดการขยะได้เป็นอย่างดี บางแห่งอาจจะขาดศักยภาพในด้านการจัดการ ต้องมีการอาศัยจากพื้นที่อื่นในการสนับสนุนเรื่องของแหล่งรองรับขยะ ซึ่งจะเกิดปัญหาในระหว่างขนส่ง ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะตามหลักวิชาการของอปท. ในบางพื้นที่ยังขาดบุคลากรด้านนี้ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายยังไม่เห็นผลในเชิงประจักษ์มากเท่าที่ควร นอกจากนั้นแล้วในหน่วยงานท้องถิ่นยังมีการสร้างเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งมีกลุ่มอาสาสมัครในการดำเนินการในด้านนี้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการจัดการขยะที่ถูกต้อง

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาข้อมูลแล้วพบว่ากฎหมายที่มีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเสมอภาคและลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมักไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญ เนื่องจากมองว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลาในการดำเนินการ แต่ที่ต้องทำก็เพราะกฎหมายได้กำหนดไว้ เห็นได้จากในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในช่วง ค.1 และ ค.2 เป็นการมุ่งเน้นในเรื่องของการชี้แจงในรายละเอียดโครงการ และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความ

คิดเห็นในช่วงเวลาสั้นๆ ในกรณีที่มีประชาชนมีความเห็นต่างก็จะมีการกีดกันไม่ให้คนกลุ่มนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพียงเพราะมองว่าเป็นการขัดต่อผลประโยชน์ที่กำลังจะดำเนินการต่อจากนี้ แทนที่กฎหมายจะสามารถสร้างความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย กลับกลายเป็นสิ่งที่กำหนดเพื่อให้คนปฏิบัติตาม แต่ไม่สามารถสร้างความเสมอภาคได้จริง ในบางครั้งอาจจะเป็นการสร้างความขัดแย้งมากยิ่งขึ้นได้อีกด้วย ทางด้านนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 12 ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

> โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการสร้างความเสมอภาคและลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ในทางปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) บริษัทที่ปรึกษามักจะไม่ให้ความสำคัญและเห็นเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งที่ต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากทุกครั้งที่มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในช่วง ค.1 หรือ ค.2 มักจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอของที่สาระสำคัญของโครงการพัฒนามากกว่า โดยกำหนดช่วงเวลาเพียงสั้นสำหรับการรับฟังความเห็นของประชาชน หรืออาจมีกระบวนการที่กีดกันไม่ให้ประชาชนที่เห็นต่างเข้าร่วมการรับฟังความเห็นคิดเห็น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ความขัดแย้งขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มากกว่าที่จะเป็นการแก้ไขปัญหา

จากเนื้อหาข้างต้นนั้นได้มีข้อมูลเพิ่มเติมที่มีความเห็นสนับสนุน โดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 16 ซึ่งมีความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายโดยมีรายละเอียดดังนี้

> เรื่องนี้มันเป็นปัญหา มันเป็นเรื่องของทุกๆอย่างทั้งในเรื่องของ SEA หรือ EIA ที่ต้องมีเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางที่ดีมันก็ดีถ้าหากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นในสิ่งที่ตัวเองอยากได้ อันนี้ถือว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคให้กับประชาชนและเจ้าของโครงการได้ในระดับนึง แต่บางทีอาจจะเป็นการสร้างความขัดแย้งใหม่ขึ้นมาก็เป็นได้ ถ้าหากเกิดการขัดแย้งระหว่างข้อมูลหรือการให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือสิ่งที่เค้าสืบมาได้มันไม่เป็นความจริง หรือว่าเราจัดเวทีรับฟังความเห็นแบบขอไปที ไม่สนใจความเห็นมันจะสร้างความขัดแย้งเพิ่มขึ้นได้ แต่กฎหมายถือว่าดีตรงที่อย่างน้อยประชาชนก็

ได้มีโอกาสรับฟังความเห็น แต่ว่าปัญหาคือประชาชนก็จะไม่ค่อยออกมาให้ความร่วมมือซักเท่าไร ถ้าไม่เกิดผลกระทบกับเค้าโดยตรง เค้าก็จะไม่ออกมาหรอก

จึงสรุปได้ว่ากฎหมายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีจุดมุ่งหมายในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องและลดความขัดแย้ง โดยส่วนใหญ่ในการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นนั้นได้ทำก็เพราะมีกฎหมายบังคับให้ทำ ส่วนในกระบวนการรับฟังความเห็นก็จะเน้นไปในเชิงชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับฟังความเห็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ หากใครมีความเห็นต่างที่ค่อนข้างรุนแรงก็จะมีการกีดกันในการแสดงความเห็น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง กฎหมายก็ถือเป็นสิ่งที่คุ้มครองประชาชนในการแสดงออกทางความคิด แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ยังมีประชาชนเพียงบางกลุ่มที่จะออกมาให้ความร่วมมือ เนื่องจากถ้าไม่เกิดผลกระทบกับตัวเองโดยตรงก็จะมองว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ยังไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเป็นเรื่องที่ยังไกลตัว อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับสังคมในปัจจุบัน

4.5.2 ปัจจัยภายใน

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยในที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีมีดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนต่อการจัดการขยะ 2) การตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชน 3) การให้ความร่วมมือของชาวบ้าน โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน

โดยรวมแล้วประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องของแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ประชาชนบางคนยังเข้าใจคำว่าแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เป็นในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ไม่ได้เข้าใจว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะ คนที่มีความรู้ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในระดับผู้นำชุมชน เพราะต้องรับฟังข้อมูลมาจากหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงในเรื่องของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีการเชื่อมโยงไปสู่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ประเด็นนี้จึงทำให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจในเรื่องนี้ และมีการรวมตัวเพื่อต่อต้านไม่ให้โรงไฟฟ้าขยะเข้ามาอยู่ในบริเวณบ้านเรือนของตน ซึ่งผู้นำชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6 ได้กล่าวว่า

> ถ้าพูดกับชาวบ้านเรื่องแผนแม่บทฯน่ะ ชาวบ้านไม่รู้จักหรอก บางที่คำศัพท์ทางวิชาการเค้าไม่เข้าใจหรอก ส่วนใหญ่แล้วพวกบรรดาผู้นำก็จะเป็นคนเข้าไปฟังข้อมูลจากโครงการนั่นนี่ แล้วก็นำมาถ่ายทอดให้กับลูกบ้านฟัง จริงๆ โครงการที่รัฐจะทำเกี่ยวกับขยะชาวบ้านไม่มีปัญหาหรอก แต่ที่ต้องออกมาสนใจก็แค่ไม่เอาโรงไฟฟ้าขยะแค่นั้นเอง แต่แผนแม่บทฯ บางทีเค้าก็มองว่ามันไม่เกี่ยวกับตัวเค้าเท่าไร

จากข้อมูลข้างต้นได้มีความเห็นสอดคล้องกับนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 11 ซึ่งกล่าวไว้ว่า

> ชาวบ้านไม่รู้เรื่องการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จ.ปทุมธานี เพียงแค่เค้าไม่ต้องการให้มีขยะมาทิ้งที่หน้าบ้านของเค้า และก็ให้ขยะมันหมดไปจากพื้นที่ที่เค้าเคยอาศัยอยู่

จึงสรุปได้ว่าความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนถือว่าประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ส่วนหนึ่งเกิดจากหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำนั้นมีการใช้ชื่อที่ชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร ค้าขาย มักจะไม่มีความคุ้นเคยกับภาษาที่ใช้ในเชิงวิชาการ นอกจากจะเป็นผู้นำชุมชนที่จะมีความเข้าใจในเรื่องนี้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยากในการทำความเข้าใจในกลุ่มชาวบ้านระดับสมาชิกในชุมชน แต่ถ้าหากพูดถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านโดยตรงอย่างเช่นในเรื่องการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ในจังหวัดปทุมธานี ส่วนนี้ชาวบ้านจะมีความเข้าใจเป็นอย่างดีและไม่มีชาวบ้านคนใดเห็นด้วยเนื่องจากเป็นสิ่งที่สร้างผลกระทบโดยตรงในชุมชนและวิถีชีวิตที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

2) การตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชนที่มีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เรื่องของการตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชนนั้นถือว่ามีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือดำเนินการตามนโยบายที่หน่วยงานราชการ หน่วยงานท้องถิ่น หรือรัฐบาลมีคำสั่ง ทางชุมชนก็พร้อมที่จะทำ เนื่องจากมองว่าปัญหาด้านขยะเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบรุนแรงมากในปัจจุบัน เพราะในแต่ละคนสามารถสร้างขยะในแต่ละวันออกมาได้เป็นจำนวนมาก แต่เดิมปัญหาขยะอาจจะเป็นปัญหาในระดับครัวเรือน ในปัจจุบันนี้ถือว่าปัญหาขยะเป็นปัญหาในระดับชาติ ถ้าหากไม่มีการ

ร่วมมือกับทางการในการแก้ไขปัญหา ก็จะยิ่งทวีความรุนแรงจากผลกระทบของขยะมากยิ่งขึ้น โดยผู้นำชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า

> ถ้าเขาบอกมาเราก็ร่วมมือและจะทำอย่างเต็มที่ แต่ถ้าบางอย่างที่เราไม่รู้เราก็มาสามารถทำได้ แต่เรามองว่าปัญหาขยะมันไม่ใช่ปัญหาในระดับครัวเรือนแล้ว มันสะสมเหมือนเป็นระดับวาระแห่งชาติ เพราะมันใกล้ตัวเราที่สุด วันนึงคนเราสามารถสร้างขยะได้เป็นกิโล ๆ

นอกจากนั้นแล้วในประเด็นการตอบสนองของผู้นำชุมชนที่มีต่อนโยบายของหน่วยงานต่างๆ นั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชาชนพบว่า ผู้นำชุมชนมีการตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานที่จะเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะ ซึ่งผู้นำมักจะเข้าไปรับฟังและรับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และมีการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือนำนโยบายที่ทางการได้แจ้งมา นำกลับไปปฏิบัติในชุมชนและถ่ายทอดให้แก่ประชาชนในชุมชนให้ปฏิบัติตาม รวมทั้งในเรื่องของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ทางด้านผู้นำชุมชนได้รับเอกสารเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ก็ตอบรับและเข้าร่วมตามที่หน่วยงานร้องขอ

จึงสรุปได้ว่าการตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชนที่มีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ทางด้านผู้นำชุมชนมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการตอบสนองต่อนโยบายจากแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ถ้าหากสิ่งไหนที่สามารถทำได้ก็จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ แต่ถ้าหากสิ่งไหนไม่สามารถทำได้หรือเกินศักยภาพที่มีก็จะไม่สามารถทำได้ แต่ทางผู้นำชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะเป็นอย่างดีว่าเป็นนโยบายระดับชาติที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไข เพราะประชาชนทุกคนผลิตขยะออกมาเป็นจำนวนหลายกิโลกรัมต่อวัน ดังนั้นการให้ความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการนำนโยบายหรือองค์ความรู้ต่างๆ มาถ่ายทอดสู่สมาชิกในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ

3) การให้ความร่วมมือของประชาชน

ในประเด็นเรื่องการให้ความร่วมมือของชาวบ้านในด้านการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนพบว่าประชาชนมีความหลากหลายทั้งด้านความรู้ ระดับการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วถ้าหากแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายไม่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านโดยตรง ในเรื่องของ

การให้ความร่วมมือก็จะมีความสำคัญน้อยลง เนื่องจากว่าการทำกิจกรรมนี้ไม่มีค่าตอบแทนให้ จึงรู้สึกว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำ แต่ในบางคนที่คิดว่าได้รับผลกระทบจากแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ก็จะเข้ามาแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของตัวเองและแสดงจุดยืนในสิ่งที่ตนเองต้องการ ซึ่งจากการสังเกตแล้วพบว่าในแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อหาที่มีโอกาสนำไปสู่การทำโรงไฟฟ้าขยะ ทำให้ชาวบ้านมีการตอบสนองต่อกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวบ้านในตำบลเชียงรากใหญ่ซึ่งเป็นตำบลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่จะใช้ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ

จึงสรุปได้ว่าการให้ความร่วมมือของชาวบ้านโดยภาพรวมแล้วชาวบ้านจะให้ความร่วมมือก็ต่อเมื่อเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองโดยตรง ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ เนื่องจากปัญหาด้านขยะเป็นเรื่องที่ไม่มีผลประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าที่ควร แต่ในบางพื้นที่อย่างเช่นในตำบลเชียงรากใหญ่ ถือว่าเป็นชุมชนที่ให้ความสำคัญและตอบสนองต่อแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จ.ปทุมธานี เนื่องจากแผนแม่บทฯ ที่ได้ร่างไว้นั้นมีเนื้อหาที่มีโอกาสนำไปสู่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความวิตกกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดจากโรงไฟฟ้าขยะ จึงได้ออกมาให้ความร่วมมือในเชิงต่อต้านต่อแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เพราะเกรงว่าจะเอื้อต่อการดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ

4.5.3 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์พบว่า สามารถแยกประเด็นในการพิจารณาได้ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยที่ประชาชนจะต้องมีความตระหนักต่อปัญหาของขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการขยะที่เหมาะสมทั้งในเรื่องของการคัดแยกขยะ การปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะ เนื่องจากว่ามนุษย์คือผู้ผลิตขยะ ดังนั้นมนุษย์ก็จะต้องรู้จักการแก้ปัญหาให้ปริมาณขยะลดน้อยลง โดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 15 ได้ให้ความเห็นว่า

> การสร้างความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะ การลดขยะ การใช้ประโยชน์จากขยะ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การเก็บขยะแยกตามประเภทและ

ตามวัน เก็บขยะสดที่จะเป็นประโยชน์จากที่หนึ่ง รับซื้อปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ จากชุมชน อบรมการปลูกผักสวนครัวจากวัสดุที่ใช้แล้วเป็นตู้

2) ให้ความสำคัญและเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีการสื่อสารกันทั้ง 2 ฝ่ายระหว่างผู้ที่จัดทำแผนและประชาชน โดยมีการพูดคุยใช้หลักเหตุและผลเพื่อหาจุดที่ลงตัวของแผนการจัดการขยะที่เหมาะสมที่สุด มีการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ในเวลาที่ไม่น้อยจนเกินไปเหมือนอย่างในปัจจุบันถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการเจรจาในการจัดทำแผนดังกล่าว นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 14 ได้ให้ความเห็นว่า

> มันไม่ใช่แค่ว่าประชาชนพูดอะไรมาแล้วมันต้องเปลี่ยน แต่มันน่าจะมีกระบวนการสื่อสารกัน 2 ทาง เพื่อให้ทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับในเหตุผล แต่ในปัจจุบันเป็นการส่งไปทางเดียวแล้วเราก็ไม่รู้ว่าเค้าจะยอมรับในข้อเสนอของเราหรือไม่

นอกจากนั้นแล้วเจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 9 ได้ให้ความเห็นสอดคล้องไว้ว่า “ให้ความสำคัญกับทุกความคิดเห็นของประชาชนในทุกพื้นที่”

3) การให้ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายโดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเข้ามาติดตาม ให้ความรู้แก่ทุกชุมชนจะเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนมีจิตสำนึกในการให้ความสำคัญของการจัดการขยะ ทางด้านประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

> ถ้าหน่วยงานสูงของทุกองค์กรมาช่วยกัน ตัวเราเองก็บอกต่อกับชาวบ้านให้มามีส่วนร่วม มันก็จะค่อยๆ ตระหนัก กระตุ้นจิตสำนักของเค้า ตอนแรกพี่ก็ไม่สนใจแต่พอมาดูโครงการก็รู้สึกสนใจ เพราะฉะนั้นความร่วมมือจากทุกฝ่ายถึงการดำเนินกิจกรรมมันจะทำให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม

จึงสรุปได้ว่าการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จ ต้องมีการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญของปัญหาขยะ นอกจากนั้นแล้วในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ยิ่งถ้ามีการเปิดโอกาสได้พูดคุยกันแบบ 2 ทาง ระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนยิ่ง

สร้างความเข้าใจและสามารถได้แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะต้องมีเวลาที่มากพอในกระบวนการมีส่วนร่วม หากไม่ได้ข้อสรุปก็ไม่ควรปิดการสนทนา เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่เพียงแค่เวลาในการเจรจา แต่เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การได้มาซึ่งวิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมที่สุด นอกจากนั้นแล้วการให้ความร่วมมือกันในทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะเข้ามาพัฒนาด้านการจัดการขยะในจังหวัดอย่างจริงจัง โดยลงพื้นที่ในทุกๆ หมู่บ้านอย่างทั่วถึงก็จะเป็นการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนและทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างจริงจัง

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยภายนอกของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ประเด็น	ผลการศึกษา
นโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)	- เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นไปที่การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยมีตัวชี้วัดคือปริมาณขยะที่จะต้องลดปริมาณลงอย่างต่อเนื่อง - มีการอิงข้อมูลมาจากแผนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (Roadmap) โดยมีการวางแผนในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะซึ่งมีการแบ่งออกเป็นแผนระยะสั้นเวลา 1 ปี กับ แผนในระยะยาวซึ่งใช้เวลา 4 ปี ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน
การดำเนินงานของท้องถิ่นและจังหวัดปทุมธานี	- อปท. บางแห่งขาดศักยภาพในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนหนึ่งมาจากความไม่พร้อมในด้านสถานที่ในการจัดการขยะ ส่งผลในระหว่างขนถ่ายขยะ ทำให้มีเศษขยะตกหล่นระหว่างทาง - ในบางพื้นที่ยังขาดบุคลากรด้านนี้ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายยังไม่เห็นผลในเชิงประจักษ์มากเท่าที่ควร - ในหน่วยงานท้องถิ่นมีการสร้างเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งมีกลุ่มอาสาสมัครในการดำเนินการในด้านนี้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการจัดการขยะที่ถูกต้อง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
กฎหมายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	- มีจุดมุ่งหมายในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องและลดความขัดแย้ง - โดยส่วนใหญ่ในการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นนั้นที่ได้ทำก็เพราะมีกฎหมายบังคับให้ทำ ไม่ได้มาจากความสมัครใจ - มุ่งเน้นในการสร้างกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความต้องการในชุมชนของตนเอง - การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ เนื่องจากต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่ยากในการที่ทำความเข้าใจ อีกทั้งยังเป็นสิ่งใหม่ในสังคมปัจจุบัน

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยภายในของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ประเด็น	ผลการศึกษา
ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน	- ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร ค้าขาย มักจะไม่มีความคุ้นเคยกับภาษาที่ใช้ในเชิงวิชาการ - คนที่มีความรู้ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในระดับผู้นำชุมชน เพราะต้องรับฟังข้อมูลมาจากหน่วยงานท้องถิ่น - ถ้าหากพูดถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านโดยตรงอย่างเช่นในเรื่องการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในจังหวัดปทุมธานี ส่วนนี้ชาวบ้านจะมีความสนใจเป็นอย่างดีและไม่มีชาวบ้านคนใดเห็นด้วยเนื่องจากเป็นสิ่งที่สร้างผลกระทบโดยตรงในชุมชนและวิถีชีวิตที่จะต้องเปลี่ยนไปในอนาคต
การตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชนที่มีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ถ้าหากสิ่งไหนที่สามารถทำได้ก็จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ แต่ถ้าหากสิ่งไหนไม่สามารถทำได้หรือเกินศักยภาพที่มีก็จะไม่สามารถทำได้ - ทางผู้นำชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะเป็นอย่างดีว่าเป็นนโยบายระดับชาติที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไข

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
การให้ความร่วมมือของประชาชน	- การให้ความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการนำนโยบายหรือองค์ความรู้ต่างๆ มาถ่ายทอดสู่สมาชิกในชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ - ประชาชนจะให้ความร่วมมือก็ต่อเมื่อเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองโดยตรง ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ - ในบางพื้นที่อย่างเช่นในตำบลเชียงรากใหญ่ ถือว่าเป็นชุมชนที่ให้ความสำคัญและตอบสนองต่อแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จ.ปทุมธานี เนื่องจากแผนแม่บทฯ ที่ได้ร่างไว้นั้นมีเนื้อหาที่มีโอกาสนำไปสู่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความวิตกกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดจากโรงไฟฟ้าขยะ จึงได้ออกมาให้ความร่วมมือในเชิงต่อต้านต่อแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เพราะเกรงว่าจะเอื้อต่อการดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ

4.6 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์พบว่า แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีมีดังนี้

1) มีการสื่อสารกันแบบ 2 ทาง ซึ่งรัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเป็นการปรับความเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ถ้าหากสามารถทำได้ก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ว่าทางรัฐบาลมีการเดินหน้าในการทำโครงการเพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลัง ทางรัฐบาลจะต้องทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ถ้าหากไม่เหมาะสมก็ควรหาแนวทางในการแก้ไขหรืออาจจะใช้พื้นที่อื่นที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย จะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถกำหนดอนาคตที่ดีของชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยผู้นำชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4 ได้กล่าวไว้ว่า

> รัฐบาลเมื่อมีนโยบายมาแล้วเนี่ย ส่วนหนึ่งจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนบ้าง มันจะปรับความเข้าใจกันได้ ถ้าหากรัฐบาลเดินหน้าอย่างเดียวโดยที่ไม่มีการรับฟังเสียงจากประชาชนมันตรงไหนมันก็ไปกันไม่ได้ การที่เราจะอยู่ร่วมกันได้จะต้องรับฟังซึ่งกันและกัน ต้องดูว่าผลกระทบอะไรที่จะเกิดขึ้น ต้องมีการวิเคราะห์ถ้ามันมีผลกระทบนะ จะแก้ไขอย่างไร ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีการปรับความเข้าใจผมว่ามันก็จะมีการคัดค้านอยู่ตลอด ผมอยากให้หน่วยงานที่มีอำนาจมาร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ทางด้านนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 13 ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้

> การกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงความคิดเห็น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถที่จะเป็นกำหนดความต้องการของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของภาครัฐ และนำไปใช้ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ

> ชุมชน สามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้กำลัง หรือการกดดัน ต่อต้าน หรือใช้ความรุนแรง เพื่อให้ได้รับการยอมรับ ซึ่งสิ่งนี้ภาครัฐควรทำให้ประชาชนมั่นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน จะช่วยในการกำหนดอนาคตของชุมชนเองได้

2) เตรียมข้อมูลชี้แจงประชาชนเบื้องต้น โดยควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ไปล่วงหน้าก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรม เนื่องจากประชาชนที่เข้ามาร่วมในครั้งแรกยังไม่มีความเข้าใจถึงเรื่องแผนแม่บทการจัดการขยะ ถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าจะช่วยให้ประชาชนสามารถเตรียมประเด็นต่างๆ ที่ต้องการนำเสนอมาแนะนำภายในระหว่างกิจกรรมได้ รวมทั้งมีความรู้เบื้องต้นถึงแนวทางที่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการในอนาคต เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะทำ เป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้ให้ความเห็นว่า

> ควรมีกระบวนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนแม่บทกับชุมชนล่วงหน้าก่อนที่ชุมชนจะเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น และจัดกระบวนการให้ชุมชนทำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นต่อร่างแผนก่อนจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงและมีคุณภาพ

นอกจากนั้นทางนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 11 ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า

> ควรมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากชาวบ้านไม่รู้จักคำว่าแผนแม่บทหรอก มีซักกี่คนที่รู้ และมันคืออะไร ถ้าแจ้งล่วงหน้าโดยชี้แจงเบื้องต้นไป ทางชาวบ้านก็จะเข้าใจและรู้สึกว่ามันโปร่งใส

3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการในเบื้องต้น โดยในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ควรเริ่มมาจากชุมชนมีหน้าที่เสนอประเด็นต่างๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Bottom - Up) มีการนำประเด็นต่างๆ ให้กับทางผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ออกมาแล้วจึงนำมาเสนอให้กับประชาชน สุดท้ายประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินว่าการทำแผนตัวนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ วิธีนี้จะสร้างเสรีภาพในการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนอย่างแท้จริง แทนที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานของรัฐทำการคิดทุกๆ อย่างออกมาเรียบร้อยแล้วนำมาเสนอให้กับประชาชนรับทราบภายหลัง ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้ให้ความเห็นว่า

> การจัดทำแผนแม่บทความเริ่มจากชุมชน (Bottom - Up) เสนอประเด็นขึ้นมาเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนนำไปจัดทำรายละเอียดของแผนมาเสนอชุมชน มากกว่าที่จะให้คิดทุกอย่างจนเสร็จและค่อยมานำเสนอกับชุมชน

4) มีเนื้อหาที่ตรงประเด็น โดยทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นควรจะมีเนื้อหาในการรับฟังความคิดเห็นที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยจะต้องใช้เวลาที่ยาวนานพอสมควร ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกได้รับประโยชน์จากกิจกรรมในครั้งนี้ เนื่องจากประชาชนที่เข้ามารับฟังนั้นมีวัตถุประสงค์และมีความคาดหวังในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะ ดังนั้นทางฝ่ายที่จัดงานควรเตรียมเนื้อหาที่มุ่งเน้นในเรื่องหลักคือการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะ ไม่ควรมีการนำเสนอเรื่องอื่นที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่แล้ว เพราะจะทำให้ประชาชนที่เข้ามาร่วมรู้สึกเสียเวลากับการที่ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น การที่ประชาชนสละเวลาที่เข้าร่วมรับฟังในแต่ละครั้งควรทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทางนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 14 ได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

> ควรจัดการดำเนินการที่ยาวนานโดยการจัดกลุ่มของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมานั่งคุยกันมีการแลกเปลี่ยนกันจนประชาชนรู้สึกว่าเค้าได้อะไรจากแผน ไม่ต้องมาพูดว่าเราจะมารณรงค์เรื่องของขยะ จะต้องมาสอนเรื่องการแยกขยะเพราะเป็นเรื่องที่ประชาชนรู้อยู่แล้ว เค้าก็จะรู้สึกว่ามาแล้วเสียเวลาจริงๆ ประชาชนที่เข้ามาล้วนมีเป้าหมายที่ใหญ่ อย่างที่เราเห็นที่มีประชาชนเอาป้ายมาแสดงออกถึงจุดยืนของชุมชน เค้าไม่ได้หวังอะไรจากกระบวนการตรงนี้หรอกแต่หวังอย่างอื่น

5) มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางสามารถทำได้โดยประชาชน มีการให้ประชาชนในแต่ละชุมชนมีการทำแผนในการจัดการขยะภายในชุมชนก่อน เนื่องจากในแต่ละชุมชนมีพฤติกรรมในเรื่องของการจัดการขยะที่แตกต่างกัน หลังจากนั้นจึงนำ

แผนการจัดการขยะของแต่ละชุมชนมารวบรวมและหาแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 15 ได้ให้ความเห็นว่า

> ควรเน้นการจัดการขยะที่ต้นทาง ควรให้แต่ละชุมชนทำแผนการจัดการขยะกันเองก่อน แล้วค่อยรวมหารูปแบบที่เหมาะสมกับของแต่ละชุมชนหรือกลุ่มชุมชน

6) รัฐควรเป็นกลางในการดำเนินงาน เนื่องจากว่าทางภาครัฐเป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการออกนโยบายหรือโครงการต่างๆ ดังนั้นภาครัฐจึงเป็นหน่วยงานระดับสูงที่ควรสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับทุกภาคส่วนในการยอมรับฟังจากทุกฝ่ายแม้แต่กลุ่มที่มีความเห็นที่แตกต่าง ไม่ควรไปกีดกันหรือปิดกั้นโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และต้องรับฟังอย่างเป็นกลาง สามารถยอมรับในข้อบกพร้องหรือสามารถแก้ไขแนวทางบางอย่างตามที่ผู้ได้รับผลกระทบต้องการอย่างไม่มีอคติใด ๆ โดยนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 12 ได้ให้ความเห็นว่า

> ภาครัฐผู้รับผิดชอบจัดทำแผนงานควรสร้างกระบวนการที่ทำเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างภาคส่วนที่เข้าร่วม โดยทำตัวเป็นกลาง และไม่กีดกัดกลุ่มที่เห็นต่างเข้าร่วมในกระบวนการรับฟังความเห็น

7) ให้ประชาชนเป็นเจ้าของแผนทั้งหมด โดยผู้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เป็นคนกลางในการนำให้ประชาชนมาพูดคุยถึงปัญหาในแต่ละเรื่องที่แต่ละชุมชนเจอมา และช่วยกันเสนอแนวทางในการแก้ไข ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเกิดจากความคิดของประชาชนเท่านั้น ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ มีหน้าที่คอยกระตุ้นและคอยสนับสนุนประชาชนให้ร่วมมือกันสร้างแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างยั่งยืน เมื่อได้แนวทางที่เหมาะสม ทางผู้ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ประสานงานและคอยช่วยเหลือในการให้ความรู้แก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้จะเป็นโมเดลในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะสร้างความยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 16 ทำหน้าที่เป็นนักวิชาการสิ่งแวดล้อม (คุณ ด นามสมมติ) ให้ความเห็นว่า

> ถ้าจะให้ดีเราต้องจับให้ประชาชนมาคุยกัน ในส่วนของฝ่ายจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเป็นเพียงคนกลางคอยกระตุ้นให้คิดกันว่าปัญหาของแต่ละชุมชนเจออะไรกันมาบ้าง แล้วจะสามารถจัดการปัญหาของท่านยังไงได้บ้าง ให้ท่านตั้งกองทุน ให้

ตั้งคณะกรรมการชุมชนดูแลกันเอง อันนี้น่าจะเป็นโมเดลที่จะสามารถช่วยให้แผนนี่ยั่งยืนได้ โดยการสร้างกลุ่มเครือข่ายให้เค้าเป็นเจ้าของจัดการขยะเป็นของตัวเอง เพราะเราไม่ใช่คนพื้นที่ เราแค่เอาบุคลากรมาช่วยดูแล ให้ความร่วมมือ มีอะไรติดขัดเราประสานงานให้ เรามีหน้าที่ไปผลักดันไม่ใช่ไปป้อนเค้า

จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารกันแบบ 2 ทาง (Two-Way Communication) จะสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันโดยทางประชาชนและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจะต้องมาพบกันเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมอง และจะต้องยอมรับในความเห็นที่แตกต่างพร้อมทั้งหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย จะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถกำหนดอนาคตที่ดีของชุมชนได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งควรมีการให้ข้อมูลเบื้องต้นก่อนวันจัดกิจกรรมเวทีรับฟังความคิดเห็น อนาคตเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะทำ เป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพ ในด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจะต้องมีเนื้อหาที่ตรงประเด็น และมีเนื้อหาที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยจะต้องใช้เวลาที่ยาวนานพอสมควร ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกได้รับประโยชน์จากกิจกรรมในครั้งนี้ ไม่ควรมีการนำเสนอเรื่องอื่นที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่แล้ว เพราะจะทำให้ประชาชนที่เข้ามาร่วมรู้สึกเสียเวลากับการที่ได้เข้ามาร่วมกิจกรรม นอกจากนั้นแล้วการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นของการจัดทำแผนแม่บทฯ เป็นสิ่งที่สำคัญมากควรเริ่มมาจากชุมชนมีหน้าที่เสนอประเด็นต่างๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Bottom - Up) มีการนำประเด็นต่างๆ ให้กับทางผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ออกมาแล้วจึงนำมาเสนอให้กับประชาชน สุดท้ายประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินว่าการทำแผนตัวนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ วิธีนี้จะสร้างเสรีภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง และจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าแผนแม่บทฯ ดังกล่าวเป็นแผนที่ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนกรณีที่มีความเห็นที่ขัดแย้งในแผนแม่บทฯ ทางผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรให้ความเป็นกลางและยอมรับในมุมมองที่ขัดแย้งและรับฟังอย่างเป็นกลางเพื่อหาข้อสรุปเพื่อสร้างความพึงพอใจของทั้ง 2 ฝ่าย

ตารางที่ 4.6 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ประเด็น	ผลการศึกษา
การสื่อสารแบบ 2 ทาง	- รัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในรูปแบบการสื่อสารแบบ 2 ทาง เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนโดยอาจจะผ่านตัวแทนในการโต้ตอบสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจสูงสุด สิ่งนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกันได้อย่างยั่งยืน - มีการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเห็นถึงความสำคัญของการแสดงความคิดเห็น โดยกระบวนการนี้สามารถทำได้โดยไม่ต้องมีการใช้กำลัง หรือการกดดันในรูปแบบต่างๆ แต่การแสดงความคิดเห็นโดยผ่านการสื่อสารกันนี้จะเป็นการนำไปสู่การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชุมชน
เตรียมข้อมูลชี้แจงประชาชนเบื้องต้น	- ควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในข้อมูลเบื้องต้น สามารถช่วยให้ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมในการเสนอและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มรูปแบบ และควรมีการแจ้งข้อมูลให้ทราบล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่นานหรือกระชั้นชิดจนเกินไป
เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการในเบื้องต้น	- ควรเริ่มมาจากชุมชนมีหน้าที่เสนอประเด็นต่างๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Bottom up) มีการนำประเด็นต่างๆ ให้กับทางผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ออกมาแล้วจึงนำมาเสนอให้กับประชาชน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
	สุดท้ายประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินว่าการทำแผนตัวนี้มีความเหมาะสมหรือไม่
มีเนื้อหาที่ตรงประเด็น	- หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นควรจะมีเนื้อหาในงานประชุมที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนที่เข้าร่วมอย่างแท้จริง มีระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควรเพื่อให้ได้ข้อสรุปของการแสดงความคิดจากประชาชนอย่างครอบคลุมจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง - ไม่ควรมีการนำเสนอในเนื้อหาที่ประชาชนมีความความเข้าใจอยู่แล้วเพราะประชาชนจะรู้สึกว่าไม่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น
มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง	- ให้ประชาชนในแต่ละชุมชนมีการทำแผนในการจัดการขยะภายในชุมชนก่อน เนื่องจากในแต่ละชุมชนมีพฤติกรรมในเรื่องของการจัดการขยะที่แตกต่างกัน หลังจากนั้นจึงนำแผนการจัดการขยะของแต่ละชุมชนมารวบรวมและหาแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน - การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางด้วยการคัดแยกขยะจะช่วยให้หน่วยงานที่ดำเนินการด้านการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ
รัฐบาลควรเป็นกลางในการทำงาน	- ภาครัฐเป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการออกนโยบายหรือโครงการต่างๆ ดังนั้นภาครัฐจึงเป็นหน่วยงานระดับสูงที่ควรสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับทุกภาคส่วนในการยอมรับฟังจากทุกฝ่ายแม้แต่กลุ่มที่มีความเห็นที่แตกต่าง ไม่ควรไปกีดกันหรือปิดกั้นโอกาสในการแสดงความ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการศึกษา
ให้ประชาชนเป็นเจ้าของแผนทั้งหมด	คิดเห็น และต้องรับฟังอย่างเป็นกลาง สามารถยอมรับในข้อบกพร้องหรือสามารถแก้ไขแนว-ทางบางอย่างตามที่ผู้ได้รับผลกระทบต้องการอย่างไม่มีอคติใดๆ - ผู้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เป็นคนกลางในการนำให้ประชาชนมาพูดคุยถึงปัญหาในแต่ละเรื่องที่แต่ละชุมชนเจอมา และช่วยกันเสนอแนวทางในการแก้ไข ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเกิดจากความคิดของประชาชนเท่านั้น ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ มีหน้าที่คอยกระตุ้นและคอยสนับสนุนประชาชนให้ร่วมมือกันสร้างแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างยั่งยืน เมื่อได้แนวทางที่เหมาะสม ทางผู้ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ประสานงานและคอยช่วยเหลือในการให้ความรู้แก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้จะเป็นโมเดลในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะสร้างความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานีตลอดจนปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี 4) เสนอแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชาชน ผู้นำชุมชน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1.1 สถานการณ์และปัญหาในการจัดการขยะของปทุมธานีที่ผ่านมาและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการศึกษาด้านสถานการณ์และปัญหาในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1.1 ปัญหาการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาพบว่าปัญหาในด้านการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากนำแผนในด้านการจัดการขยะไปปฏิบัติยังไม่ชัดเจน รวมไปถึงระบบในการจัดการขยะไม่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ สถานการณ์ปัญหาในด้านการจัดการขยะนั้นมีสาเหตุหลักมาจากประชากรที่มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกๆ ปี เพราะจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่เป็นเมืองอุตสาหกรรม ทำให้มีประชากรแฝงอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วยังมีตลาดขนาดใหญ่อยู่ 2 แห่งคือตลาดสี่มุมเมืองและตลาดไทย ซึ่งขยะที่มาจากตลาดดังกล่าวเป็นขยะจากการเกษตรและไม่ค่อยมีการจัดการขยะในประเภทนี้ ส่งผลให้ปริมาณขยะในจังหวัดปทุมธานีมีมากถึง 2,031 ตันต่อวัน และยังมีหลุมฝังกลบที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บ ในด้านบ่อฝังกลบขยะในจังหวัดปทุมธานียังมีไม่ครอบคลุมในบางพื้นที่ หากในพื้นที่ใดไม่มีที่ฝังกลบขยะก็จะต้องมีการขนถ่ายขยะจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งในระหว่างทางที่มีการเคลื่อนย้ายจะส่งผลให้มีขยะบางส่วนร่วงหล่นในระหว่างเดินทาง ก่อให้เกิดกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสรรพสิทธิ์ แก้วเฮ้า (2557) ที่พบว่า ในการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยรถขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะโกนั้นจะมีขยะร่วงหล่นออกมาจากรถขนขยะทำให้ขยะมูลฝอยตกเรี่ยราดตามถนนและหน้าบ้าน ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งลงในถังขยะรองรับขยะมูลฝอย เมื่อฝนตกก็จะส่งกลิ่นเหม็น รวมถึงปริมาณแมลงวันซึ่งเป็นตัวพาหะนำโรคมีจำนวนเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นแล้วด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในจังหวัดปทุมธานีพบว่าประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะ เนื่องจากว่าประชาชนยังขาดจิตสำนึกต่อการจัดการขยะและอาศัยความสะดวกของตนเอง ไม่มีการคัดแยกหรือนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดปริมาณขยะซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อพงษ์ โฆสิโต (2547) ที่พบว่า สาเหตุของปัญหาขยะมาจากการที่ทางชุมชนไม่ได้ทำการคัดแยกขยะทำให้เกิดผลกระทบต่อการเก็บขยะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจต่อปัญหาและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพราะชาวบ้านต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้เอาใจใส่สอดส่องดูแล นอกจากนั้นยังมองว่าการจัดการขยะเป็นงานที่ต้องอาศัยความสมัครใจไม่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตัวเอง จึงคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำในเรื่องนี้ ดังนั้นในเรื่องของสถานการณ์และปัญหาของการจัดการขยะนั้นควรมีการแก้ปัญหาที่ต้นทางโดยเริ่มต้นที่ประชาชน เพราะประชาชนคือแหล่งกำเนิดขยะที่สำคัญ ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้มองว่าขยะไม่ใช่เพียงแค่ปัญหาในระดับชุมชนหรือในครัวเรือนเท่านั้น แต่ปัญหาของขยะได้กลายเป็นปัญหาในระดับชาติหากไม่ร่วมมือกันในการดำเนินการจัดการขยะที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมาอีกมากมาย การปลูกฝังจิตสำนึกโดยการให้ประชาชนรู้สึกว่าการจัดการขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสิ่งแวดล้อมทั้งหมดแล้วเราต้อง

ช่วยกันดูแลรักษาจะทำให้พฤติกรรมในการจัดการขยะเปลี่ยนไปในทางที่ดี รวมทั้งการที่ประชาชนรู้สึกว่าสิ่งแวดล้อมคือปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตจะช่วยให้สร้างความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวัฒน์ แย้มสมจิตร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินโครงการ "คลองสวยน้ำใส" พบว่าการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนได้ผลในกรณีที่ประชาชนเข้าร่วมโครงการดังกล่าวอยู่ในระดับสูง เป็นเหมือนการแสดงความกตัญญูต่อธรรมชาติ เพราะธรรมชาติมีบุญคุณต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

5.1.1.2 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเรื่องของปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า มีความรุนแรงจนสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งได้เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำโครงการต่างๆ นั้นยังไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง นอกจากนั้นประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการต่างๆ ที่รัฐจะดำเนินการ รวมทั้งในกรณีที่รัฐบาลปัจจุบันที่บังคับใช้มาตรา 44 ในการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานี โดยเป็นรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัตินั้นจะมีการใช้ตัวกฎหมายซึ่งประชาชนไม่สามารถมีสิทธิในการคัดค้านใดๆ ที่สอดคล้องกับแนวคิดของสุนีย์ ไชยรส (2559) ที่พบว่า หลังจากคำสั่งมาตรา 44 มีผลบังคับใช้ จะสามารถสร้างโรงงานประเภทต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในคำสั่งในพื้นที่ใดก็ได้ นั่นหมายความว่ากฎหมายผังเมืองที่ประชาชนพยายามผลักดันเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจะไม่มีความหมายอีกต่อไป โรงไฟฟ้าจะเกิดขึ้นได้ในพื้นที่สีอะไรก็ได้เป็นการเอื้อต่อการดำเนินโครงการให้สำเร็จท่ามกลางความไม่เห็นด้วยของประชาชนและมีโอกาสนำไปสู่ความขัดแย้ง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร เฟื่องจันทร์ (2539) ซึ่งกล่าวว่า การที่หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายจากบนลงล่างโดยไม่คำนึงถึงผลของการตัดสินใจด้วยตนเองของเจ้าหน้าที่ระดับล่างที่มีความเข้าใจและใกล้ชิดในสถานการณ์รวมถึงความต้องการของประชาชนอาจส่งผลให้การดำเนินงานมีอุปสรรคในการทำงานเนื่องจากไม่ได้มาจากการตัดสินใจโดยประชาชนโดยแท้จริง

5.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตลอดจน ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.2.1 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Options and Solutions)

ในการศึกษาพบว่ามีการเปิดโอกาสให้ทางประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อการดำเนินโครงการและประเด็นปัญหาได้เพียงบางส่วน ไม่ได้เปิดโอกาสอย่างเต็มที่เท่าที่ควร ในขณะเดียวกันก็มีประชาชนบางกลุ่มได้ออกมาแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของการประท้วงหรือรวมกลุ่มเพื่อแสดงจุดยืนของตัวเองในการที่จะให้ผู้ที่เป็นเจ้าของโครงการรับทราบถึงสภาพปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งแนวทางดังกล่าวยังไม่เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมที่ดี ซึ่งการมีส่วนร่วมที่ดีนั้น พูลศักดิ์ ชูพาณิชสกุล (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นการร่วมกันของประชาชนในการคิด การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติเพื่อดำเนินกิจการในชุมชน การร่วมรับผิดชอบในอันที่จะมุ่งสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของตนเองหรือสังคม โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรด้วยความสมัครใจตลอดจนการร่วมติดตามและประเมินผล

5.1.2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

ในกระบวนการตัดสินใจจะอยู่ในรูปแบบจากบนลงล่าง (Top - Down Policy) โดยทางผู้มีอำนาจซึ่งจะประกอบไปด้วย หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของจังหวัด ได้ทำการกำหนดนโยบายในการดำเนินงาน โดยในบางครั้งการออกนโยบายหรือโครงการใดๆก็ตามไม่ได้มองถึงรูปแบบของชุมชนหรือความเหมาะสม และทางด้านประชาชนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในตัวโครงการ สุดท้ายแม้ว่าผลจะออกมาเป็นอย่างไรทางด้านผู้มีอำนาจหรือรัฐก็จะต้องทำหน้าที่ควบคุมโดยส่งผลให้อำนาจในการตัดสินใจจากประชาชนมีน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักษมี เกตุสกุล (2558) ที่พบว่า การบริหารของภาครัฐส่วนใหญ่ยังเน้นแบบการสั่งการจากส่วนกลางหรือจากบนลงล่าง (Top-Down Approach) แม้จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้และงบประมาณให้กับชุมชน แต่นโยบายที่ถูกกำหนดไว้ให้กับชุมชนกลับมิได้คำนึงบริบทของชุมชนที่มีมาตั้งแต่อดีตและขัดต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเน้นการตัดสินใจโดยประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกระจายบทบาท อำนาจและหน้าที่

5.1.2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

การศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินการได้ทำการศึกษาเพียงกระบวนการเบื้องต้นในการจัดทำแผนแม่บทฯ เนื่องจากว่าแผนแม่บทฯ ที่ได้มานั้นยังไม่ได้มีการนำไปใช้จริงหลังจากที่ได้จัดทำขึ้นมา ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพียงในส่วนของการจัดทำ ซึ่งพบว่าในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี มีการให้

ประชาชนทำการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่ทางฝ่ายจัดงานได้กำหนดให้ ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมีความตั้งใจในการร่วมดำเนินการในการทำแผนแม่บทฯ กันอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรสุทธินันท์ กนฺตวิโร (2556) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียของชุมชนคลอง 5 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับมากในทุกๆ ประเด็น นั่นคือประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ร่างแผน ในการจัดการน้ำเสียของชุมชนคลอง 5 อำเภอธัญบุรี จะเห็นได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการน้ำเสียตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับประสบสุข ดีอินทร์ (2537) ซึ่งได้กล่าวว่า ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็ได้ เพื่อให้เกิดการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

5.1.2.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

ประโยชน์ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี จะอยู่ในส่วนของการวางรากฐานในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนแม่บทฯ ที่ทำนี้เกิดจากสิ่งที่ปัญหาของขยะที่ประชาชนในชุมชนได้พบและนำมาแสดงความเห็นร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในพื้นที่รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทิน บุญญาธิการ และคณะ (2540) ที่พบว่า ความเข้าใจและการรับรู้ในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่สำคัญต่อทัศนคติของประชาชน รวมทั้งช่องทางและกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมและอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยจะมีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ได้มีโอกาสในการแสดงออกทางความคิดเห็น

ในส่วนของประโยชน์ที่ได้จากการนำไปใช้แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี หากมีการนำไปปฏิบัติตามนั้นจะสามารถช่วยให้การดำเนินการด้านการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีระบบ สามารถควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จะสามารถช่วยลดปริมาณขยะและสร้างความยั่งยืนได้ในอนาคต เนื่องจากแผนแม่บทฯ ที่ได้จัดทำขึ้นมีการระบุขอบเขตหน้าที่การดำเนินงาน รวมทั้งเป้าประสงค์การดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ หงส์จินดา และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบ ISO 14001 ของบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด(มหาชน) สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์รวมทั้งบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างชัดเจน โดยดูจากการปฏิบัติงานที่ผ่านๆ มา รวมทั้งมีการควบคุมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีการติดตามผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามนโยบายสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนงาน ที่กำหนดไว้

5.1.2.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ในขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่นั้นอยู่ในช่วงของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ยังไม่มีการนำแผนแม่บทฯ ไปดำเนินการทำให้ยังไม่สามารถประเมินในส่วนดังกล่าวได้ ดังนั้นในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีในระดับใดและได้รับประโยชน์หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิดา ไสยรส (2550) ที่พบว่า เทศบาลตำบลนาง่วได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนในการดำเนินงาน

ในส่วนของผลที่ได้จากการจัดทำแผนแม่บทฯ ทางประชาชนที่เข้าร่วมมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในการจัดการขยะให้ถูกหลักวิชาการ และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทฯ อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเนื้อหาที่ทางประชาชนได้แบ่งกลุ่มกันเสนอแนะในยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่ได้วางไว้เกิดจากที่ประชาชนในแต่ละพื้นที่ประสบปัญหาในด้านการจัดการขยะและนำเสนอในรายละเอียดลงในยุทธศาสตร์ ส่งผลให้ได้แผนแม่บทฯ ที่ตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ์ โสภณแพทย์ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2556) เรื่องการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าถ่านหินเขาหินซ้อน ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประชาชนและผู้ดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดการรับฟังและชี้แจงข้อมูลทั้งสองฝ่าย สำหรับประชาชนจะได้รับรู้ข้อมูลและมีความเข้าใจในโครงการที่มากยิ่งขึ้น สำหรับผู้ดำเนินโครงการจะได้รับข้อเสนอแนะ ข้อวิตกกังวลและความเห็นของประชาชน เพื่อที่จะนำไปปรับใช้และแก้ไขป้องกัน รวมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชน

5.1.2.6 ปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาถึงปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี พบว่า เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่ยังไม่มากพอโดยส่วนหนึ่งมาจากการที่ทางฝ่ายจัดงานไม่ได้ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ประชาชนก่อนวันที่จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งเวลาในการเข้าร่วมประชุมมีความไม่เหมาะสมเนื่องจากตรงกับวันธรรมดาทำให้ประชาชนบางคนที่สนใจไม่สามารถมาร่วมงานได้และส่วนใหญ่ทางฝ่ายจัดงานมักจะจำกัดผู้เข้าร่วมโดยเชิญผู้นำชุมชนและผู้ติดตามเพียงไม่กี่คน ทั้งๆ ที่บางทีอาจจะมีประชาชนในชุมชนนั้นๆ อีกหลายคนที่มีความสนใจแต่ไม่สามารถเข้าร่วมได้เนื่องจากสถานที่ในการจัดเวทีรับฟังความเห็นไม่สามารถรองรับคนเป็นจำนวนมากได้ นอกจากนั้นแล้วการกำหนดโครงการต่างๆ ในการจัดการขยะที่ผ่านมาที่อยู่ในรูปแบบจากบนลงล่าง (Top - Down Policy) และไม่เป็นการสื่อสารกันแบบ 2 ทาง เนื่องจากว่าในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทฯ นั้นทางด้านฝ่ายจัดงานได้ทำการกำหนดยุทธศาสตร์ออกมาเป็น 8 ยุทธศาสตร์ แล้วจึงมีการแบ่งกลุ่มของผู้ที่เข้าร่วมออกเป็น 8 กลุ่ม และใครมีความสนใจในยุทธศาสตร์ใดก็เข้าร่วมได้ตามอัธยาศัย ซึ่งในบางทีคนที่มาเข้าร่วมอาจจะมีความสนใจในการแสดงความคิดเห็นในยุทธศาสตร์มากกว่า 1 ประเด็น ก็จะเสียโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเนื่องจากถูกจำกัดด้วยการแบ่งกลุ่ม นอกจากนั้นในยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ที่ออกมานั้นไม่ได้มาจากความเห็นของประชาชน จากการตั้งยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยกลุ่มผู้มีอำนาจในการดำเนินการจะส่งผลให้ไม่เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความไม่โปร่งใสของทางเจ้าของโครงการที่มีวัตถุประสงค์จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่แหล่งชุมชนจนทำให้ประชาชนที่อาศัยในบริเวณที่ได้รับผลกระทบต้องออกมาประท้วง สาเหตุต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สำคัญอันจะนำไปสู่ความขัดแย้งในภายหลังระหว่างเจ้าของโครงการและประชาชน ซึ่งในภาพรวมอาจจะเกิดความขัดแย้งต่อรัฐบาลได้ สอดคล้องกับธรรมรักษ์ การพิศิษฎ์ (2543) ที่กล่าวว่า ภาครัฐและประชาชนต้องร่วมรับผิดชอบผลประโยชน์สาธารณะร่วมกัน และต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีคิดของระบบราชการที่ยังไม่ได้เปลี่ยนเจตคติ โดยไม่มีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาโดยประชาชนเท่าที่ควร ระบบราชการเองก็ยังไม่เอื้อเท่าที่ควรต่อการทำงานในลักษณะเป็นเครือข่ายเป็นภาคีการพัฒนาร่วมกันหลาย ๆ ฝ่าย ให้พื้นที่ชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

5.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.3.1 ปัจจัยภายนอก

1) นโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ในการดำเนินงานของทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีการมุ่งเน้นในด้านการจัดการขยะให้มีปริมาณน้อยที่สุดโดยมีตัวชี้วัดคือปริมาณขยะเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน มีการจัดทำออกเป็นโรดแมพ (Roadmap) ให้ในแต่ละจังหวัดนำไปปฏิบัติตามเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการทำงาน มีการก่อตั้งดำเนินโครงการและมีแนวทางในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะ รวมไปถึงมีการคัดแยกขยะภายในชุมชนเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปกำจัด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญฑิการ์ อาจวิชัยย์ (2553) ซึ่งพบว่าความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อยู่ในระดับดีมากเพราะว่านโยบายของเทศบาลตำบลคำชะอี ได้ยึดหลักธรรมาภิบาล และอาศัยหลักความเป็นจริงในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม การเงิน และสถานการณ์ปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2) การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของจังหวัดปทุมธานี

การทำงานของท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน โดยในบางแห่งศักยภาพในการจัดการขยะสามารถทำได้เป็นอย่างดี แต่ในบางแห่งก็อาจมีข้อจำกัดในบางอย่างทำให้ไม่สามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ ต้องมีการอาศัยความช่วยเหลือจากพื้นที่อื่นๆ ในการสนับสนุนเรื่องของแหล่งรองรับขยะ แต่ในปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากในระหว่างขนส่งอาจมีขยะร่วงหล่นระหว่างที่มีการขนย้าย การแบ่งการดำเนินงานให้แต่ละจังหวัดและในแต่ละพื้นที่ทำหน้าที่ดูแลและจัดการขยะกันเองทำให้การดำเนินงานของในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันจึงอาจจะทำให้การจัดการขยะของจังหวัดยังมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ์ โสภณแพทย์ และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2556) ที่พบว่า การเชื่อมโยงของแผนในแต่ละส่วนราชการไม่เกิดการประสานกันระหว่างแผน ทำให้แผนย่อยที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดมีทิศทางหรือแนวทางที่ไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้ส่วนราชการต่างๆ นำไปปฏิบัติได้ไม่ตรงตามความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของแผนพัฒนาจังหวัด

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในทางด้านกฎหมายโดยทั่วไปมีการมุ่งเน้นในการให้ความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแต่โดยส่วนใหญ่กฎหมายเป็นเพียงข้อกำหนดให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม และกฎหมายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่มีการกำหนดที่เด่นชัด ทำให้หน่วยงานหรือเจ้าของโครงการดำเนินการด้านการรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบของการกระทำที่ทำเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของผลประโยชน์ประชาชนเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริยา ชลทนุบำรุง (2548) พบว่า ไม่มีกฎหมายหรือข้อบัญญัติที่เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้โดยตรง แต่ในระยะเวลาต่อมาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559 ในมาตรา 58 ได้มีการระบุไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่งในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยรวดเร็ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันทางรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญถึงผลกระทบที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีมาตรการเยียวยากรณีที่เกิดความเสียหายแก่ประชาชน

5.1.3.2 ปัจจัยภายใน

1) ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน

ประชาชนในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานียังไม่มีความรู้ในเรื่องของการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชนบางกลุ่มมองว่าปัญหาไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทฯ แต่ในประชาชนบางกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างเช่นประชาชนที่อาศัยอยู่ในสถานที่ใกล้เคียงกับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ก็จะมีการศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาคัดค้านกับหน่วยงานของรัฐ และนำมาชี้แจงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สุขสีเสน (2550) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมและการวางแผนการพัฒนา โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่เป็นผู้มีความสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการ

ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและสนับสนุนชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

2) การตอบสนองต่อหน่วยงานภาครัฐของผู้นำชุมชนรวมทั้งการให้ความร่วมมือของประชาชน

ทางด้านของผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อตอบสนองต่อแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี โดยจะทำตามศักยภาพที่แต่ละชุมชนมีอย่างเต็มที่ เพียงแต่ในบางพื้นที่ไม่ต้องการให้การทำแผนแม่บทฯ เนื่องจากแผนดังกล่าวอาจเป็นเส้นทางหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในจังหวัดปทุมธานี อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ทางกลุ่มผู้นำชุมชนจึงรวมกลุ่มทั้งผู้นำชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงและประชาชนในชุมชนเพื่อต่อต้านโครงการนี้ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากโครงการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชุมชนและไม่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเมื่อเทียบกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ U.S. Commission on Civil Rights (2003) ได้กล่าวว่า ปัญหาในรูปแบบของ NIMBY (Not In My Back Yard) คือการที่ประชาชนต่อต้านโครงการไม่ให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ของตน ทั้งนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการแต่กลับต้องรับภาระความเสี่ยงหรือความเสียหายทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการรวมตัวต่อต้านรัฐบาลกลางหรือแม้กระทั่งรัฐบาลท้องถิ่นที่สนับสนุนโครงการ

5.1.4 แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์ประชาชน นักวิชาการ บุคลากรภาครัฐ และนักการเมืองท้องถิ่นแล้วพบว่าแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแยกออกได้ 4 ประเด็นคือ 1) รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 3) ความจริงใจต่อผู้มีส่วนได้เสียและประชาชน 4) สร้างระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน

ในด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นผู้มีอำนาจในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายควรมีการดำเนินการโดยเริ่มจากระดับล่างขึ้นไประดับสูง (Bottom - Up Policy) ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบในปัญหาขยะมูลฝอยได้มีโอกาสในการระดมความคิดจนได้มาเป็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่มาจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง

ส่วนของระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมจะต้องมีความเหมาะสม สามารถยืดหยุ่นได้ถ้าหากไม่สามารถต่อรองในทางนโยบายสำเร็จ เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการมาพูดคุยกัน 2 ฝ่าย อาจจะต้องใช้เวลาพอสมควรในการหาวิธีการแก้ไขในประเด็นต่างๆ ดังนั้นถ้าหากมีการระบุเวลาอย่างชัดเจนจนเกินไปไม่สามารถยืดหยุ่นเวลาในการรับฟังความคิดเห็นได้ การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวทั้งผู้มีส่วนได้เสียและผู้ดำเนินโครงการอาจจะไม่ได้ข้อสรุปในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทางฝ่ายจัดงานจะต้องมีความโปร่งใสที่จะให้ผู้มีส่วนได้เสียรวมถึงประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากสิ่งที่จะดำเนินการและลดผลกระทบน้อยที่สุดและจะต้องมีความชัดเจนทั้งในด้านผลดีผลเสียตั้งแต่เริ่มต้นในกิจกรรม ดังนั้นผู้ที่เป็นฝ่ายจัดงานในเวทีรับฟังความคิดเห็นจะต้องมีความจริงใจในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยจัดกิจกรรมรับฟังความเห็นเพื่อสร้างความเข้าใจทั้ง 2 ฝ่าย รวมทั้งยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างได้โดยไม่มีการกีดกันใดๆ และนำความคิดเห็นที่แตกต่างมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขข้อบกพร่องของโครงการ ในกรณีที่มีการตัดสินใจในการจัดทำโครงการนั้น ชุมชนจะต้องได้รับความพึงพอใจในข้อตกลงต่างๆ เช่น ค่าชดเชย หรือแม้แต่เรื่องอื่นๆ ที่ได้ทำข้อตกลงกับผู้เสนอโครงการ

ทางหน่วยงานภาครัฐควรมีการออกกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังและเต็มรูปแบบ เนื่องจากว่าในปัจจุบันกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าจะเป็นโครงการใดๆ ก็ตามมักจะเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อย เนื่องจากทางเจ้าของโครงการมองว่าจำเป็นต้องจัดการรับฟังความเห็นเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ทำ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมนี้ส่วนใหญ่มักจะไม่ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่นั้นๆ กับเจ้าของโครงการ ดังนั้นถ้าทางหน่วยงานที่มีหน้าที่ออกกฎหมายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความจริงจังและให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่ากิจกรรมหรือโครงการใดๆ ก็ตามถ้าหากมีประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งก็ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าควรจะดำเนินต่อหรือไม่ ไม่ใช่มีการผลักดันเพียงอย่างเดียว โดยที่ผ่านมาหลายๆ โครงการที่เกิดขึ้นมักจะได้รับการอนุมัติโครงการท่ามกลางเสียงสะท้อนของผู้ได้รับผลกระทบที่ไม่เห็นด้วยต่อโครงการนั้นๆ อย่างเช่นโครงการโรงไฟฟ้าขยะจังหวัดปทุมธานี ที่มีประชาชนในพื้นที่เชียงรากใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ต้องการให้โรงไฟฟ้ามาสร้างใกล้แหล่งที่อยู่อาศัย แต่ทางเจ้าของโครงการก็ยังผลักดันให้เกิดขึ้น สิ่งที่ตามมาล้วนเป็นผลเสียและเป็นความขัดแย้งอันจะนำผลกระทบที่ตามมาในอนาคตทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ทั้งคนในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมในอนาคต

รัฐควรให้ความสำคัญในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ โดยประเมินโครงการตามความเป็นจริงว่าสมควรหรือไม่สมควรจะดำเนินการ

ปัญหาการจัดการขยะในเขตจังหวัดปทุมธานี

- มีประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปีทำให้ปริมาณการบริโภคต่างๆ เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาปริมาณขยะเพิ่มอย่างต่อเนื่องในขยะทุกๆ ประเภท

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

- มีความรุนแรงจนสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำโครงการต่างๆ นั้นไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร นอกจากนั้นประชาชนขาดสิทธิในการคัดค้านหรือออกความเห็นต่อผลกระทบที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (SWOT)

ปัจจัยภายนอก

นโยบาย คสช.

- มีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การลดปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีปริมาณขยะเป็นตัวชี้วัด

การดำเนินงานของท้องถิ่นและในจังหวัดปทุมธานี

-ในแต่ละพื้นที่มีศักยภาพในการจัดการที่แตกต่างกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- กฎหมายเป็นสิ่งที่คุ้มครองประชาชนในการแสดงออกทางความคิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นอย่างมากแต่อาจจะเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับสังคมในปัจจุบัน

ปัจจัยภายใน

ความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน

- ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนแม่บทฯ

การตอบสนองนโยบายของผู้นำชุมชนที่มีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ทางด้านผู้นำชุมชนมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการตอบสนองต่อนโยบายจากแผนแม่บทฯ

การให้ความร่วมมือของประชาชน

- ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือก็ต่อเมื่อเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเองโดยตรง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Opinions and Solutions)

- มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับหนึ่ง

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

- ในรูปแบบของ Top - Down Policy ซึ่งกระบวนการตัดสินใจของประชาชนจะมีเพียงบางส่วน เนื่องจากอำนาจในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจหรือรัฐจะเป็นฝ่ายกำหนด โดยที่ประชาชนจะเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

- มีการให้ประชาชนทำการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่ทางฝ่ายจัดงานได้กำหนดให้ ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมีความตั้งใจในการร่วมดำเนินการในการทำแผนแม่บทฯ กันอย่างเต็มที่

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

- ประชาชนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการจัดทำแผนแม่บทฯ เพียงบางส่วนเนื่องจากว่ากิจกรรมดังกล่าวมีช่วงเวลาที่ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร บางครั้งประชาชนที่สนใจไม่สามารถเข้าร่วมได้จึงอาจจะไม่ได้กลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

- การประเมินผลยังไม่สามารถทำได้อย่างเสรีเนื่องจากว่าการทำงานในปัจจุบันอยู่ในช่วงของรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทำให้การประเมินต่างๆ ต้องอยู่ในกรอบที่เหมาะสม

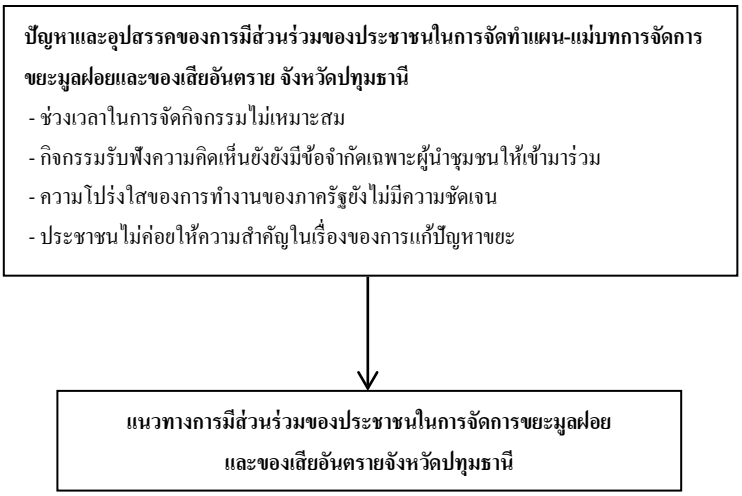

ภาพที่ 5.1 สรุปผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการทำวิจัย

ในส่วนของข้อเสนอแนะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อเสนอแนะในส่วนของภาครัฐ 2) ข้อเสนอแนะในส่วนของประชาชน 3) ข้อเสนอแนะในส่วนของฝ่ายจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะในส่วนของภาครัฐ

(1) กิจกรรมใดๆ ที่ทางหน่วยงานของรัฐได้ออกมาเพื่อสนองนโยบายต่างๆ ควรมีการปฏิบัติงานกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งให้คำแนะนำแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินงานด้านการจัดการขยะได้ด้วยตัวเอง

(2) รัฐควรมีการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินโครงการต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการจัดการขยะภายในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีกำลังใจในการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะได้อย่างเต็มที่

(3) รัฐไม่ควรสนับสนุนโครงการใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อประชาชนในพื้นที่โครงการถึงแม้จะเป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติก็ตาม ถ้าหากผลกระทบนั้นนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต รัฐก็ควรที่จะใช้อำนาจในการยุติโครงการที่จะดำเนินการ

2) ข้อเสนอแนะในส่วนของประชาชน

(1) กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเป็นกิจกรรมที่เหมือนเป็นงานอาสาซึ่งไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ในการเข้าร่วม ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจะมาในรูปขององค์ความรู้และแนวทางที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ดังนั้นเพื่อผลประโยชน์ในชุมชนเองทางประชาชนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้และเปิดรับความรู้และแนวทางใหม่ๆ ที่ทางโครงการได้ถ่ายทอดให้พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติตาม

(2) ประชาชนควรที่จะยอมรับฟังในความคิดเห็นที่แตกต่างของเจ้าของโครงการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายอื่นๆ พร้อมทั้งเปิดใจอย่างเป็นกลางและรับฟังข้อมูลให้รอบด้านจากทุกๆ ฝ่ายจะสามารถเป็นวิธีที่หาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างยั่งยืน

3) ข้อเสนอแนะในส่วนของฝ่ายจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

(1) ผู้จัดงานควรมีการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาในงานเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยทำการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนล่วงหน้าก่อนวันงาน เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมและมีความรู้เบื้องต้น

(2) วันที่จัดงานควรอยู่ในช่วงที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมได้สะดวก ไม่ควรจัดในวันธรรมดาหรือเวลาราชการเพราะจะทำให้ประชาชนบางกลุ่มที่สนใจไม่สามารถเข้าร่วมได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงประสิทธิผลจากการนำไปใช้แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยรวมทั้งปริมาณขยะหลังจากที่มีการนำแผนแม่บทฯ ไปใช้แล้วว่ามีผลลัพธ์เป็นอย่างไรบ้าง

2) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในเรื่องของคุณภาพของน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากว่าเป็นแหล่งที่จะผลิตน้ำดิบให้กับประชาชนในจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ซึ่งในอนาคตหากมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะในบริเวณเชียงรากใหญ่จริงอาจจะมีผลต่อแหล่งน้ำดิบในบริเวณดังกล่าว

3) ในจังหวัดปทุมธานีมีขยะส่วนใหญ่ที่มาจากการเกษตร ดังนั้นควรมีการศึกษาในเรื่องของการจัดการขยะเกษตรกรรมเพื่อหาวิธีในการกำจัดขยะประเภทนี้ได้อย่างเหมาะสม

4) ในการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคตควรมีการแบ่งประเภทของประชากรเป้าหมายเป็นประชากรตามทะเบียนราษฎร์และประชากรแฝงที่ไม่มีทะเบียนในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. 2548. **แนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย.** กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ. 2553. **คู่มือการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ. 2555. **รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2555.** กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ. 2558ก. **รายงานสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย ปี พ.ศ.2558 รอบ 6 เดือน.** กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ. 2558ข. **สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557.** กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กิตติศักดิ์ ปลาทอง, วิภาวี กฤษณะภูติ, วิไลวัจส์กฤษณะภูติ, และสุรศักดิ์ แหล่งหล้า. 2555. การจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 29 (กันยายน – ธันวาคม): 41-80.

เกริกกิต ชัยรัตน์. 2552. **นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมขององค์กรธุรกิจเอกชนในการบริหารจัดการสุกร เครือเจริญโภคภัณฑ์.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

จันทนา มณีอินทร์. 2556. **การจัดการมูลฝอยติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จำลอง โพธิ์บุญ. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม**. 3, 1: 144-174.

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. 2555. การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement” ในบริบทประเทศไทย. **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม**. 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 123-141.

จุฑารัตน์ หงส์จินดา และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. 2557. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินงานระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001): กรณีศึกษา บริษัท พีทีที โกลบอลเคมิคอลจำกัด (มหาชน). **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม**. 10, 1 (มกราคม – มิถุนายน): 77-92.

ชมรมสำนักข่าวสิ่งแวดล้อม. 2559 (21 มกราคม). **ม.44 ปลดล็อค'ผังเมือง' ตั้งโรงงานได้ทุกพื้นที่ จับตาผุด 'โรงไฟฟ้าขยะ' ปลอด 'อีไอเอ.'** ค้นวันที่ 8 มิถุนายน 2559 จาก http://www.greennewstv.com/%E0%B8%A1-44

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคนอื่นๆ. 2544. **ธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: สายธาร.

ชาญณรงค์ โพธิ์สุขเกษม. 2550. **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพื่อชุมชน ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชุติมา ตุ๊นาราง. 2553. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ต่อพงษ์ โฆสิโต. 2547. **ผลกระทบจากการจัดการปัญหาขยะในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ตะวันฉาย สังฆมณี. 2554. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ถวิลวดี บุรีกุล. 2547. **วัดระดับบริหารจัดการที่ดี.** นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ธรรมรักษ์ การพิศิษฎ์. 2543. **วิสัยทัศน์การวางแผนพัฒนาประเทศในสหัสวรรษหน้า.** นนทบุรี: เพชรรุ่งการพิมพ์.

ธีรวัฒน์ ปถมพานิชย์. 2553. **ปัจจัยที่มีผลให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัท กอดี้ อาร์ต จำกัด.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช. 2554. **กรอบคิดทางกฎหมายสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษากรณีการดำเนินกิจการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสบสุข ดีอินทร์. 2537. **การมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรนพ พุกกะพันธ์. 2542. **การบริหารความขัดแย้ง.** กรุงเทพมหานคร: ว.เพ็ชรสกุล.

พรรณิลัย นิติโรจน์. 2557. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลาง.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระครูวินัยธรสุธินันท์กนฺตวีโร. 2556. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียของชุมชนคลอง 5 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535. **ราชกิจจานุเบกษา**. 2, 28ก ฉบับกฤษฎีกา (27 มิถุนายน): 1-5.

พิเชฐ โสภณแพทย์ และจุฑารัตน์ ชมพันธ์. 2556. การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา โรงไฟฟ้าถ่านหินเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 7, 3 (มิถุนายน-กันยายน): 93-101.

พิศณุ พูนเพชรพันธุ์. 2547. **วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญไทยในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พูลศักดิ์ ชูพาณิชสกุล. 2551. **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ยุพาพร รูปงาม. 2545. **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.** ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รัชนิดา ไสยรส. 2550. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ลักษมี เกตุสกุล. 2559. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่.** วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 6, ฉบับพิเศษ (มกราคม): 33-51.

วันชัย วัฒนศัพท์. 2550. ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

วรเชฎฐ์ หน่อคำ. 2544. **ผู้นำท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้งในชุมชนชนบท**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริยา ชลทนุบำรุง. 2548. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษิตานนท์ และศุภกร เสรีรัตน์. 2552. **การบริหารตลาดยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษา

ศิริวัฒน์ แย้มสมจิตร. 2551. **แนวทางในการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมในตำบลบางพลี ใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมพร เฟื่องจันทร์. 2539. **นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สรรพสิทธิ์ แก้วเฮ้า. 2557. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม**. 1 (มกราคม–มิถุนายน): 95-103.

สำนักงานคลังจังหวัดปทุมธานี. 2555. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปทุมธานี.** ปทุมธานี: สำนักงานคลังจังหวัดปทุมธานี.

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. 2557. **บรรยายสรุปจังหวัดปทุมธานี.** ปทุมธานี: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดปทุมธานี.

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. 2559. **ร่างแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานี.** ปทุมธานี: สำนักงานจังหวัดปทุมธานี

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี. 2559. **ร่างแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2559-2562 (ฉบับย่อ)**. ประกอบการประชุมระดมความคิดเห็น ครั้งที่ 3 โครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. ค้นวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 559 จาก http://www.eeec.eng.ku.ac.th/files/detail.Swot3.13JAN2016.pdf

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. ม.ป.ป. อ้างถึงใน สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. 2557. **แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2557-2560.** ปทุมธานี: สำนักงานจังหวัดปทุมธานี.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2549. การมีส่วนร่วมของประชาชน. เอกสารแจกประกอบการประชุมกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร 21 กันยายน 2549.

สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดปทุมธานี. 2557. **ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล เดือนกุมภาพันธ์ 2557.** ปทุมธานี: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปทุมธานี. 2559. **ข้อมูลจังหวัดปทุมธานี.** ค้นวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://www.dpt.go.th/pathumthani/main/index.php?option=com_content&view=article&id=28&Itemid=78

สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี. 2556. **รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดปทุมธานี.** ปทุมธานี: สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558. **การสำรวจประชากรแฝง พ.ศ. 2557.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี. 2558. **แบบรายงานการตรวจราชการ คณะที่ 4 ระบบคุ้มครองผู้บริโภคด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จังหวัดปทุมธานี.** ปทุมธานี: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี.

สิทธิชัย สุขสีเสน. 2550. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุทิน บุญญาธิการ, ดวงพร บุญครบ และรักกิจ ศรีสรินทร์. 2540. **รายงานการวิจัย การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2540. **ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อความสร้างสรรค์.** กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. 2527. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. ใน **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โสภาการพิมพ์.

อนุศิษฏ์ รัตน์ชวิชัย. 2552. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อรทัย ก๊กผล. 2552. **คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

อรุณ รักษ์ธรรม. 2540. **พฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อัญฑิการ์ อาจวิชัยย์. 2553. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

Arnstein, S. R. 1969. **Leader of Citizen Patricipation.** New York: The American Institute of Planners.

Bacow, L. S. & Wheeler, M. 1984. **Environmental Dispute Resolution.** New York: Plenum Press.

Bisno, H. 1988. **Managing Cinflict.** Beverly Hills, CA: SAGE.

Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. 1980. Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity. **World Development**. 8 (3): 213-235.

Creighton, J. L. 2005. **The Public Participation Handbook: Making Better Decision through Citizen Involvement.** San Francisco: Jossey Bass.

Filley, A. C. and House, Robert J. 1969. **Managerial Process and Organization Behavior**. New York: Scott, Foresman.

Galtung, J. 1996. **Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization.** London: Sage Publications

Gunes, Y. and Coskun. A. A. 2005**.** Legal Structure of Public Participation in Environmental Issue in Turkey**. Journal of Environmental Assessment Policy and Management**. 7 (March): 543-568.

Johnson, David., W. & Johnson, Roger., T. (1987). **Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Induvidualistic Learning.** Englewood Cliffs., NJ: Prentice Hall.

U.S. Commission on Civil Rights. 2003. **Not in My Backyard: Executive Order 12,898 and Title VI as Tools for Achieving Environmental Justice**. Washington, DC: U.S. Commission on Civil Rights. Retrieved from http://www.usccr.gov/pubs/envjust/ej0104.pdf

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บท การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

(สำหรับประชาชน)

คำชี้แจง

เรียนท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงขอความกรุณาในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นวิทยาทานในการสร้างองค์ความรู้ในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่ผูกพันให้เกิดความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาขยะ
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช)
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

อาชีพ/ตำแหน่ง

.....

ผู้สัมภาษณ์

.....

วันที่สัมภาษณ์

.....

สถานที่

.....

เพศ

☐ ชาย หญิง ☐

อายุ

……..ปี

ระดับการศึกษา

.....

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้น

.....

ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่างๆหรือไม่

☐ เคยเข้าร่วม ประชุม/กิจกรรม

.....

☐ ไม่เคยเข้าร่วม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาขยะ

1. ท่านคิดว่าสถานการณ์ขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

.....

.....

3. ปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานีส่งผลต่อชุมชนอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

4. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

5. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นอย่างไร

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

7. ท่านเคยเข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชนหรือไม่ และมีส่วนร่วมในลักษณะใดบ้าง (รับฟังความคิดเห็น, แสดงความคิดเห็น, อื่น ๆ.....)

.....

.....

8. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย หรือไม่ และอยู่ในระดับใด (มาก/น้อย)

.....

.....

9. ท่านคิดว่าการตัดสินใจจะช่วยให้ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

10. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

11. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

12. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

.....

.....

13. ท่านได้รับประโยชน์จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างไร

.....

.....

14. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อนโยบายการจัดการขยะ (Roadmap) ของคสช

.....

.....

15. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐหรือไม่ อย่างไร และทางช่องทางใด

.....

.....

16. ในชุมชนของท่านมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยมากน้อยเพียงใด

.....

.....

17. ท่านมีการดำเนินการตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บทฯ

18. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายประสบความสำเร็จ

.....

.....

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บทฯ

19. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายคือสิ่งใด

.....

.....

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

20. ความคิดเห็นของท่านต่อแนวทางในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

.....

.....

21. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

(สำหรับนักวิชาการและNGOs)

คำชี้แจง

เรียนท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงขอความกรุณาในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นวิทยาทานในการสร้างองค์ความรู้ในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่ผูกพันให้เกิดความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาขยะ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บท

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช)

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้สัมภาษณ์

.....

วันที่สัมภาษณ์

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

อาชีพ/ตำแหน่ง

.....

สถานที่สัมภาษณ์

.....

เพศ อายุ

☐ ชาย หญิง ☐ ……..ปี

ระดับการศึกษา

.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอย

1. สถานการณ์ขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไรและมีปัญหามากน้อยเพียงใด

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการจัดการขยะในจังหวัดปทุมธานีส่งผลดีหรือผลเสียต่อประชาชนในชุมชนอย่างไร

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ Roadmap ของคสช. ด้านการจัดการขยะ

.....

.....

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน

4. ท่านเห็นว่าประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะในครัวเรือนในชุมชนของตนมากน้อยเพียงใด ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

5. ท่านคิดว่ากฎหมายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสร้างความเสมอภาคและลดความขัดแย้งได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

6. ท่านคิดว่านโยบายของคสช.ในด้านการจัดการขยะ สามารถแก้ปัญหามลพิษขยะได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

7. การดำเนินงานของอปท.ต่อการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายใน จ.ปทุมธานี เป็นอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

8. ท่านได้เข้าร่วมในการจัดทำแผนแม่บทฯหรือไม่ เมื่อไหร่

.....

9. ท่านคิดว่าการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในการทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

10. ท่านคิดว่าเสียงสะท้อนจากประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

11. การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่จังหวัดปทุมธานีมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

12. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นอย่างไร

.....

.....

13. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นการแก้ปัญหาด้านขยะในจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทฯ

14. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของจังหวัดปทุมธานี

.....

.....

15. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายประสบความสำเร็จ

.....

.....

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บทฯ

16. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายคือสิ่งใด

.....

.....

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

17. ความคิดเห็นของท่านต่อแนวทางในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

.....

.....

18. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี
(เจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด)

คำชี้แจง

เรียนท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงขอความกรุณาในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นวิทยาทานในการสร้างองค์ความรู้ในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่ผูกพันให้เกิดความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาขยะ
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช)
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้สัมภาษณ์

.....

วันที่สัมภาษณ์

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

อาชีพ/ตำแหน่ง

.....

สถานที่สัมภาษณ์

.....

เพศ

☐ ชาย หญิง ☐

อายุ

……..ปี

ระดับการศึกษา

.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาขยะ

1. สถานการณ์ขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

.....

.....

2. ปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานีส่งผลดีหรือผลเสียต่อประชาชนอย่างไร

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ Roadmap ของคสช. ด้านการจัดการขยะ

.....

.....

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

4. หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

5. ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมากน้อยเพียงใด

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร

.....

.....

7. หน่วยงานของท่านมีการดำเนินการตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

8. การดำเนินงานของทางรัฐบาลต่อการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายใน จ.ปทุมธานี เป็นอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

9. ท่านเข้าร่วมในการจัดทำแผนแม่บทฯหรือไม่ และเข้าร่วมมือไรบ้าง

.....

10. ท่านคิดว่าการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

11. หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายหรือไม่อย่างไร

.....

.....

12. ท่านคิดว่าเสียงสะท้อนจากชุมชน ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

13. การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

14 . การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นการแก้ปัญหาด้านขยะในจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

15. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นอย่างไร

.....

.....

16. หน่วยงานของท่านมีการนำทรัพยากร (งบประมาณ, บุคลากร, และวัสดุ) มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร

.....

.....

17. ประชาชนมีความพึงพอใจในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

18. หน่วยงานของท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย หรือไม่อย่างไร

.....

.....

1) ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางใดบ้าง

.....

.....

2) ช่องทางการประชาสัมพันธ์และความถี่ของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีมากน้อยเพียงใด

.....

.....

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจัดทำแผนแม่บทฯ

19. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของจังหวัดปทุมธานี

.....

.....

20. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายประสบความสำเร็จ

.....

.....

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บทฯ

21. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายคือสิ่งใด

.....

.....

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

22. ความคิดเห็นของท่านต่อแนวทางในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

.....

.....

23. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน
แม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี
(นักการเมืองท้องถิ่น)

คำชี้แจง

เรียนท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงขอความกรุณาในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นวิทยาทานในการสร้างองค์ความรู้ในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่ผูกพันให้เกิดความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาขยะ
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บท
ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช)
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม
คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้สัมภาษณ์

.....

วันที่สัมภาษณ์

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

อาชีพ/ตำแหน่ง

.....

สถานที่สัมภาษณ์

.....

เพศ

☐ ชาย หญิง ☐

อายุ

……..ปี

ระดับการศึกษา

.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาขยะ

1. สถานการณ์ขยะในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

.....

.....

2. ปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานีส่งผลดีหรือผลเสียต่อประชาชนอย่างไร

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ Roadmap ของคสช. ด้านการจัดการขยะ

.....

.....

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

4. หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

5. ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมากน้อยเพียงใด

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างไร

.....

.....

7. หน่วยงานของท่านมีการดำเนินการตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลด้านการจัดการขยะอย่างไร

.....

.....

8. การดำเนินงานของทางรัฐบาลต่อการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายใน จ.ปทุมธานี เป็นอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

9. ท่านเข้าร่วมในการจัดทำแผนแม่บทฯหรือไม่ และเข้าร่วมมือไรบ้าง

.....

10. ท่านคิดว่าการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

11. หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายหรือไม่อย่างไร

.....

.....

12. ท่านคิดว่าเสียงสะท้อนจากชุมชน ในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร

.....

.....

13. การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

14 . การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นการแก้ปัญหาด้านขยะในจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

15. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเป็นอย่างไร

.....

.....

16. หน่วยงานของท่านมีการนำทรัพยากร (งบประมาณ, บุคลากร, และวัสดุ) มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไร

.....

.....

17. ประชาชนมีความพึงพอใจในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

18. หน่วยงานของท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย หรือไม่อย่างไร

.....

.....

1) ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางใดบ้าง

.....

.....

2) ช่องทางการประชาสัมพันธ์และความถี่ของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีมากน้อยเพียงใด

.....

.....

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจัดทำแผนแม่บทฯ

19. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของจังหวัดปทุมธานี

.....

.....

20. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายประสบความสำเร็จ

.....

.....

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดทำแผนแม่บทฯ

21. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายคือสิ่งใด

.....

.....

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

22. ความคิดเห็นของท่านต่อแนวทางในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

.....

.....

23. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล	นายปัณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์การกีฬา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2552
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2553 เจ้าหน้าที่บริการลูกค้า บริษัท นิปปอนเอ็กซ์เพรส ประเทศไทย จำกัด คลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่บริการลูกค้า ธนาคารกสิกรไทย สาขาอโศก วัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 พ.ศ. 2555 – 2556 บริษัท บูทรูม จำกัด ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 พ.ศ. 2556 – 2559 ครูสอนภาษาอังกฤษ หันคา ชัยนาท 17130